Jihočeský kraj

Analýza potřeb v území

aktualizované vydání pro potřeby KAP II

Zpracoval realizační tým projektu Krajský akční plán rozvoje vzdělávání v Jihočeském kraji

České Budějovice, září 2019

Tento dokument byl vytvořen v rámci projektu Krajský akční plán rozvoje vzdělávání v Jihočeském kraji (reg. č.: CZ.02.3.68/0.0./0.0/15_002/0000001).

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OBSAH

1 ÚVOD ... 4

2 ROZVOJOVÉ PRIORITY KRAJE (AKTÉŘI V ÚZEMÍ) A JEJICH PROMÍTNUTÍ DO OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ ... 5

3 DEMOGRAFICKÉ DOPADY NA VZDĚLÁVACÍ SYSTÉM A TRH PRÁCE V JČK ... 6

3.1 VĚKOVÁ STRUKTURA PEDAGOGŮ STŘEDNÍCH ŠKOL V JIHOČESKÉM KRAJI ... 8

4 NAPLNĚNOST JEDNOTLIVÝCH ŠKOL A OBORŮ V ČASE ... 12

5 ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ VE VYBRANÝCH OBLASTECH V PŘEDCHOZÍM A SOUČASNÉM PROGRAMOVÉM OBDOBÍ ... 16

6 ŠKOLNÍ AKČNÍ PLÁNY ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ I ... 20

6.1 INKLUZIVNÍ VZDĚLÁVÁNÍ ... 20
6.2 KOMPETENCE K PODNIKAVOSTI, INICIATIVĚ A KREATIVITĚ ... 20
6.3 ODOBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ VČ. SPOLUPRÁCE ŠKOL A ZAMĚSTNAVATELŮ ... 21
6.4 POLYTECHNICKÉ VZDĚLÁVÁNÍ ... 21
6.5 KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ ... 22
6.6 CELOŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ ... 22
6.7 NEPOVINNÁ TÉMATA ... 23

7 PODPORA INKLUZIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ ... 24

7.1 ŘEŠENÍ INKLUZE NA SŠ A PŘECHOD ŽÁKŮ MARGINALIZOVANÝCH SKUPIN ZE ZŠ NA SŠ A DO DALŠÍCH STUPŇŮ VZDĚLÁVÁNÍ ČI NA TRH PRÁCE ... 26

8 PODPORA KOMPETENCÍ K PODNIKAVOSTI, INICIATIVĚ A KREATIVITĚ ... 27

8.1 ŘEŠENÍ PODPORY PODNIKAVOSTI NA ÚZEMÍ KRAJE ... 27

9 PODPORA ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ VČ. SPOLUPRÁCE ŠKOL A ZAMĚSTNAVATELŮ ... 29

9.1 ROZVOJOVÉ PRIORITY KLÍČOVÝCH ZAMĚSTNAVATELŮ KRAJE A JEJICH PROMÍTNUTÍ DO OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ ... 29
9.2 VNÍMÁNÍ SVÉHO VZDĚLÁNÍ ABSOLVENTY NĚKOLIK LET PO UKONČENÍ ŠKOLY ... 33
9.3 NEZAMĚNSTNANOST ABSOLVENTŮ ŠKOL A JEJICH UPLATNITELNOST NA TRHU PRÁCE ... 36
9.4 SPOLUPRÁCE ZAMĚSTNAVATELŮ SE ŠKOLAMI V KRAJI ... 42

10 PODPORA POLYTECHNICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ ... 46

10.1 VELIKOST ZÁJMU ŽÁKŮ O TECHNICKÉ A PŘÍRODOVĚDNÉ OBORY A ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ ... 46

11 ROZVOJ KARIÉROVÉHO PORADENSTVÍ ... 47

11.1 OBORY NEJVÍCE POPTÁVANÉ ŽÁKY/RODIČI ... 47
11.2 NEJVÝZNAMNĚJŠÍ PROFESE V KRAJI A VÝVOJ JEJICH ZAMĚSTNANOSTI V ČASE ... 51
11.3 KVALITA A DOSTUPNOST SLUŽEB KARIÉROVÉHO PORADENSTVÍ NA ZŠ A SŠ ... 53

12 ROZVOJ ŠKOL JAKO CENTER DALŠÍHO PROFESNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ ... 57

12.1 VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH A ROLE ODBORNÝCH ŠKOL ... 57

13 NEPOVINNÁ TÉMATA ... 60

13.1 JAZYKOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ ... 60
13.2 ICT KOMPETENCE ... 60
13.3 ČTENÁŘSKÁ A MATEMATICKÁ GRAMOTNOST ... 61

14 FINÁLNÍ SOUHRN VÝSLEDKŮ ANALÝZY POTŘEB V ÚZEMÍ ... 64

14.1 PODPORA INKLUZE ... 64
14.2 PODPORA KOMPETENCÍ K PODNIKAVOSTI, INICIATIVĚ A KREATIVITĚ ... 66
14.3 PODPORA ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ VČETNĚ SPOLUPRÁCE ŠKOL A ZAMĚSTNAVATELŮ ... 67
14.4 PODPORA POLYTECHNICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ ... 68
14.5 ROZVOJ KARIÉROVÉHO PORADENSTVÍ ... 70
14.6 ROZVOJ ŠKOL JAKO CENTER CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ ... 71
14.7 NEPOVINNÁ TÉMATA ... 72

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ ... 74

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK ... 76

1 ÚVOD

Předkládaný dokument Analýza potřeb v území Jihočeského kraje, vzniknuvší jako povinná součást projektu Krajský akční plán rozvoje vzdělávání v Jihočeském kraji (KAP), je kompilací řady existujících regionálně rozvojových, hodnotících i výzkumných informačních zdrojů, a poskytuje tak ucelenou analýzu nejen vývoje trhu práce a vzdělávacího systému v území Jihočeského kraje (JčK). V rámci realizace projektu KAP se jedná o druhé, aktualizované zpracování tohoto dokumentu, jehož původní verze byla vypracována v roce 2016.

Jednotlivé kapitoly přinášejí odpovědi na otázky týkající se povinných i nepovinných témat pro Krajský akční plán II pro podporu z OP VVV/IROP a jsou v souladu s klíčovými otázkami pro analytickou část KAP uvedenými v revidovaném metodickém dokumentu Postupy KAP, které rozděluje do sedmi tematických skupin určených dle klíčových témat KAP, jejichž podpora je v rámci KAP mandatorní, a jedné skupiny vymezené tématům, jež jsou pro KAP nepovinná.

Analýza shrnuje aktuální pracovně-vzdělávací situaci v Jihočeském kraji. Zároveň je základním informačním zdrojem sloužícím realizačnímu týmu KAP a všem aktérům ve vzdělávání jako podklad k další práci při procesu krajského akčního plánování, čímž přispívá k naplňování cílů projektu Krajský akční plán rozvoje vzdělávání v Jihočeském kraji.

2 ROZVOJOVÉ PRIORITY KRAJE (AKTÉŘI V ÚZEMÍ) A JEJICH PROMÍTNUTÍ DO OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ

V oblasti středoškolského vzdělávání zřizoval JčK k 1. 9. 2019 72 středních škol. V JčK zajišťovalo střední vzdělávání v regionálním školství ještě dalších 18 subjektů jiných zřizovatelů. V kraji působí k 1. 9. 2019 celkem 16 vyšších odborných škol, z toho 12 zřizovaných krajem a 4 soukromými subjekty. Z celkového počtu 16 vyšších odborných škol jich je 13 zřízeno při středních odborných školách (12 krajem, 1 soukromým subjektem) a 3 jsou samostatné (všechny zřízené soukromými subjekty).[1]

Změnou prošel model přijímacího řízení: od roku 2017 byla do oborů vzdělání s maturitní zkouškou (mimo umělecké obory s talentovou zkouškou) plošně zavedena povinnost konání centrálně zadávané jednotné zkoušky v 1. kole, a to formou písemných testů z českého jazyka a literatury a z matematiky.[1]

Změnou prošla i maturitní zkouška. Novou maturitní zkoušku i nadále tvoří dvě části: část společná a část profilová. Žák získá střední vzdělání s maturitní zkouškou, jestliže úspěšně vykoná obě části maturitní zkoušky. Ke změně došlo při hodnocení písemných prací z českého jazyka a literatury. Od školního roku 2016/2017 jmenuje hodnotitele písemných prací z českého jazyka opět Centrum pro zajištění výsledků vzdělávání (dále jen jako Centrum), tzn., že písemné práce hodnotí učitelé z jiných škol, nikoliv učitel, který žáky zná. Hodnotitele písemných prací z cizího jazyka jmenuje rovněž Centrum. V současné době probíhá připomínkové řízení k další novele školského zákona, která zavádí tři povinné zkoušky společné části maturitní zkoušky (postupně od roku 2021 a od roku 2024), rozšíření nabídky nepovinných zkoušek společné části, sjednocení hodnocení písemných prací z českého jazyka a literatury a z cizího jazyka na principu hodnocení externím hodnotitelem (od roku 2017) a formalizaci žádostí o přezkum výsledku MZ.[1]

V oborech vzdělání s výučním listem probíhají jednotné závěrečné zkoušky. Ústní, praktické i písemné zkoušky se připravují podle jednotného zadání, úroveň by proto měla být srovnatelná na všech školách. Sjednocení závěrečných zkoušek by mělo přispět k obnovení důvěry zaměstnavatelů k výučnímu listu.[1]

V oblasti středního vzdělávání musí být struktura oborů vzdělání více sladěna s dynamicky se vyvíjejícím trhem práce a potřebami kraje. Nově zařazované obory vzdělání nebo změna jejich kapacit by měla co nejlépe odpovídat předpokládanému dlouhodobému uplatnění absolventů na trhu práce a v dalším studiu.[1]

Zápisy nových středních škol či nových míst poskytování vzdělávání nebude JčK podporovat vyjma odůvodněných případů (dostupnost stávajících kapacit středních škol a potřeby trhu práce). **Navyšování kapacit středních škol** nebude JčK podporovat vzhledem k dostačující nabídce širokého spektra oborů středního vzdělání a neobsazeným kapacitám škol. Výjimkou mohou být odůvodněné případy, stávající naplněnost dané školy, kvalita školy (hodnocení školy Českou školní inspekcí, úspěchy žáků školy, spolupráce se zaměstnavateli, podpora místních samospráv) s přihlédnutím k uplatnitelnosti absolventů školy na trhu práce a potřeb trhu práce.[1]

V oborech **vzdělání s maturitní zkouškou** bude kraj podporovat jen takový obor vzdělání, který bude odpovídat předpokládaným dlouhodobým potřebám trhu práce a který bude nahrazovat ve stejné kapacitě a stejné formě jiný aktivní obor vzdělání s maturitní zkouškou v rámci kraje. Výjimku budou mít školy v příhraničních mikroregionech, kde je potřebné z hlediska dojezdové dostupnosti a sociální situace celé řady rodin zachovat vzdělávací nabídku při zásadní podpoře místních samospráv, firem, JHK, RAK a dalších sociálních partnerů.
V oblasti oborů **vzdělání s výučním listem** kraj nebude podporovat zvyšování kapacit oborů vzdělání ve skupinách oborů vzdělání, v nichž je dlouhodobě vykazována míra nezaměstnanosti vyšší, než je průměr míry nezaměstnanosti absolventů v rámci kraje, nebo je tendence míry nezaměstnanosti rostoucí a jejich oborová kapacita je postačující pro dlouhodobé pokrytí potřeb trhu práce.[1]

V oborech **nástavbového studia**, v nichž míra dlouhodobé nezaměstnanosti absolventů v JčK přesahuje průměr míry nezaměstnanosti absolventů, nebude kraj podporovat zvyšování oborové kapacity.[1]

---

[1] OŠMT, KÚ JčK, (2019)

3 DEMOGRAFICKÉ DOPADY NA VZDĚLÁVACÍ SYSTÉM A TRH PRÁCE V JČK

Strukturu vzdělávací soustavy významným způsobem ovlivňuje demografický vývoj. Vývoj počtu živě narozených byl od počátku 90. let minulého století ovlivněn změnami chování mladé generace v reprodukčním věku. Od tohoto období začala klesat porodnost.[2]

Graf 1: Počet živě narozených v JčK

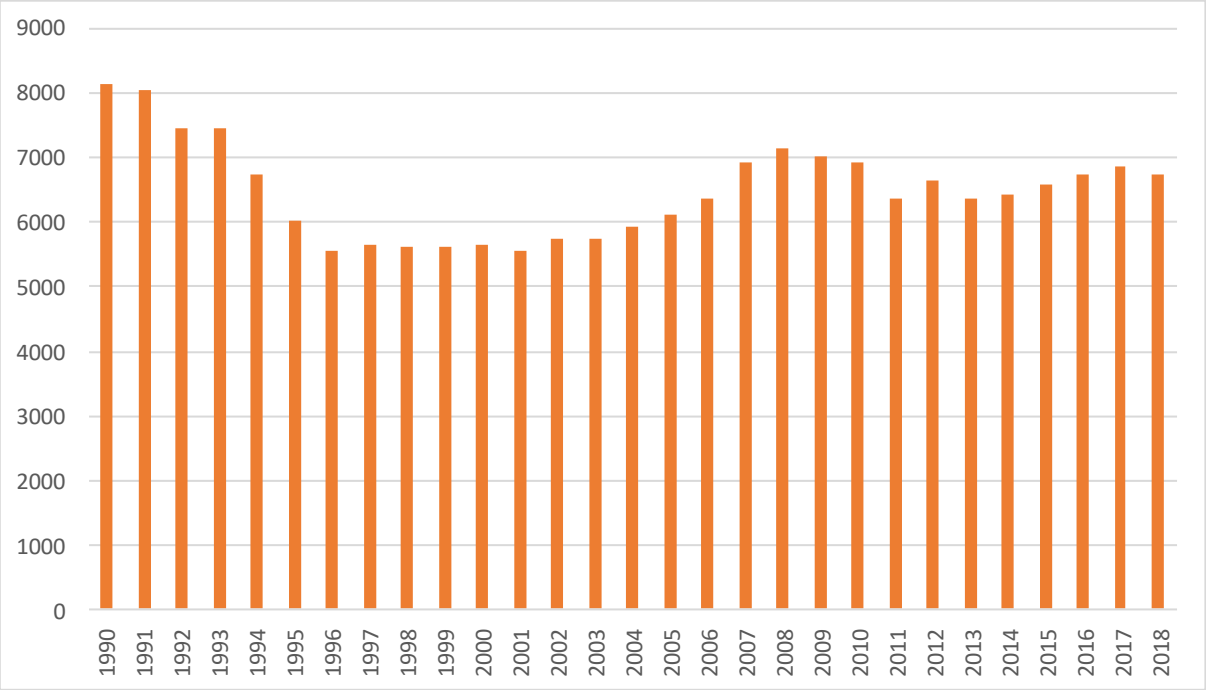

Zdroj: ČSÚ (2019)

Mezi lety 1991–1996 došlo k postupnému poklesu v počtu narozených dětí na území Jihočeského kraje (JčK) z 8 tis. na 5,5 tis. V následujících pěti letech došlo k ustálení počtu narozených kolem 5,6 tis., od roku 2002 se projevila zvýšená úhrnná plodnost proti předchozím letům, způsobená odkládaným rodičovstvím silných populačních ročníků 70. a 80. let minulého století, a počet živě narozených stoupl k hodnotám kolem 7 tis. v roce 2008 (graf č. 1). Rok 2008 byl z tohoto pohledu maximální i v celé ČR (119,6 tis.) a vize budoucnosti byla optimistická. Počínající ekonomická krize však byla nakonec dlouhodobá a úroveň plodnosti se dosud nevyrovnala situaci z roku 2008. Rokem 2017 kulminovalo pětileté období stoupajícího počtu živě narozených, jejichž počty se blížily hodnotám z konce minulé dekády. Pravděpodobně tak již započíná předpovídaný dvacetiletý populační pokles, který se v JčK očekává až k hodnotám 5 tis. živě narozených (78 tis. v ČR). Predikce Českého statistického úřadu (ČSÚ) z roku 2013 očekává další nárůst průměrného věku matek při porodu a situace by se neměla změnit až do počátku 30. let tohoto století.[2]

Z vývoje demografické projekce (graf č. 2) lze konstatovat, že se takřka zastavil růst počtu dětí vstupujících do mateřských škol (MŠ). Svého demografického maxima dosáhl počet dětí navštěvujících MŠ v roce 2014, jedná se prakticky o setrvalý stav celkového počtu, který potrvá až do roku 2020 (23,4 tis. dětí v roce 2014; 23,3 tis. dětí v roce 2020). Vlně zvýšené porodnosti předcházel několikaletý pokles počtu dětí v MŠ doprovázený následným rušením MŠ. Růst počtu narozených dětí v posledních letech byl příčinou nedostatku míst v některých MŠ, který Jihočeský kraj řešil v minulých letech dotační politikou.[2]

[2] Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihočeském kraji za školní rok 2018/2019. OŠMT KÚ JčK, (2019)

Graf 2: Demografická projekce věkových skupin v JčK

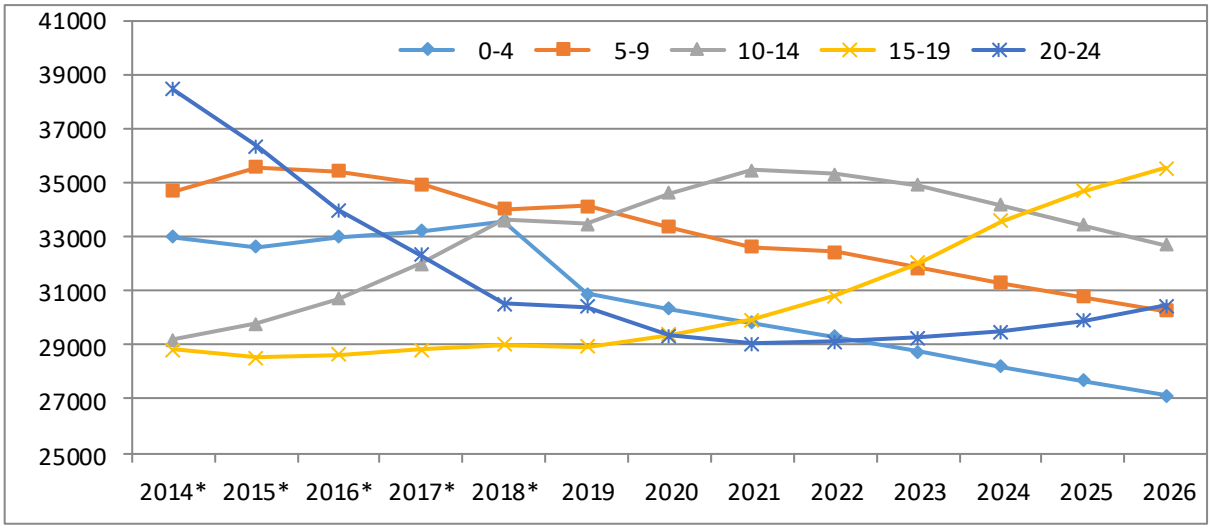

Zdroj: ČSÚ

Klesající trend celkového počtu žáků v základních školách (ZŠ) ustal kolem roku 2011, kdy se na 2. stupni ZŠ pokles zastavil a na 1. stupeň začaly nastupovat populačně silnější ročníky z MŠ. Dosažení nejvyššího celkového počtu žáků navštěvujících ZŠ lze nadále očekávat okolo roku 2020 (54,0 tis. žáků v roce 2015; 58,4 tis. žáků v roce 2020).[2]

Počínaje rokem 2007 došlo k postupnému, avšak zřetelnému snižování populačního ročníku ve věku 15 až 16 let tradičně vstupujícího do středních škol (graf č. 3). Zatímco v 90. letech se tato věková skupina pohybovala okolo 8 tis. v ročníku, v posledních několika letech došlo k jejímu poklesu na úroveň cca 5,8 tis., což je snížení o přibližně 30 %. Do středního vzdělávání v denní formě vstupují téměř všichni čerství absolventi ZŠ a účastní se ho naprostá většina příslušné věkové populace (92 %). Již nyní v této věkové kategorii můžeme pozorovat počátek očekávaného vysokého nárůstu z důvodu postupného příchodu početně nejsilnějších ročníků narozených ve druhé polovině minulého desetiletí do tohoto věku.[2]

Počet žáků 9. tříd ZŠ, z nichž většina bude v následujícím roce pokračovat ve vzdělání na středních školách, dosahoval svého maxima na začátku století, kdy se pohyboval okolo 7 tis. Od školního roku 2008/2009 začal setrvalý pokles tohoto počtu, který se zastavil ve školním roce 2012/2013 na přibližně 4 600 žácích. V intervalu 4 600 až 4 800 žáků se drží již 6. rokem. V nadcházejících letech se ovšem začne citelněji projevovat nástup demograficky silných ročníků narozených po roce 2006. Dle odhadu se začne počet žáků 9. tříd výrazněji zvyšovat od školního roku 2019/2020.[2]

Graf 3: Demografická projekce věkové skupiny 15letých v JčK

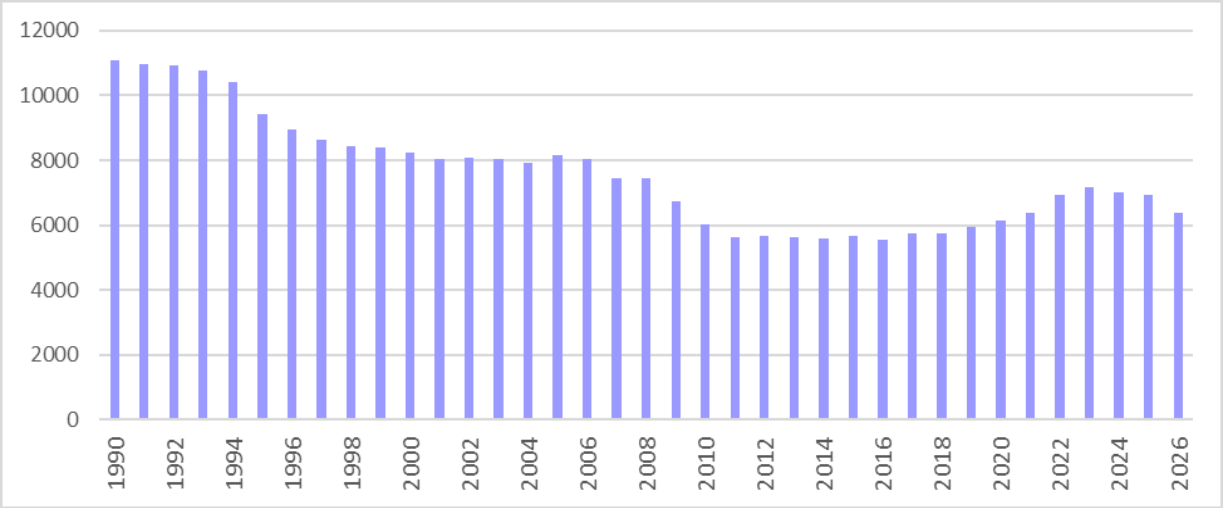

Zdroj: Vlastní výpočet OŠMT (prostá interpolace počtu živě narozených o 15 let)

Prudký meziroční demografický propad v počtech žáků vstupujících do středních škol (SŠ) se zastavil a nyní se otáčí. Důsledkem populačního růstu mezi léty 2002 až 2008 je počínaje rokem 2017 zvyšující se počet žáků vstupujících na střední školu. Tento trend dle očekávání setrvá až do roku 2023, kdy na střední školy nastoupí přibližně o čtvrtinu více žáků, než je tomu aktuálně. V dalších letech dojde opět k poklesu.[2]

Věková skupina devatenáctiletých a starších tvoří potenciál studentů vstupujících do terciárního vzdělávání, kterému v regionálním školství odpovídá studium vyšší odborné školy (VOŠ). V této věkové kategorii se nyní nejvíce projevuje pokles počtu potenciálních studentů, stejně jako se dříve dotkl segmentu SŠ. Kvantitativní expanze zejména vysokých škol (VŠ) a demografický pokles odpovídajících věkových skupin bude mít pravděpodobně za následek další snížení zájmu uchazečů o studium na VOŠ ve prospěch studia na VŠ, ačkoliv i VŠ se potýkají s nepříznivým demografickým vývojem a sníženým počtem studentů na některých z nich.[2]

3.1 VĚKOVÁ STRUKTURA PEDAGOGŮ STŘEDNÍCH ŠKOL V JIHOČESKÉM KRAJI

Odbor školství, mládeže a tělovýchovy Krajského úřadu Jihočeského kraje nechal v roce 2018 zpracovat prostřednictvím RERA a.s. (Regionální rozvojové agentury jižních Čech) analýzu *Věkové struktury pedagogů středních škol v Jihočeském kraji*[3] jako reakci na čím více zřetelnější problém stárnutí učitelů a nedostatku mladých učitelů, zejména určitých předmětů, z důvodu klesajícího zájmu o učitelství. V následujících školních letech může být tato situace problematická kvůli očekávanému růstu počtu studentů středních škol a také z hlediska snahy o podporu technického a odborného vzdělávání.

VĚKOVÁ STRUKTURA PEDAGOGŮ SŠ

K 30. 9. 2017 učilo na středních školách zapojených do tohoto šetření celkem 2 801 učitelů, z toho 2 633 na SŠ zřizovaných Jihočeským krajem. Samotný věk pedagogů je však zavádějící, neboť se na vzdělávání podílejí odlišnou týdenní hodinovou dotací a výší úvazku. Pro adekvátní vypovídající hodnotu tak byly všechny hodnoty dále přepočítávány podle týdenní hodinové dotace pedagoga.[3]

Ze součtových údajů vyplývá, že přes 55 % týdenní hodinové dotace na všech školách v Jihočeském kraji je odučeno pedagogy staršími 50 let, učiteli do 34 let pouze necelých 10 %. Nejméně se na týdenní výuce podíleli učitelé do 34 let na středních školách bez maturitních oborů a na konzervatoři.[3]

Získané hodnoty ukazují, že nejméně příznivá situace je u učitelů zaměřených na všeobecně vzdělávací předměty na středních školách s maturitními obory, neboť zde přes 60 % týdenní hodinové dotace těchto předmětů odučí pedagogové nad 50 let a jen 7,9 % hodin týdně připadá na věkovou kategorii do 34 let.[3]

V případě učitelů odborných předmětů je nejhorší situace na středních školách s učebními obory, kde téměř 80 % výuky odučí pedagogové nad 50 let a pouze 4,1 % pedagogové do 34 let. O něco příznivější je však situace na středních školách s maturitními obory, podobně je na tom i kategorie gymnázií, kde k učitelům odborných předmětů patří zejména trenéři sportovního gymnázia.[3]

Věková struktura učitelů odborného výcviku je na všech relevantních typech škol poměrně srovnatelná a vzhledem k průměrným hodnotám za celý kraj mírně nepříznivá.[3]

Z celorepublikového srovnání provedeného MŠMT vyšel Jihočeský kraj s podílem 47,2 % učitelů starších 50 let souhrnně za všechny úrovně regionálního školství nejhůře.[4]

Pozice ČR v mezinárodním srovnání je v jednotlivých oblastech vzdělávání rozdílná. V oblasti vyššího sekundárního vzdělávání je průměrná hodnota podílu učitelů ve věku 50 a více let v letech 2013–2016 v ČR šestá nejvyšší a pohybuje se tak vysoko nad průměrem Evropské unie. Také v oblasti primárního vzdělávání (v ČR odpovídá 1. stupni základních škol) je podíl učitelů nad 49 let v ČR vyšší než ve většině zemí Evropské unie. Jiná situace je na úrovni nižšího sekundárního vzdělávání (v ČR odpovídá např. 2. stupni základních škol či nižším ročníkům víceletých gymnázií), zde je průměrný podíl starších učitelů (ve věku 50 a více let) ve sledovaném

[3] Věková struktura pedagogů středních škol v Jihočeském kraji, Regionální rozvojová agentura jižních Čech a.s., (2018)

[4] Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2019–2023

období nižší než ve většině evropských zemí. Mezi státy s nejvyšším podílem učitelů nad 49 let patří Itálie a baltské země, nejmenší podíl učitelů v této věkové kategorii je např. na Maltě, v Lucembursku, v Irsku či ve Velké Británii.[4]

VĚKOVÁ STRUKTURA PEDAGOGŮ SŠ PODLE TYPU ŠKOLY

Nejvyrovnanější a nejpříznivější věkovou strukturu učitelů mají gymnázia. Učitelé do 49 let zde odučí 57 % týdenní hodinové dotace, z toho učitelé do 34 let 12 %, starší učitelé pak zbývajících 43 %.[3]

Nepříznivou věkovou strukturu pak mají učitelé středních škol s maturitními obory, škol integrovaných a škol bez maturitních oborů. Mladí učitelé do 34 let se na výuce v těchto školách podílejí méně než 10 % odučených hodin, naopak učitelé starší 50 let více než 55 %. Poměrně nízký je také podíl učitelů ve věku 35–49 let na celkové týdenní hodinové dotaci.[3]

Graf 4: Věková struktura pedagogů SŠ podle typu školy

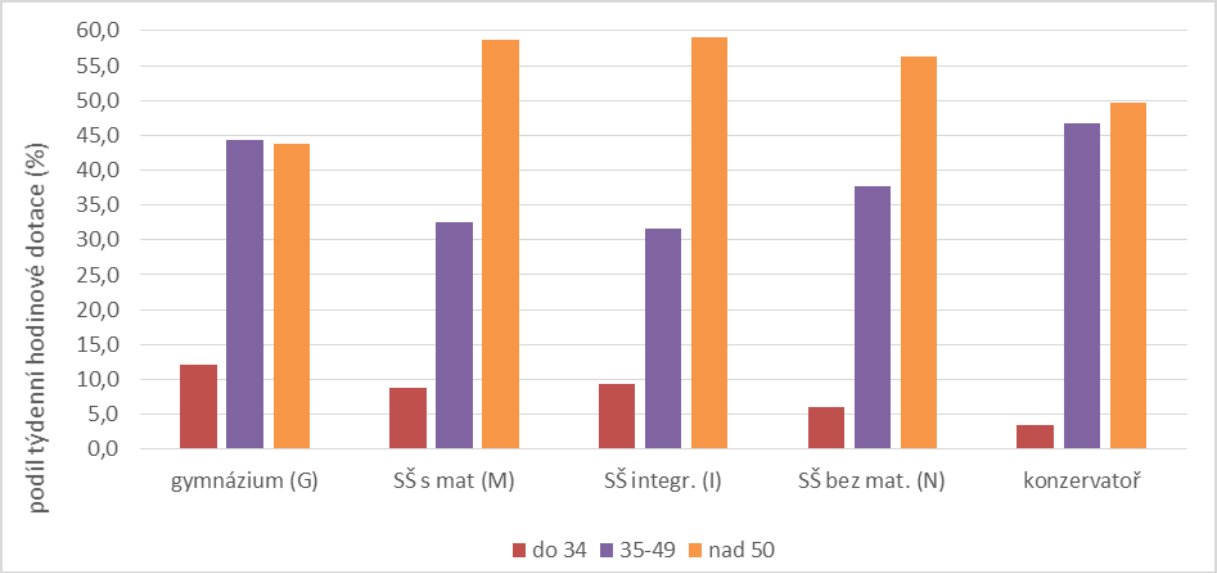

VĚKOVÁ STRUKTURA PEDAGOGŮ SŠ PODLE JEJICH ZŘIZOVATELE

Příznivější věkovou strukturu s výraznější převahou mladších učitelů mají střední školy se soukromým zřizovatelem, na nichž je průměrný věk 45,3 roku (průměrný věk pedagogů škol zřizovaných Jihočeským krajem činí 50,2 roku), což je částečně provázáno s příznivou věkovou strukturou učitelů na gymnáziích, neboť 4 ze 7 zapojených soukromých škol jsou právě gymnázia. Celkově je průměrný věk učitelů SŠ v JčK 49,7 let, což veskrze odpovídá celorepublikovému průměru, který pro středoškolské učitele činí 49,4 roku. [3], [5]

VĚKOVÁ STRUKTURA PEDAGOGŮ SŠ V JEDNOTLIVÝCH OKRESECH

Nejméně příznivou věkovou strukturu mají učitelé v okrese Strakonice, neboť zde na středních školách odučí učitelé do 34 let nejmenší podíl týdenní hodinové dotace (6,8 %), zároveň nejvyšší podíl této dotace připadá na učitele starší 50 let (61,7 %). Naopak nejpříznivější věkovou strukturu mají okresy Český Krumlov a České Budějovice, kde učitelé do 34 let odučí 11 %, resp. 12,1 % týdenní hodinové dotace, a relativně vysoké zastoupení mají v těchto okresech i učitelé ve střední věkové kategorii, téměř 37 %.[3]

[5] Mimořádné šetření ke stavu zajištění výuky učiteli v MŠ, ZŠ, SŠ a VOŠ, MŠMT (2019)

Graf 5: Věková struktura pedagogů SŠ v jednotlivých okresech

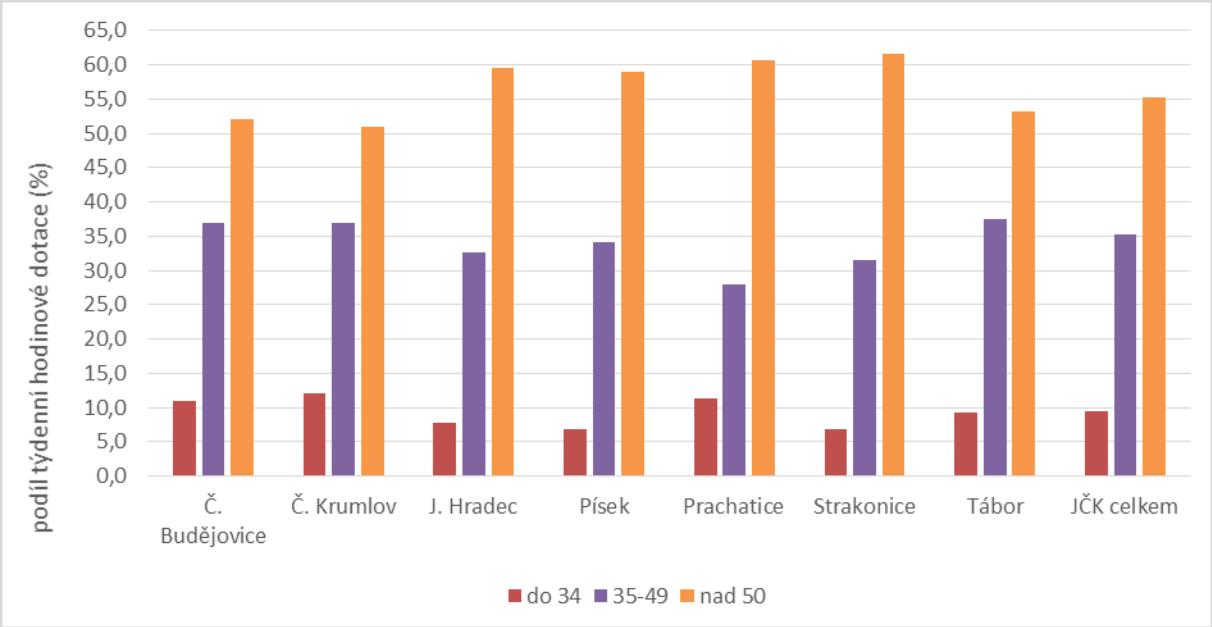

VĚKOVÁ STRUKTURA UČITELŮ VŠEOBECNĚ VZDĚLÁVACÍCH PŘEDMĚTŮ (VVP) A ODBORNÝCH PŘEDMĚTŮ (OP) ZAMĚŘENÝCH NA VYBRANÉ SKUPINY PŘEDMĚTŮ

V rámci všeobecně vzdělávacích a odborných předmětů byla sledována věková struktura pedagogů předmětů, které vyžadují pozornost v souvislosti se situací na trhu práce či jsou pro studenty problematické nebo je na ně kladen zvláštní důraz. Mezi vybrané VVP patří matematika, informatika a cizí jazyky. Mezi vybrané skupiny odborných předmětů patří předměty zaměřené na strojírenství, elektrotechniku, stavebnictví a „službové" předměty, které zahrnují gastronomii, hotelnictví a turismus, obchod a osobní a provozní služby.[3]

Lze konstatovat, že nejpříznivější věkovou strukturu z řešených skupin předmětů mají učitelé cizích jazyků, informatiky, službových předmětů a matematiky.[3]

Méně příznivá je situace u učitelů skupin odborných předmětů, přičemž nejméně příznivá je u učitelů elektrotechnických předmětů, neboť více než 70 % týdenní hodinové dotace těchto předmětů připadá na učitele nejstarší věkové kategorie. Podobně jsou na tom předměty zaměřené na stavebnictví a strojírenství.[3]

Graf 6: Věková struktura učitelů VVP a OP zaměřených na vybrané skupiny předmětů

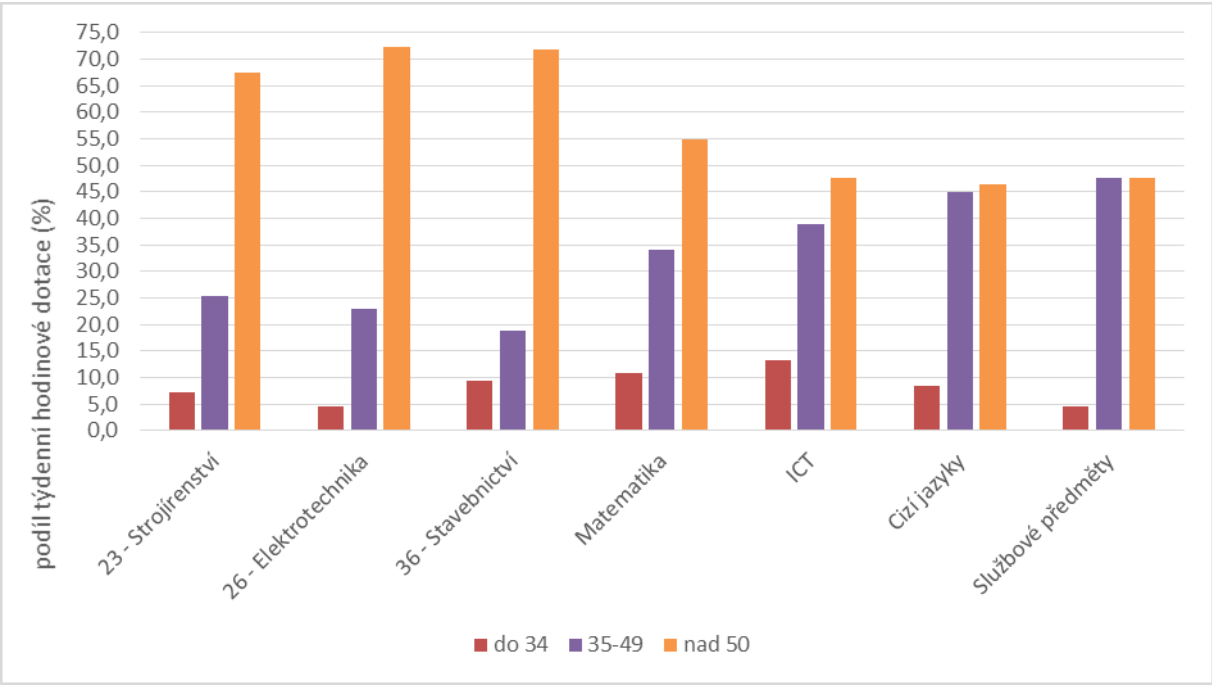

POTŘEBY PRO BUDOUCNOST

V následujících 5 letech bude potřeba 279 nových učitelů, což odpovídá nárůstu o cca 10 %. Školy nejčastěji uváděly potřebu nových učitelů v oblastech: cizí jazyk, matematika, fyzika, český jazyk, ICT a odborné předměty.[3]

4 NAPLNĚNOST JEDNOTLIVÝCH ŠKOL A OBORŮ V ČASE

Ve školním roce 2017/2018 se v 88 středních školách všech zřizovatelů vzdělávalo v denní formě celkem 25 939 žáků. Největší část tvořili žáci maturitních oborů. V kraji byly dvě školy s více než 1 000 žáků v denní formě vzdělávání a 12 škol mělo nad 500 žáků v denní formě vzdělávání.[2]

V jiných formách vzdělávání (dálkové, kombinované) bylo celkem 761 žáků, tj. o 188 žáků méně než v předcházejícím školním roce. Nejpočetnější skupinu 305 žáků tvořili žáci nástavbového studia oboru Podnikání. Tento obor je univerzálním navazujícím oborem pro všechny obory ukončené středním vzděláním s výučním listem. Jinou formu vzdělávání poskytovalo 17 škol zřizovaných krajem a 4 školy zřizované soukromými subjekty. Počet žáků v jiných formách vzdělávání meziročně stále klesá – např. v roce 2010/2011 bylo v jiných formách vzdělávání 2 129 žáků, což je téměř trojnásobek současného stavu. Nemalou měrou k tomu jistě přispívá i zavedení povinné státní maturity, kterou žáci jiných forem vzdělávání často nezvládnou.[2]

Tabulka 1: Počet středních škol k 1. 9. 2017

Střední školy	Zřizovatel				Celkem
	kraj	církev	obec	soukromý subjekt	
Gymnázium	15	1	1	3	20
Gymnázium a SŠ	2			1	3
SŠ a VOŠ	13			1	14
Konzervatoř	1				1
SŠ (SOŠ, SOU, PrŠ)	41	1	1	7	50
Celkem	**72**	**2**	**2**	**12**	**88**

Zdroj: OŠMT, KÚ JčK (2019)

V posledních 10 letech počet žáků středních škol v Jihočeském kraji neustále klesá. Kdysi výrazný každoroční úbytek přesahující tisíc žáků se ale v posledních letech začíná stabilizovat na daleko nižších hodnotách.[1]

Tabulka 2: Počet žáků SŠ v JčK všech zřizovatelů v denní formě studia od školního roku 2010/2011 (vč. žáků praktických škol)

	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
SOŠ a SOU	23 254	22 032	20 865	19 686	19 059	18 631	18 335	18 015
Gymnázia	8 546	8 263	8 024	7 869	7 766	7 769	7 763	7 778
Konzervatoře	171	159	154	147	144	143	148	146
Celkem	**31 971**	**30 454**	**29 043**	**27 702**	**26 969**	**26 543**	**26 246**	**25 939**
Změna celk. počtu	**- 1 500**	**- 1 517**	**- 1 411**	**- 1 341**	**- 733**	**- 426**	**- 297**	**- 307**

Zdroj: OŠMT, KÚ JčK (2019)

Nejmenší pokles žáků byl zaznamenán na gymnáziích. Od školního roku 2014/2015 se zde ovšem počet žáků dlouhodobě ustálil na hodnotě blížící se 7 800 studentů. Celkem stabilní počet žáků je také v těch školách, které jsou svou oborovou nabídkou v kraji jedinečné.[1]

Přehledy vývoje počtů žáků středních škol od školního roku 2008/2009 zřizovaných Jihočeským krajem, resp. jinými zřizovateli nabízejí následující tabulky.[1]

Tabulka 3: Vývoj počtu žáků SŠ a konzervatoří zřizovaných krajem v denní formě vzdělávání od školního roku 2008/2009 (vč. PrŠ)

Okres	2008 2009	2009 2010	2010 2011	2011 2012	2012 2013	2013 2014	2014 2015	2015 2016	2016 2017	2017 2018
České Budějovice	10 272	10 228	9 918	9 447	9 087	8 757	8 565	8 418	8 258	8 100
Český Krumlov	1 971	1 934	1 771	1 717	1 708	1 632	1 618	1 585	1 543	1 522
Tábor	5 820	5 700	5 373	5 248	4 954	4 714	4 537	4 431	4 420	4 364
Písek	3 459	3 429	3 334	3 173	3 051	2 933	2 825	2 778	2 774	2 737
Strakonice	3 381	3 262	3 077	2 873	2 725	2 499	2 418	2 395	2 390	2 400
Prachatice	1 521	1 490	1 428	1 371	1 292	1 193	1 124	1 061	1 000	973
Jindřichův Hradec	4 002	4 018	3 961	3 834	3 625	3 442	3 260	3 164	3 077	2 962
Celkem	**30 426**	**30 061**	**28 862**	**27 663**	**26 442**	**25 170**	**24 347**	**23 893**	**23 523**	**23 119**

Zdroj: OŠMT, KÚ JčK (2019)

V rámci okresů došlo u středních škol zřizovaných JčK mezi školními roky 2008/2009 a 2017/2018 k nejmenšímu úbytku žáků v okresech Písek (-20,9 %), České Budějovice (-21,1 %) a Český Krumlov (-22,8 %). Výraznější poklesy byly zaznamenány v okresech Tábor, kde ubyla čtvrtina žáků, a v okresech Jindřichův Hradec (-26,0 %) a Strakonice (-29,0 %). Nejvyššího poklesu v kraji dosáhl okres Prachatice, kde se mezi sledovanými roky počet žáků SŠ snížil o velmi vysokých 36,0 %. Školy ostatních zřizovatelů nelze takto srovnávat pro jejich malý počet, nerovnoměrné rozložení v kraji i rozdílnou strukturu typů SŠ, nicméně lze konstatovat, že po setrvalém poklesu počtu žáků navštěvujících střední školy ostatních zřizovatelů dochází od školního roku 2014/2015 k jejich stabilnímu nárůstu o přibližně tři procenta ročně. Specifické postavení zde zaujímá okres České Budějovice, kde je počet žáků v průběhu posledních cca 10 let téměř konstantní. [1]

Tabulka 4: Vývoj počtu žáků SŠ ostatních zřizovatelů v denní formě vzdělávání od školního roku 2008/2009 (vč. PrŠ)

Okres	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
České Budějovice	1 971	1 968	1 837	1 735	1 681	1 672	1 776	1 846	1 892	1 930
Tábor	414	371	302	255	197	176	175	185	201	209
Písek	128	106	69	32	14					
Strakonice	718	712	687	627	598	570	545	562	563	627
Prachatice	165	97	59	15						
Jindřichův Hradec	101	98	92	69	55	49	44	26	28	13
Celkem	**3 508**	**3 365**	**3 066**	**2 753**	**2 566**	**2 494**	**2 570**	**2 650**	**2 723**	**2 820**

Zdroj: OŠMT, KÚ JčK (2019)

Ve školním roce 2018/2019 navštěvovalo 23 119 žáků (89,1 %) z celkového počtu 25 939 žáků školy zřizované Jihočeským krajem a 2 820 žáků (10,9 %) školy zřizované ostatními zřizovateli. Ve školním roce 2015/2016 tento poměr činil 90,0 : 10,0 %.[1]

Počty žáků v denní formě vzdělávání dle oborové struktury ve školním roce 2017/2018 poskytuje následující tabulka. [1]

Tabulka 5: Počty žáků v denní formě vzdělávání dle oborové struktury – školní rok 2017/2018

Skupina oborů		zřizovatel kraj				ostatní zřizovatelé				Celkem
		obory				obory				
		maturitní zkouška		výuční list/*bez výuč. listu*	Celkem	maturitní zkouška		výuční list/*bez výuč. listu*	Celkem	
		M, L *(K)*	L – nást.	H, E/*C, J*		M, L *(K)*	L – nást.	H, E/*C, J*		
16	Ekologie a ochrana životního prostředí	186			186					**186**
18	Informatické obory	569			569	116			116	**685**
23	Strojírenství a strojírenská výroba	1 433	13	1 292	2 738			57	57	**2 795**
26	Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika	863	30	463	1 356					**1 356**
28	Technická chemie a chemie silikátů	104		18	122					**122**
29	Potravinářství a potravinářská chemie	99		376	475			43	43	**518**
31	Textilní výroba a oděvnictví			8	8					**8**
33	Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů	64	22	240	326					**326**
34	Polygrafie, zpracování papíru, filmu a fotografie	143			143					**143**
36	Stavebnictví, geodézie a kartografie	585	32	399	1 016					**1 016**

Skupina oborů		zřizovatel kraj				ostatní zřizovatelé				Celkem
		obory				obory				
		maturitní zkouška		výuční list/*bez výuč. listu*	Celkem	maturitní zkouška		výuční list/*bez výuč. listu*	Celkem	
		M, L *(K)*	L – nást.	H, E/*C, J*		M, L *(K)*	L – nást.	H, E/*C, J*		
37	Doprava a spoje	132		18	150	48			48	**198**
39	Speciální a interdisciplinární obory	285	30	24	339					**339**
41	Zemědělství a lesnictví	1 020	35	831	1 886			37	37	**1 923**
43	Veterinářství a veterinární prevence	260			260					**260**
53	Zdravotnictví	924		105	1 029					**1 029**
63	Ekonomika a administrativa	1 160			1 160	210			210	**1 370**
64	Podnikání v oborech, odvětví		492		492		32		32	**524**
65	Gastronomie, hotelnictví a turismus	607	44	907	1 558	82		57	139	**1 697**
66	Obchod	85		274	359					**359**
68	Právo, právní a veřejnosprávní činnost	161			161	314			314	**475**
69	Osobní a provozní služby	137	5	381	523			107	107	**630**
72	Publicistika, knihovnictví a informatika	59			59					**59**
75	Pedagogika, učitelství a sociální péče	329		32/*8*	369					**369**
78	Obecně odborná příprava	911		*61*	972	24		*41*	65	**1 037**
79	Obecná příprava *(K – gymnázia)*	*6 126*			6 126	*1 652*			1 652	**7 778**
82	Umění a užité umění	696		41	737					**737**
Celkem		**16 938**	**703**	**5 409**/*69*	**23 119**	**2 446**	**32**	**301**/*41*	**2 820**	**25 939**
z toho „technické“ skupiny oborů		**3 750**	**97**	**2 430**	**6 277**	**164**		**57**	**221**	**6 498**

Zdroj: KÚ JčK (2019)
L - nást.* - nástavbové studium
tzv. „technické“ skupiny oborů – 18, 23, 26, 28, 33, 36, 37

Mezi školními roky 2015/2016 a 2017/2018 se počet žáků středních škol snížil o 604. Přesto můžeme identifikovat určité skupiny oborů, které počty svých žáků navýšily. Nejvyšší přírůstky v absolutních číslech byly zaznamenány u oborů Zdravotnictví +124 (+ 13,7 %), Obecně odborné přípravy +119 (+12,9 %) a Umění a užitého umění +116 (+18,7 %). Počty dále navýšily i Ekologie a ochrana životního prostředí, Informatické obory, Strojírenství a strojírenská výroba, Potravinářství a potravinářská chemie, Textilní výroba a oděvnictví, polygrafie, Zpracování papíru, filmu a fotografie, Právo, právní a veřejnosprávní činnost a Publicistika, knihovnictví a informatika.[1]

Nejvyšší poklesy v absolutních číslech byly zjištěny u oborů Ekonomika a administrativa -220 (-13,9 %), Gastronomie, hotelnictví a turismus -168 (-9,0 %) či Stavebnictví, geodézie a kartografie -122 (-10,7 %).

Nejrapidnější, téměř pětinový pokles ovšem znamená snížení počtu žáků oboru Pedagogika, učitelství a sociální péče o 77 (-17,3 %), resp. Obchod o 90 (-17,8 %).[1]

Počet žáků studujících technické obory se mezi sledovanými obdobími snížil o 126 (-1,9 %), tedy podproporcionálně vůči poklesu celkového počtu žáků SŠ, který činil 2,3 %. Závažný je ale výrazný meziroční pokles u již výše zmíněného technického oboru Stavebnictví, geodézie a kartografie a to o více než 10 %.[1]

Nejvíce žáků SŠ v kraji navštěvuje obory se zaměřením na strojírenství a strojírenskou výrobu (2 795), a tudíž i nejvíce potenciálních absolventů se rekrutuje právě z těchto oborů, což je pozitivní trend vedoucí k postupné eliminaci stávajícího převisu poptávky zaměstnavatelů po těchto pracovnících. K pozitivnímu vývoji v této oblasti přispívá široká podpora, kterou poskytuje společná iniciativa JHK, JSRLZ, Jihočeského kraje a ÚP *Akční plán na podporu technického vzdělávání* přinášející výsledky v podobě stále rostoucího zájmu o studium technických oborů. Aktivity obsažené v Akčním plánu si kladou za cíl podnítit atraktivní a zábavnou formou ještě větší zájem o technické profese a ukázat, že se jedná o profese perspektivní a na trhu žádané a uplatnitelné.[22]

5 ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ VE VYBRANÝCH OBLASTECH V PŘEDCHOZÍM A SOUČASNÉM PROGRAMOVÉM OBDOBÍ

PŘEHLED REALIZOVANÝCH PROJEKTŮ Z PROSTŘEDKŮ EU V JIHOČESKÉM KRAJI

Programové období 2007–2013

V programovém období 2007–2013 mohly subjekty v JčK žádat o dotační prostředky prostřednictvím řady tematických operačních programů a jednoho regionálního operačního programu. Dále mohly využít programy podporující přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráci regionů. Další možností bylo čerpání finančních prostředků v rámci Finančních mechanismů EHP/Norsko.[1]

Stěžejním programem pro oblast vzdělávání byl Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK). Jeho prioritní osa 1 (Počáteční vzdělávání) se zaměřila na zvýšení kvality počátečního vzdělávání, zlepšení rovných příležitostí dětí a žáků včetně dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a na zlepšení kompetencí pedagogických i nepedagogických pracovníků škol a školských zařízení. Prioritní osa 3 (Další vzdělávání) se zabývala prohloubením nabídky dalšího vzdělávání a posílením informovanosti o této nabídce a současně usnadněním přístupu obyvatel ČR k dalšímu vzdělávání a zvýšení jejich motivace k celoživotnímu učení. Projekty v OP VK byly převážně neinvestičního charakteru.[1]

Regionální operační program NUTS II Jihozápad (ROP Jihozápad) byl oproti OP VK zaměřen zejména na investiční projekty. Pro školy a školská zařízení byla určena zejména oblast podpory 2.4, která podporovala výstavbu, rekonstrukci i modernizaci objektů škol a školských zařízení a pořízení nebo modernizaci jejich vybavení. Jako nejvýznamnější realizované projekty uveďme „Modernizace odborného vzdělávání na VOŠ, SPŠ automobilní a technické v Českých Budějovicích - škola 21. století“ s celkovými náklady 24 596 550 Kč na VOŠ, SPŠ automobilní a technické, Č. Budějovice, Skuherského 3 či „Rozvoj SOŠ veterinární za účelem zkvalitnění vzdělávání“ na SOŠ veterinární, MaZ a JŠ, Č. Budějovice, Rudolfovská 92.[1]

Cílem Operačního programu Životní prostředí (OP ŽP) bylo udržitelné využívání zdrojů energie a prosazování energetických úspor. V oblasti podpory 3.1 byla podpořena instalace fototermických systémů, fotovoltaických článků, tepelných čerpadel aj. Oblast 3.2 podpořila snižování spotřeby energie zateplením obvodových plášťů budov a střešních konstrukcí, výměnu či rekonstrukce otvorových výplní. Této oblasti se týkala většina projektů škol a školských zařízení v OP ŽP. Za všechny jmenujme projekt VOŠ a SPŠ, Volyně, Resslova 440 „Snížení energetické náročnosti škol a školských zařízení JčK ve Volyni (VOŠ a SPŠ Volyně)“.[1]

I v tomto programovém období pokračovaly programy Socrates a Leonardo da Vinci, které doplnily programy Commenius, Erasmus a eTwinning. Do těchto programů se každoročně zapojovalo přibližně 20 škol.[1]

JčK byl součástí dvou přeshraničních operačních programů: Cíl Evropská územní spolupráce Rakousko – Česká republika 2007–2013 a Program přeshraniční spolupráce Cíl 3 Česká republika – Svobodný stát Bavorsko 2007–2013. Za prvně uvedený Cíl zmiňme např. projekt Střední uměleckoprůmyslové školy sv. Anežky České, Č. Krumlov „Mizející řemesla“ v partnerství s HBLA für künstlerische Gestaltung Linz v hodnotě 348 918 €.[1]

Tabulka 6: Projekty EU (2007–2013), zřizovatel kraj

Projekty EU (2007–2013)			únor 2015
ROP NUTS II Jihozápad			(v Kč)
ŽADATEL	**Celkem**	**podíl JčK/PO**	**podíl EU+SR**
Jihočeský kraj	46 695 328,98	4 553 850,07	42 141 478,91
Příspěvkové organizace (školy a ŠZ)	365 991 264,38	45 846 979,78	320 144 284,60
Celkem	**412 686 593,36**	**50 400 829,85**	**362 285 763,51**
Operační program Životní prostředí			
ŽADATEL	**Celkem**	**podíl JčK/PO**	**podíl EU+SR**
Jihočeský kraj	435 376 903,73	153 745 795,40	281 631 108,33
Příspěvkové organizace (školy a ŠZ)	467 424 470,27	146 539 872,50	320 884 597,77

Celkem	**902 801 374,00**	**300 285 667,90**	**602 515 706,10**

Evropská územní spolupráce			
ŽADATEL	**Celkem**	**podíl JčK/PO**	**podíl EU+SR**
Příspěvkové organizace (školy a ŠZ)	49 853 718,95	4 598 573,47	45 255 154,48
Celkem	**49 853 718,95**	**4 598 573,47**	**45 255 154,48**

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost			
ŽADATEL	**Celkem**	**podíl JčK/PO**	**podíl EU+SR**
Příspěvkové organizace (školy a ŠZ) - GG, IPo	568 100 047,70	0,00	568 100 047,70
Příspěvkové organizace (školy a ŠZ) - 1.4, 1.5	107 003 152,00	0,00	107 003 152,00
Celkem	**675 103 199,70**	**0,00**	**675 103 199,70**

Ostatní operační programy			
ŽADATEL	**Celkem**	**podíl JčK/PO**	**podíl EU+SR**
Příspěvkové organizace (školy a ŠZ) - FM/EHP Norsko	29 972 006,00	17 648 803,67	12 323 202,33
Příspěvkové organizace (školy a ŠZ) - IOP	26 161 960,00	3 992 294,00	22 169 666,00
Celkem	**56 133 966,00**	**21 641 097,67**	**34 492 868,33**

CELKEM	**2 096 578 852,01**	**376 926 168,89**	**1 719 652 692,12**

Zdroj: OŠMT, (2018)

Programové období 2014–2020

V oblasti vzdělávání slouží v programovém období 2014–2020 k čerpání zejména Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV) se svou prioritní osou 3 „Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání“.[1]

Zdrojem finančních prostředků byla „Podpora škol formou projektů zjednodušeného vykazování – Šablony pro MŠ a ZŠ I a II i Šablony pro SŠ a VOŠ I a II“.[1]

V listopadu 2015 byla zahájena realizace projektu Krajský akční plán rozvoje vzdělávání v Jihočeském kraji (KAP). Tento projekt je realizován a podpořen v rámci OP VVV a prioritně je zaměřen na oblasti vzdělávání, které se přímo dotýkají regionálního trhu práce a inovací v oblastech středního, vyššího odborného a zájmového a neformálního vzdělávání mládeže. Jeho obdobou primárně zaměřenou na sféru MŠ a ZŠ byly na nižší úrovni ORP Místní akční plány rozvoje vzdělávání I (MAP I), které po ukončení realizace ve všech územích přešly do MAP II, které se na rozdíl od MAP I nově zaměřují i na implementační stránku. MAP jsou úspěšně realizovány ve všech 17 ORP Jihočeského kraje prostřednictvím sítě MAS či svazků obcí.[1]

Dalším operačním programem, v rámci kterého mohly školy a školská zařízení čerpat finanční podporu, je Integrovaný regionální operační program (IROP). Pro školy a školská zařízení je určen zejména specifický cíl 2.4 „Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení“. Ve výzvách zaměřených primárně na infrastrukturu bylo čerpáno více než 670 mil. Kč. Z několika desítek podpořených projektů uvádíme projekt „Rekonstrukce a modernizace objektu Střední školy rybářské a vodohospodářské Jakuba Krčína" na Střední škole rybářské a vodohospodářské Jakuba Krčína, Třeboň, Táboritská 941, s celkovou výší podpory 34 146 847,66 Kč, VOŠ, SPŠ a SOŠ řemesel a služeb, Strakonice, Zvolenská 934, s projektem „Moderní stroje pro výuku strojírenských oborů na VOŠ, SPŠ a SOŠ Strakonice" a SŠ technickou a obchodní, Dačice, Strojírenská 304, realizující projekt „Centrum praktického vyučování technických a řemeslných oborů SŠTO Dačice".[1]

Místně příslušné školy mohly využít i prostředků alokovaných prostřednictvím Integrovaného plánu rozvoje území České Budějovice (IPRÚ), jehož nositelem je Statutární město České Budějovice.[1]

V Operačním programu Životní prostředí (OP ŽP) mohou školy žádat o poskytnutí finančních prostředků zejména v prioritní ose 5, která se zaměřuje na snížení energetické náročnosti veřejných budov. Za tuto osu uvádíme projekt „Snížení energetické náročnosti Gymnázia Česká" na Gymnáziu, České Budějovice, Česká 64.[1]

Do programů Erasmus+ a eTwinning byly ve školním roce 2016/2017 zapojeny více než tři desítky škol.[1]

Tabulka 7: Projekty EU (2014–2020), zřizovatel kraj

Projekty EU (2014–2020)			září 2018
Integrovaný regionální operační program			(v Kč)
ŽADATEL	**Celkem**	**podíl JčK/PO**	**podíl EU+SR**
Příspěvkové organizace (školy a ŠZ)	670 108 395,00	98 223 827,00	571 884 568,00
Celkem	**670 108 395,00**	**98 223 827,00**	**571 884 568,00**
Operační program Životní prostředí			
ŽADATEL	**Celkem**	**podíl JčK/PO**	**podíl EU+SR**
Příspěvkové organizace (školy a ŠZ)	386 071 593,66	236 897 287,58	149 174 306,08
Celkem	**386 071 593,66**	**236 897 287,58**	**149 174 306,08**
Operační program Výzkum, věda a vzdělávání			
ŽADATEL	**Celkem**	**podíl JčK/PO**	**podíl EU+SR**
Jihočeský kraj – IPo (KAP, IKAP)	125 000 000,00	6 250 000,00	118 750 000,00
Příspěvkové organizace (školy a ŠZ) – šablony MŠ a ZŠ I	5 823 724,00	0,00	5 823 724,00
Příspěvkové organizace (školy a ŠZ) – šablony SŠ a VOŠ I	57 373 261,00	0,00	57 373 261,00
Celkem	**188 196 985,00**	**6 250 000,00**	**181 946 985,00**
Ostatní operační programy			
ŽADATEL	**Celkem**	**podíl JčK/PO**	**podíl EU+SR**
Příspěvkové organizace (školy a ŠZ) – OP Rybářství	14 182 000,00	10 510 900,00	3 671 100,00
Příspěvkové organizace (školy a ŠZ) – Program rozvoje venkova	6 480 000,00	2 632 000,00	3 848 000,00
Celkem	**20 662 000,00**	**13 142 900,00**	**7 519 100,00**
CELKEM	**1 265 038 973,66**	**354 514 014,58**	**910 524 959,08**

Zdroj: OŠMT, (2018)

V období mezi roky 2002–2020 (vč. předvstupních dotačních nástrojů EU) byly v krajském školství doposud realizovány projektové záměry v celkové výši přesahující 3,3 mld. Kč. Na této sumě se z více než tří čtvrtin podílely rozpočty EU a ČR.[1]

Tabulka 8: Souhrn za projekty EU 2002–2020, zřizovatel kraj

Souhrn za projekty EU 2002–2020			(v Kč)
OBDOBÍ	**Celkem**	**podíl JčK/PO**	**podíl EU+SR**
2002 – 2006	99 676 387,00	10 229 357,00	85 447 031,00

Souhrn za projekty EU 2002–2020			(v Kč)
2007–2013	1 954 824 402,37	364 700 136,78	1 590 124 274,59
2014–2020	1 265 038 973,66	354 514 014,58	910 524 959,08
CELKEM 2002–2020	**3 319 539 763,03**	**729 443 508,36**	**2 586 096 264,67**

6 ŠKOLNÍ AKČNÍ PLÁNY ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ I

V rámci podpory P-KAP realizační tým KAP obdržel agregované souhrnné informace ze Školních akčních plánů rozvoje vzdělávání I (ŠAP I). Z nich vyplývají nejčastější cíle a úkoly, které si školy stanovovaly pro ŠAP I v rámci jednotlivých povinných i nepovinných témat KAP.[21]

Na základě výše popsaných dat obdržených od projektu P-KAP je zpracována tato kapitola.

Tvorba ŠAP je součástí postupně se rozvíjejícího modelu krajského akčního plánování. Jeho cílem je posílení strategického plánování, zvýšení efektivity systému řízení a posílení důležitosti dosahování cílů a plánovaných výsledků. Model se snaží propojit cíle v oblasti vzdělávání na úrovni národní, krajské a školní (místní). Model nemá ambice změnit „tvář“ školy, ale podpořit její rozvoj.[21]

6.1 INKLUZIVNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

V důležitosti podpory sledovaných oblastí školy nejvíce upřednostňují Personální podporu (71 %), Rozvoj a školení pedagogických pracovníků (69 %) či Modernizaci zázemí a vybavení škol (65 %), naopak naprosto zanedbatelnou roli pro ně hrají Vnější vztahy (PR, spolupráce) se zanedbatelným podílem 4 %, což je v rámci ČR (26 %) mimořádně podprůměrná hodnota podobající se pouze Libereckému kraji (3 %). Leč např. v Pardubickém kraji dosahuje 56 %.[21]

Jako aktivity související se zajištěním personální podpory školy nejčastěji volily Sestavení týmu pro rozvoj inkluzivního vzdělávání a Školního psychologa (obě 40 %).[21]

Nejčastěji volené a v rámci ČR nadprůměrně zastoupené aktivity související s podporou modernizace zázemí a vybavení škol byly Bezbariérový přístup v prostorách školy (78 %), Vybudování bezbariérového přístupu do školy (63 %) a Kompenzační pomůcky, nábytek, stroje, ICT pro rozvoj žáků se SVP (44 %). Stejného podílu, který trojnásobně převyšuje průměr ČR, dosáhly i Didaktické pomůcky, diagnostické nástroje, informační zdroje, výukové materiály pro žáky se SVP (diagnostika jen ve spec. zařízení).[21]

Aktivita související s rozvojem pedagogických pracovníků byla nejvíce zastoupená Specializační (prohlubující) školení výchovných poradců, metodiků prevence, asistentů školy a pedagoga, spec. ped., a to opět s trojnásobně vyšším podílem než je průměr ČR.[21]

Monitoring, identifikace a evidence žáků se SVP, iniciování intervence v případě potřeby (38 %) a Plán aktivit pro nadané (včetně monitoringu a evaluace pro rozvoj žáků), spolupráce s krajským koordinačním střediskem s 35% podílem dvojnásobně převyšujícím republikový průměr, byly nejčastější aktivity související s podporou spolupráce pedagogických pracovníků a rozvíjením inkluzivního vzdělávání.[21]

Dominantní aktivitou v rámci aktivit souvisejících s rozvojem inkluzivního vzdělávání nad rámec výuky byla téměř s dvoutřetinovým zastoupením Podpora účasti žáků se SVP na aktivitách nad rámec školní práce, které směřují k rozvoji dovedností, schopností a postojů žáka (soutěže, olympiády, kroužky, projekty, letní školy, kempy, specializovaná výuka apod.).[21]

6.2 KOMPETENCE K PODNIKAVOSTI, INICIATIVĚ A KREATIVITĚ

Školy identifikují jako naprosto nejdůležitější Podporu v oblasti kompetencí k podnikavosti v rámci výuky (94 %).[21]

Vytvoření týmu, spolupráce je pro školy nejvýznamnější v rámci aktivit souvisejících se zajištěním personální podpory s podílem 64 %. Pro jihočeské školy je v rámci ČR nejméně důležitý Koordinátor týmu výchovy k podnikavosti a spolupráce s externími partnery. S podílem jen 36 % zaostává o 27 p. b. za národním průměrem.[21]

Mezi Aktivitami souvisejícími s rozvojem pedagogických pracovníků školy preferují Vzdělávání pro výchovu k podnikavosti (76 %).[21]

Dominantní aktivitou související s podporou spolupráce pedagogických pracovníků a rozvíjením aktivit v rámci podpory kompetencí k podnikavosti je se 75% podílem Aktualizace a inovace tematických plánů/ŠVP (revize klíčových kompetencí, sblížení teorie s praxí apod.).[21]

Nejdůležitějšími aktivitami souvisejícími s podporou kompetencí k podnikavosti ve výuce jsou s 51% podílem Zprostředkování kontaktů s podnikateli i Aktivity pro osobnostní a komunikační rozvoj a další měkké dovednosti (workshopy, zážitkový pobyt/výlet, adaptační kurz).[21]

Hlavní aktivitou související se zprostředkováním kontaktů s podnikateli je s podílem 83 % Zprostředkování kontaktů s podnikatelskými činnostmi mimo školní prostředí (exkurze, stáže, stínování, praxe).[21]

Stejně velkého podílu dosahuje Zapojení žáků do aktivit školy (ples, DOD, veletrh, akademie, jarmark, kroužky, ukázkové dny, sportovní a kulturní akce, další vzdělávání, mimoškolní a zájmová činnost aj.) v rámci aktivit souvisejících s podporou kompetencí k podnikavosti nad rámec výuky.[21]

6.3 ODOBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ VČ. SPOLUPRÁCE ŠKOL A ZAMĚSTNAVATELŮ

Školy identifikují jako nejdůležitější podporu ve sledovaných oblastech Podporu v rámci výuky odborných předmětů (80 %), Vnější vztahy – PR, spolupráce (76 %) a Rozvoj a školení pedagogických pracovníků (73 %).[21]

Hlavní aktivita související se zajištěním personální podpory je v JčK se 77% podílem Odborník z praxe ve výuce, převyšuje tak průměr ČR o 23 p. b. Naopak ve srovnání s ČR (66 %) mimořádně podprůměrného výsledku 23 % dosáhl Pracovník/koordinátor spolupráce školy a jejích partnerů (firmy, VŠ, výzkumné instituce).[21]

Vedoucí aktivity související s rozvojem pedagogických pracovníků jsou Stáže/exkurze (68 %) a DV pro osobní a profesní rozvoj (54 %).[21]

Dominantní, republikový průměr převyšující o 32 p. b., je v rámci Aktivit souvisejících s DV pro osobní a profesní rozvoj pedagogických pracovníků Zajištění/realizace odborného DVPP (pro PP odborných předmětů a praktického vyučování ve spolupráci se zaměstnavateli) s 90% podílem.[21]

Obdobné postavení pak mají mezi Aktivitami souvisejícími se zajištěním stáží/exkurzí pro pedagogické pracovníky Stáže učitelů/koordinátora spolupráce ve firmách (80 %).[21]

Aktivity související s podporou spolupráce pedagogických pracovníků, prohloubení spolupráce se zaměstnavateli a jinými potenciálními partnery jsou v JčK vesměs zastoupeny podprůměrně. Hlavní z nich je s 57% podílem Zajištění a vyhodnocení kvality odborné přípravy (-16 p. b. oproti průměru ČR). Naopak vyšší důraz je kladen na Spolupráci s VŠ, který průměr ČR převyšuje o 11 p. b. (27 %).[21]

Aktivity související s podporou výuky v odborných předmětech byly opět vesměs zastoupeny jen podprůměrně. Nejčastěji bylo voleno Zapojování zaměstnavatelů a odborníků z praxe do výuky, které s podílem 66 % dosahuje asi 85 % průměru ČR. Ještě více, o více než polovinu, zaostávají Besedy s odborníky z praxe (15 %).[21]

V JčK se nadprůměrně (+ 17 p. b.) v rámci Podpory činností nad rámec výuky v odborných předmětech umístila Podpora soutěží (88 %), opačnou tendenci má Zajištění volnočasových aktivit pro žáky, podpora a propagace neformálního vzdělávání, které nedosáhlo s 13% podílem ani poloviny průměru ČR.[21]

V podpoře vnějších vztahů (PR, spolupráce) je v JčK nejvíce zastoupené Rozšíření sítě smluvních zaměstnavatelů pro daný obor (79 %), převyšuje tak průměr ČR o 22 p. b. Naopak velmi podprůměrně s 72% podílem (2. nejhorší hodnota mezi kraji) je zastoupen v rámci ČR dominantní Rozvoj spolupráce se zaměstnavateli/aktéry na trhu/výzkumnými organizacemi. Toto téma se v řadě krajů blíží 100% podílu, ve Zlínském jej dokonce dosahuje.[21]

6.4 POLYTECHNICKÉ VZDĚLÁVÁNÍ

Důležitost podpory sledovaných oblastí je nejvíce akcentovaná v Modernizaci zázemí a vybavení škol (80 %) i Rozvoji a školení pedagogických pracovníků (76 %).[21]

Absolutně dominantní aktivita související s podporou modernizace zázemí a vybavení škol, která hned v 11 krajích dosáhla 100% podílu, je i v JčK Zkvalitnění/zlepšení materiálně technického vybavení školy pro polytechnické vzdělávání (98 %).[21]

Vůdčí aktivitou související se zkvalitněním/zlepšením materiálně technického vybavení školy pro polytechnické vzdělávání je s 49% podílem Rekonstrukce/modernizace a vybavení dílen, učeben, laboratoří pro polytechnické vzdělávání.[21]

100% podílu mezi aktivitami souvisejícími s rozvojem pedagogických pracovníků dosáhlo DV pro profesní rozvoj v oblasti polytechnického vzdělávání.[21]

V rámci ČR zastávají nadprůměrný podíl (+ 12 p. b.) mezi aktivitami souvisejícími s DV pro profesní rozvoj v oblasti polytechnického vzdělávání aktivity Specializační, prohlubující DVPP.[21]

Hlavní aktivitou související s podporou spolupráce pedagogických pracovníků a rozvíjením polytechnického vzdělávání je s podílem 71 % Příprava strategie/koncepce pro podporu PTV (RLZ, komunikační plán, plán (ne)investičních záměrů, plán aktivit), podpora marketingu.[21]

Pro jihočeské školy je Rozvíjení žákovských znalostí, dovedností a postojů potřebných pro environmentálně odpovědné jednání (EVVO) nejdůležitější mezi aktivitami souvisejícími se zavedením moderní a efektivní formy výuky polytechnických předmětů. S podílem 41 % přesahuje republikový průměr o 16 p. b.[21]

Nejdůležitější aktivitou související s rozvojem polytechnického vzdělávání nad rámec výuky přesahující průměr ČR o 10 p. b. jsou Soutěže, olympiády SOČ (56 %).[21]

V rámci podpory vnějších vztahů (PR, spolupráce) je pro jihočeské školy nejdůležitější Zvýšení informovanosti žáků/rodičů o polytechnickém vzdělávání (71 %) přesahující celostátní průměr o 22 p. b. Naopak v ČR nejčastěji volená Spolupráce škol se zaměstnavateli, výzkumnými institucemi, VŠ, odbornými pracovišti (podpora zájmu o PTV) v JčK zaostává o značných 36 p. b. (19 %).[21]

6.5 KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ

Dominantní v rámci Důležitosti podpory sledovaných oblastí je Personální podpora (82 %).[21]

Obdobné postavení má s 79% podílem v rámci Aktivit souvisejících se zajištěním personální podpory Vytvoření týmu, který by rozvíjel kariérové poradenství.[21]

Stejně tak i Vzdělávání pedagogických pracovníků v rámci kariérového poradenství v aktivitách souvisejících s rozvojem pedagogických pracovníků (89 %).[21]

Nejdůležitější mezi aktivitami souvisejícími s podporou spolupráce pedagogických pracovníků a rozvíjením kariérového poradenství je Kariérová orientace žáků a Prevence předčasných odchodů a monitoring a identifikace žáků (obě 37 %).[21]

V JčK jsou v rámci aktivit souvisejících s rozvojem kariérového poradenství ve výuce s podílem 74 % nejvíce žádané a v rámci ČR nadprůměrně zastoupené (+ 15 p. b.) Exkurze ve firmách v ČR i zahraničí (školy, zaměstnavatelé, výzkumná centra aj.).[21]

Aktivitou s největším zastoupením (85 %), která souvisí s rozvojem kariérového poradenství nad rámec výuky, je Rozvoj individuálního poradenství (diagnostika, informace, kariérová orientace, sebereflexe, plánování a rozhodování). V JčK je ovšem velmi nadprůměrný důraz (+ 19 p. b.) kladen i na Práci se žáky oborů s vysokým podílem předčasných odchodů ze vzdělávání (konzultace, doučování, zlepšování dovedností, spolupráce s rodinou), které je zastoupeno 45 %.[21]

Dvě nejčastěji volené aktivity související s podporou spolupráce pedagogických pracovníků a rozvíjením kariérového poradenství jsou Kariérová orientace žáků a Prevence předčasných odchodů, monitoring a identifikace žáků (obě s 37% podílem).[21]

74 % podílu, který o 15 p. b. překonává národní průměr, dosáhly Exkurze ve firmách v ČR i zahraničí (školy, zaměstnavatelé, výzkumná centra aj.) v oblasti aktivity související s rozvojem kariérového poradenství ve výuce.[21]

V rámci podpory vnějších vztahů (PR, spolupráce) mají v JčK vůdčí postavení Exkurze/praxe/stáže/studijní a poznávací pobyty v ČR i zahraničí (pro pedagog. prac., kariérové a výchovné poradce, žáky) s podílem 73 %, který o 22 p. b. překračuje průměr ČR.[21]

6.6 CELOŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Jihočeské školy nadprůměrně identifikují jako nejdůležitější podporu ve sledovaných oblastech Rozvoj dalšího vzdělávání v rámci výuky (80 %). V ČR nejčastější Spolupráce pedagogických pracovníků, rozvíjení aktivit v rámci

dalšího vzdělávání v JčK získala o 20 p. b. méně (55 %). Marginální roli se ziskem 8 % v JčK zastává Personální podpora, za průměrem ČR tak zaostává o výrazných 32 p. b.[21]

Prohlubování odborných znalostí a dovedností pedagogů/lektorů (kurzy, stáže, exkurze) je pro jihočeské školy se ziskem 56 % nejdůležitější aktivitou související s rozvojem pedagogických pracovníků. Tato aktivita se v ČR umístila až na 3. místě (38 %).[21]

Aktivitám souvisejícím s podporou spolupráce pedagogických pracovníků a rozvíjením dalšího vzdělávání přikládají školy JčK obecně nižší význam. Nejvíce zastoupenou z nich je Tvorba, revize, inovace, aktualizace obsahu programů DV ve spolupráci se zaměstnavateli (37 %).[21]

Hlavní aktivitou související s rozvojem dalšího vzdělávání ve výuce je Zájmové/občanské/seniorské vzdělávání (jazyky, adaptační kurzy a ČJ pro cizince, ICT, keramika apod. – 77 %).[21]

6.7 NEPOVINNÁ TÉMATA

V rámci šetření ŠAP nebylo pro školy povinné odpovídat na části týkajících se Nepovinných témat, proto tyto výsledky kvůli nízkému počtu odpovědí škol dále podrobně neuvádíme.

7 PODPORA INKLUZIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Inkluzivní vzdělávání, označované také pojmem společné vzdělávání, vychází z požadavku přizpůsobení edukačního prostředí žákům. V takovém prostředí lze pracovat s heterogenní skupinou žáků a akceptovat tak různorodost pohlaví, etnicity, kultury, jazyka, sociálního prostředí, popř. věku; lze také pracovat s různou úrovní předpokladů, včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami či mimořádným nadáním. Inkluzivní vzdělávání dává možnost vytvoření „školy pro všechny“.[9]

Zároveň je potřeba chápat, že pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami je zásadní volba vhodného oboru, který odpovídá jejich osobním možnostem i omezením. Důležité je tedy racionální pochopení reálných hranic inkluze tak, aby byla skutečně přínosem pro všechny, neboť stanovení nereálných studijních cílů nepovede, ani při maximálním využití odpovídajících podpůrných opatření, k jejich naplnění, naopak, v konečném důsledku povede ztížení pracovního a pravděpodobně i společenského uplatnění žáka se speciálními vzdělávacími potřebami v budoucnu. Zde je potřeba vyzdvihnout také význam motivace takových žáků ke správnému postoji, kde prioritní není dosažení nějaké formy úlevy, ale spíše využití podpory k rozvoji takového žáka. [9]

Je důležité neopomenout ani význam podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků a vytváření (inkluzivního) prostředí, ve kterém budou mít možnost efektivně své nadání rozvíjet. Je potřeba také nepodceňovat význam včasné identifikace nebo i diagnostiky nadání a význam dostatečné metodické podpory dotčených pedagogů v této oblasti. [9]

Na jaře v roce 2015 byla zahájena příprava zavádění inkluzívního vzdělávání do vzdělávacího systému v ČR. Inkluzívní přístup ke vzdělávání a ve školství znamená právo na vysoce kvalitní vzdělávání pro všechny žáky a studenty bez ohledu na jejich individuální a sociální charakteristiky.[4]

Vzdělávací politika ČR směřuje k inkluzivnímu vzdělávání, cílem tohoto směru je nastavení rovného přístupu ke vzdělávání všech dětí, žáků a studentů (dále jen žáků). Nastavení pozitivních podmínek pro vzdělávání žáků tak, aby bylo možné vzdělávání uskutečňovat přednostně v hlavním vzdělávacím proudu. V průběhu let se začala používat nová terminologie, která nově vymezuje žáka se speciálními vzdělávacími potřebami. Takto je definován žák, který k naplnění vzdělávacích možností potřebuje podpůrná opatření. Ta mohou být v podobě nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným podmínkám žáka. Školský zákon deklaruje právo žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením.[1]

PODPORA INDIVIDUÁLNÍCH VZDĚLÁVACÍCH POTŘEB

Prioritní vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je doporučováno formou skupinové či individuální integrace, v případě potřeby se mohou žáci vzdělávat ve školách samostatně zřízených pro žáky se zdravotním postižením.[1]

Předškolní vzdělávání žáků s těžkým zdravotním postižením zajišťují v Jihočeském kraji speciální mateřské školy. Počet dětí ve speciálních mateřských školách se proti minulému období snížil. Současný stav mateřských škol speciálních je dostačující, neuvažuje se o zvyšování kapacity speciálních mateřských škol.[1]

Primární vzdělávání žáků s mentálním postižením probíhá ve školách zřízených dle § 16 odst. 9 školského zákona. Tyto školy jsou dopravně dostupné po celém území JčK. Žáci s lehkým mentálním postižením jsou nyní přednostně vzděláváni v hlavním vzdělávacím proudu, tím došlo k mírnému poklesu těchto žáků ve školách zřízených speciálně pro žáky se SVP. Školy, ve kterých se počet žáků výrazně sníží, budou redukovány, případně po dohodě s příslušnou obcí bude JčK navrhovat vznik speciálních tříd při základních školách běžného typu.[1]

Vzdělávání žáků s těžkými vadami řeči zajišťuje v JčK základní škola logopedická, žáci s těžkým sluchovým postižením se vzdělávají ve škole pro žáky se sluchovým postižením. Vzdělávání žáků s těžkým tělesným postižením a více vadami poskytují školy pro tyto žáky. Všechny tři typy škol jsou dlouhodobě dostatečně naplněné a jejich nabídku je nutné zachovat i do budoucna.[1]

Nabídka studijních oborů středního vzdělávání pro žáky se zdravotním postižením je v praktických školách jednoletých, dvouletých a odborných učilištích. Nabídka je vyhovující a neuvažuje se o jejím rozšíření, v případě demografických změn může dojít k jejich redukci.[1]

Integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami probíhá v různých druzích škol hlavního vzdělávacího proudu. Do mateřských škol jsou nejčastěji integrovány děti s vadami řeči, v základních a středních školách jsou

obvykle začleňováni žáci s vývojovými poruchami učení. Největší nárůst integrovaných žáků je v základní škole. Jedná se nejčastěji o individuální integraci žáků s těžkým zdravotním postižením, jejich vzdělávání vyžaduje podporu asistenta pedagoga ve třídě. Všechny školy ještě nejsou na inkluzi zcela připraveny. Za pomoci dotačních programů kraje, rozvojových programů MŠMT a operačních programů ESF se průběžně zlepšuje především celková situace a vybavenost škol. Co se týče materiálního vybavení, jsou školy již vybaveny mnohem lépe. Nedostačující je stále odborná příprava pedagogických pracovníků v oblasti speciální pedagogiky, psychologie a pedagogicko-psychologického poradenství. Je zřetelný nárůst poskytování podpůrných opatření včetně prostředků na zajištění pedagogické asistence, zlepšení vybavení škol učebními a kompenzačními pomůckami, zajištění bezbariérového přístup do budov.[1]

Pokud jsou žáci integrováni pomocí skupinové integrace v mateřských a základních školách hlavního vzdělávacího proudu, jsou pro ně v kraji zřízeny třídy dle § 16 odst. 9 s určitým zaměřením na typ zdravotního postižení (vady řeči, vývojové poruchy učení, zrakové, sluchové, mentální, postižení více vadami).[1]

PÉČE O NADANÉ ŽÁKY

Práce s nadanými žáky v českých školách není systematická, ani základní školy JčK nejsou výjimkou. JčK volí kombinaci skupinového a individuálního přístupu. Ve školním roce 2018/2019 bylo diagnostikováno 82 mimořádně nadaných žáků, kteří pracovali podle individuálního vzdělávacího plánu, a to ve dvanácti běžných základních školách. Tento počet v posledních letech klesá. Z uvedeného počtu žáků se jich 69 vzdělává v ZŠ Máj II v Českých Budějovicích, a to v pěti třídách 1. až 5. ročníku zřízených pro mimořádně nadané žáky a dalších skupinách. Tyto třídy navštěvují nejen žáci ze spádové oblasti jmenované ZŠ, ale i širšího okolí. V dalších jedenácti ZŠ vzdělávají tyto žáky pouze individuálně. Převážná většina mimořádně nadaných žáků se vzdělává na 1. stupni, pouze 4 žáci navštěvují 6. až 8. ročník. Ostatní po ukončení 5. ročníku odcházejí na víceletá gymnázia. Nadaní žáci jsou ve školách zapojováni do školních i mimoškolních soutěží a olympiád, je uplatňován individuální přístup pro významně motivované žáky se zájmem o rozšiřující učivo a jiné formy práce.[1]

V pedagogicko-psychologické poradně JčK působí dva odborní pracovníci, kteří se zabývají diagnostikováním a poradenstvím v oblasti vzdělávání dětí nadaných.[1]

Na úrovni středních škol se práci s nadanými žáky nadstandardně věnuje Gymnázium, České Budějovice, Česká 64, které získalo jako jediná střední škola v JčK statut *Škola spolupracující s Mensou ČR*. Díky této spolupráci zprostředkuje ve svých prostorách přednášky, testování IQ a jiné aktivity nejen pro nadané žáky.[1]

INTEGROVANÝ SYSTÉM PORADENSTVÍ

Systém poradenství zahrnuje širokou škálu služeb pro děti, žáky a studenty a jejich zákonné zástupce, pro školy a školská zařízení: informační, diagnostickou, poradenskou a metodickou činnost, odborné speciálně pedagogické a pedagogicko-psychologické služby, preventivně výchovnou péči, pomoc při volbě vhodného vzdělávání dětí, žáků nebo studentů a pomoc při přípravě na budoucí povolání.[1]

Činnost Pedagogicko-psychologické poradny v Českých Budějovicích s elokovanými pracovišti v okresních městech a dalších obcích s rozšířenou působností je pro klientelu, školy i zřizovatele dostačující. Sloučením poraden v kraji do jedné příspěvkové organizace s elokovanými pracovišti došlo ke zlepšení metodického řízení, k lepšímu stanovení obligatorních diagnóz, k lepší využitelnosti pracovníků PPP, ke zlepšení poskytování služeb poradny a k lepší informovanosti veřejnosti o službách poradny.[1]

Speciálně pedagogická centra jsou specializovaná podle druhů zdravotního postižení, jejich kapacita postačuje současným potřebám z hlediska počtu zdravotně postižených žáků, zaměření na všechny druhy postižení a dostupnost v kraji. V souvislosti s legislativními změnami k 1. 9. 2016, které zvýšily nároky na činnost školských poradenských zařízení, byla potřeba SPC a PPP personálně posílit a vybavit diagnostickými materiály za pomocí dotačních prostředků MŠMT a OP VVV. V současné době dojde novelou vyhlášky č. 27/2016 Sb., ke snížení administrativní zátěže pro pracovníky ve školských poradenských zařízeních. V několika základních a středních školách vznikla školní poradenská pracoviště, kde poradenské služby zajišťuje na úrovni školy vedle výchovného poradce a metodika prevence ještě školní psycholog nebo školní speciální pedagog. Školní poradenská pracoviště významně přispívají ke zlepšení podmínek pro vzdělávání žáků.[1]

DOTAČNÍ PROGRAMY JIHOČESKÉHO KRAJE

Podpora lyžařských výcvikových kurzů – 2. výzva

Cílem je finančně podporovat žáky středních škol, kteří se z ekonomických důvodů nemohou zúčastnit LVVZ. Podporováni budou žáci škol zřizovaných Jihočeským krajem v rámci středního vzdělávání, a to jedenkrát po dobu středního vzdělávání s výjimkou osmiletých gymnázií, kde budou mít žáci nárok na příspěvek dvakrát, a to po dobu plnění povinné školní docházky a v rámci vyššího stupně gymnázia, tedy středního vzdělávání.[1]

Uznatelnými výdaji jsou zejména náklady na dopravu, ubytování, stravu, skipasy, seřízení lyží. Z dotačního programu nelze hradit nákup nového vybavení pro žáky, pouze zapůjčení lyžařského vybavení pro účely kurzu a po dobu konání kurzu.[1]

Podpora žáků a studentů Jihočeského kraje

OPATŘENÍ č. 2: Podpora nadaných žáků ze sociálně znevýhodněných rodin studujících v maturitních oborech je určeno pro žáky všech ročníků maturitních oborů za splnění určitých podmínek. O podporu v rámci tohoto opatření mohou tedy žádat i ředitelé gymnázií a středních odborných škol s maturitními obory.[1]

ŠKOLSKÁ INKLUZIVNÍ KONCEPCE KRAJE

Součástí Dokumentu KAP II bude samostatná příloha s názvem Školská inkluzivní koncepce kraje, která bude zpracována v souladu s Metodikou rovných příležitostí ve vzdělávání pro prioritní osu 3 OP VVV. Výstupem bude formulace cílů a jednotlivých opatření.[1]

7.1 ŘEŠENÍ INKLUZE NA SŠ A PŘECHOD ŽÁKŮ MARGINALIZOVANÝCH SKUPIN ZE ZŠ NA SŠ A DO DALŠÍCH STUPŇŮ VZDĚLÁVÁNÍ ČI NA TRH PRÁCE

Dosavadní zkušenosti s uplatňováním společného vzdělávání, které mělo umožnit širší zapojení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do hlavního vzdělávacího proudu, ukazují, že vedle pozitivních efektů inkluze je třeba vnímat a citlivě posuzovat také efekty, které (přes zvyšující se finanční nároky) ovlivňují výsledky vzdělávání. V následujícím období je proto účelné provést věcnou i finanční revizi principů společného vzdělávání s cílem eliminovat nedostatky systému inkluzivního vzdělávání (extenzivní růst počtu podpůrných opatření vyšších stupňů, výrazné mezikrajové rozdíly, zvyšující se byrokracie, někdy neefektivní spolupráce asistentů pedagoga s učitelem, značné finanční dopady). Při revizi principů společného vzdělávání je nutné zbavit stigmat vzdělávání ve skupinách podle vzdělávacího potenciálu a posílit zejména složku sociální inkluze, umožnit žákům trávit společný čas v rámci všech aktivit, ale nebránit efektivní podpoře nadaných a motivovaných.[6]

[6] Hlavní závěry analýzy implementace společného vzdělávání v období 1. 9. 2016 – 31. 10. 2017, MŠMT (2018)

8 PODPORA KOMPETENCÍ K PODNIKAVOSTI, INICIATIVĚ A KREATIVITĚ

8.1 ŘEŠENÍ PODPORY PODNIKAVOSTI NA ÚZEMÍ KRAJE

Kompetencí k podnikavosti se rozumí schopnost využívat příležitosti a nápady a vytvářet z nich hodnoty pro ostatní. Jejich podstatou je tvořivost, kritické myšlení a řešení problémů, iniciativa a vytrvalost a schopnost spolupracovat s ostatními s cílem plánovat a řídit projekty, které mají kulturní, společenskou nebo komerční hodnotu.[7]

Podnikavost a související kompetence vycházejí z podnikatelských přístupů, lze je však uplatnit nejen v komerční sféře, ale také v neziskovém sektoru a v občanském životě. Co se týče obsahu vzdělávání, součástí výchovy k podnikavosti je oblast světa práce – ekonomické vzdělávání a nauka o podnikání (vč. problematiky etiky v podnikání) a také oblast společenské odpovědnosti (z pohledu firmy, sociálních projektů i z pohledu jednotlivce, tj. ve smyslu dobrovolnictví). [9]

Výchova k podnikavosti je však zejména o rozvoji kompetence k podnikavosti jako klíčové kompetence, a to rozvojem dílčích kompetencí či schopností (dovedností): [9]

- **kritické myšlení** – tj. schopnost orientovat se v informacích a vyhodnocovat je
- **vidění příležitostí, iniciativa a proaktivita** – schopnost aktivně vyhledávat vhodné příležitosti a využívat je
- **kreativní myšlení a tvořivost** – schopnost přicházet s nápady a dále je rozvíjet
- **strategické myšlení a plánování** – kombinační schopnosti, schopnost zpracovat nápady do podoby záměrů, schopnost předvídat a dlouhodobě plánovat
- **leadership a týmová práce** – vedení lidí a schopnost práce v týmu
- **seberealizace a sebehodnocení s důrazem na rozvíjení silných stránek** – identifikace silných (a slabých) stránek jedince a práce s nimi
- **flexibilita** – schopnost přizpůsobovat se změnám
- **vytrvalost a smysl pro zodpovědnost**
- **přijímání rizika** – schopnost vyhodnocovat a akceptovat přiměřené riziko
- **finanční a ekonomická gramotnost** – schopnost vidět věci ve finančních souvislostech

Kreativita, nutnost ji rozvíjet a učit se kreativně myslet bylo donedávna výsadou tzv. uměleckých oborů a uměleckého vyučování. Kreativita byla vnímána jako kvalitní vlastnost výjimečných jedinců. Od tohoto pojetí se však pomalu upouští a naopak v dnešní době je kreativita, především v pracovní sféře, velmi ceněnou dovedností každého jedince.[8]

Kreativita je také součástí kompetencí pro podnikavost. Pojem, který v našem prostředí není zatím velmi zažitý, se často zaměňuje s pojmem podnikání. Zatímco ale podnikání je soustavná samostatná činnost jedince za účelem dosažení zisku, podnikavost je vnímána jako kompetence důležitá pro podnikání. Její použití je však mnohem širší.[8]

Obecnější chápání pojmu kreativita se u nás začalo více rozšiřovat se zaváděním konceptu vzdělávání podle kompetencí, jehož cílem je, aby učící se jedinec byl schopen efektivně zvládat situace a úkoly, které mu budou svěřeny, a aby se postupně stával samostatnějším při dosahování osobních i společenských cílů. V České republice byl tento model vzdělávání, který má za cíl kromě předávání oborových znalostí a dovedností i rozvíjení tzv. klíčových kompetencí, zaveden kurikulární reformou, která navazovala na současné trendy ve vzdělávání v zemích EU a OECD.[8]

---

[7] Evropský referenční rámec (příloha Doporučení Evropského parlamentu a Rady o klíčových schopnostech pro celoživotní učení), P-KAP (2018)
[8] Vongreyová, J., (2013)

V RVP gymnaziálního vzdělávání se kreativita objevuje explicitně v kategorii kompetencí sociálních a personálních, kde je vnímána jako nástroj, díky kterému je žák schopen přizpůsobovat se měnícím se životním a pracovním podmínkám a vzhledem ke svým možnostem a schopnostem je ovlivňovat. Dále je také vyjádřena v rámci kompetencí k podnikavosti, kdy by si žák gymnázia měl osvojit následující dovednosti: [8]

- cílevědomě, zodpovědně a s ohledem na své potřeby, osobní předpoklady a možnosti se rozhoduje o dalším vzdělávání a budoucím profesním zaměření
- rozvíjí svůj osobní i odborný potenciál, rozpoznává a využívá příležitosti pro svůj rozvoj v osobním a profesním životě
- uplatňuje proaktivní přístup, vlastní iniciativu a tvořivost, vítá a podporuje inovace

RVP pro střední odborné vzdělávání v části věnované kompetencím ve všeobecně vzdělávací složce s pojmy tvořivost/kreativita a podnikavost téměř nepracují.[8]

9 PODPORA ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ VČ. SPOLUPRÁCE ŠKOL A ZAMĚSTNAVATELŮ

9.1 ROZVOJOVÉ PRIORITY KLÍČOVÝCH ZAMĚSTNAVATELŮ KRAJE A JEJICH PROMÍTNUTÍ DO OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ

Odborné nebo též profesní vzdělávání směřuje k získání znalostí, dovedností a kompetencí, které odpovídají určité kvalifikaci a je možné je přímo uplatnit na trhu práce při výkonu povolání na určité pracovní pozici – na rozdíl od vzdělávání všeobecného, které směřuje k osvojení klíčových kompetencí, vědomostí, dovedností a návyků pro další vzdělávání a život, včetně budoucí profesní specializace a občanského života.[9]

V rámci vzdělávacího systému v ČR se do odborného vzdělávání tradičně řadí všechny střední školy s výjimkou gymnázií, vyšší odborné školy. Profesní charakter má i vzdělávání vysokoškolské a velká část dalšího vzdělávání.[9]

Pro odborné vzdělávání je zásadní spolupráce škol se zaměstnavateli, objevuje se ve strategických dokumentech jako jeden ze základních předpokladů zajištění kvality odborného vzdělávání, a to zejména s ohledem na zajištění uplatnitelnosti absolventů na trhu práce. [9]

Za zaměstnavatele v tomto kontextu považujeme všechny aktéry na trhu práce, kteří mohou do smysluplné spolupráce se školami vstupovat, tedy nejen soukromé podniky zaměřené na výrobu, obchod či služby, ale také výzkumné, vzdělávací a veřejnoprávní instituce. [9]

Ze všeobecného hlediska jsou rovněž velmi důležité tzv. klíčové kompetence, jimiž se rozumí takové znalosti, schopnosti a dovednosti, které jsou přenositelné mezi jednotlivými profesemi a umožňují větší pružnost (flexibilitu) a přizpůsobivost (adaptabilitu) pracovníků na trhu práce a napomáhají také uplatnění v běžném životě.[10]

Z rozhovorů s pracovníky personálních agentur na celostátní úrovni vyplývá, že to, které vlastnosti, schopnosti a dovednosti jsou nejvíce žádané, závisí především na konkrétní pracovní pozici. Přesto je možné vytipovat kompetence, které jsou podle vyjádření personálních agentur vyžadovány u uchazečů o zaměstnání v největší míře. Zároveň se ale poměrně často objevuje názor, že potřebné jsou všechny uvedené klíčové kompetence.[10]

Některé z kompetencí nejsou v požadavcích zaměstnavatelů výslovně uvedeny, ale automaticky se předpokládá, že jimi bude vhodný kandidát vybaven (např. práce s výpočetní technikou). Jedná se především o určité vyšší pozice, kde se vybavenost uchazeče určitými schopnostmi pokládá za samozřejmou a uváděné požadavky se týkají spíše speciálních či specifických nároků, znalostí a dovedností.[10]

Mezi kompetence, které se podle vyjádření pracovníků personálních agentur vyskytují mezi požadavky zaměstnavatelů nejčastěji, jednoznačně patří zběhlost v cizích jazycích, komunikační schopnosti, adaptabilita a flexibilita či týmový duch. Značný význam je rovněž přikládán zkušenostem v používání výpočetní techniky a ochotě učit se.[10]

Zběhlost v cizích jazycích patří mezi nejžádanější kompetence jak v případě vysokoškoláků, tak středoškoláků. Souvisí to nejen s tím, že služeb personálních agentur využívá množství zahraničních firem, ale také se současnými trendy a četnými kontakty českých firem se zahraničím. Důležité jsou hlavně aktivní znalost a schopnosti se v cizím jazyce dorozumět.[10]

Komunikační schopnosti – jsou další kompetencí, která je řazena na nejvyšší patra žebříčku důležitosti. Jde o velice široký pojem, který zahrnuje nejenom ústní a písemný projev (resp. vyjadřovací schopnosti), ale je velice úzce provázaný i se schopností prezentace a sebeprezentace, se schopností obhájit svůj názor, se zásadami slušného chování a mezilidskými vztahy.[10]

Adaptabilita a flexibilita – pro zaměstnavatele je důležité, aby noví zaměstnanci byli schopni přizpůsobovat se novému prostředí a pracovním podmínkám, pružně reagovat na měnící se potřeby firmy a dané pozice, případně byli ochotni přizpůsobit se firemním hodnotám.[10]

Zběhlost v používání výpočetní techniky – z pohledu agentur je žádána hlavně po středoškolácích i vysokoškolácích. Jde ale o dovednost, která často ani není výslovně požadována, jelikož se automaticky

[9] Metodická podpora P-KAP, Pojetí tematické oblasti v projektu P-KAP (2017)

předpokládá, že jí uchazeč bude disponovat. V některých případech je vyžadována znalost základního kancelářského balíku, v jiných se objevují požadavky na ovládání specializovaného softwaru, záleží především na charakteru dané pozice.[10]

Ochota učit se – pro zaměstnavatele je důležité, aby pracovníci byli otevřeni novým poznatkům, byli ochotni rozšiřovat si vědomosti a prohlubovat svou kvalifikaci. Zejména v podmínkách neustálého vývoje je nesmírně důležité, aby pracovníci byli schopni se těmto změnám přizpůsobovat a co nejrychleji si doplňovat potřebné znalosti a dovednosti.[10]

Týmová práce – požadována je hlavně od vyučených a středoškoláků s maturitou. U vysokoškolských pozic se předpokládá, že mají více individuální charakter a často u nich bývá důležitější například schopnost nést zodpovědnost.[10]

Následující tabulka uvádí seznam 20 největších zaměstnavatelů v Jihočeském kraji dle počtu jejich zaměstnanců v roce 2019.[11]

Tabulka 9: 20 největších zaměstnavatelů v Jihočeském kraji v roce 2019

Odvětví	Název zaměstnavatele	Předmět činnosti	Počet zaměstnanců
Potravinářský průmysl	MADETA a. s.	výroba mléčných výrobků	1500–1999
	Vodňanská drůbež, a.s.	zpracování drůbežího masa	1500–1999
	Budějovický Budvar, n. p.	výroba piva	500–999
Automobilní a strojírenský průmysl	Robert Bosch, spol. s r.o.	výroba dílů pro automobilový průmysl	4000–4999
	DURA Automotive CZ, k.s.	výroba dílů pro automobilový průmysl	1500–1999
	ROHDE & SCHWARZ závod Vimperk, s.r.o.	výroba počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení	500–999
	KOVOSVIT MAS Machine Tools, a.s.	výroba strojů a zařízení	500–999
	THK RHYTHM AUTOMOTIVE CZECH a.s.	výroba dílů pro automobilový průmysl	500–999
	Engel strojírenská spol. s r.o.	výroba elektrických zařízení	500–999
Zásobování vodou	ČEVAK, a.s.	výroba a úprava pitné vody	1000–1499
Obchod	JEDNOTA, spotřební družstvo České Budějovice	maloobchod, velkoobchod	1000–1499
Vzdělávání a výzkum	Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích	vzdělávací a výzkumná instituce	2000–2499
	Biologické centrum AV ČR, v. v. i.	výzkumná instituce	500–999
Veřejná správa a obrana	Hasičský záchranný sbor Jihočeského kraje	ochrana života, zdraví a majetku	500–999
	Statutární město České Budějovice	veřejná správa	500–999
Zdravotní a sociální péče	Nemocnice České Budějovice, a.s.	zdravotní a sociální péče	3000–3999
	Nemocnice Tábor, a.s.	zdravotní a sociální péče	1000–1499
	Nemocnice Jindřichův Hradec	zdravotní a sociální péče	1000–1499
	Nemocnice Písek	zdravotní a sociální péče	500–999
	Nemocnice Strakonice	zdravotní a sociální péče	500–999

Zdroj: Regionální profil – shrnutí podmínek a faktorů ovlivňujících trh práce v kraji – Jihočeský kraj; JSRLZ (2019)

[10] Infoabsolvent, (2016)
[11] Regionální profil - shrnutí podmínek a faktorů ovlivňujících trh práce v kraji – Jihočeský kraj; JSRLZ (2019)

NEJČASTĚJI POPTÁVANÉ PROFESE V JIHOČESKÉM KRAJI V ROCE 2018

Mezi tyto profese můžeme zařadit řidiče nákladních automobilů, montážní dělníky mechanických zařízení, pomocné pracovníky ve výrobě, nástrojaře a příbuzné pracovníky, zedníky a montéry suchých staveb, montážní dělníky elektrických zařízení aj. Ve službách jsou poptáváni pracovníci do směnných provozů, jedná se zejména o kuchaře, pomocné kuchaře, číšníky, prodavače, pracovníky ostrahy a bezpečnostních agentur, uklízeče a pomocníky. Co se obecně týče technických oborů, v poslední době začínají být požadavky firem více diverzifikované, a to na zaměstnance bez kvalifikace, které firmy chtějí pouze zaučit a rychle je zapojit do výroby, dále na zaměstnance s vyučením, ale také s maturitní zkouškou na středních odborných školách a v neposlední řadě jsou hledány profese a s nimi spojení absolventi vysokých škol technického směru – technologové, elektroinženýři, procesní a vývojoví inženýři.[12], [22]

Pro některé výše vyjmenované profese připravil Úřad práce ve svých pobočkách napříč Jihočeským krajem rekvalifikace. V roce 2017 nastoupilo v rámci aktivní politiky zaměstnanosti do rekvalifikačních kurzů 1 162 uchazečů a zájemců o zaměstnání. Pro rekvalifikace převážně v technických oborech byly využívány kurzy zahájené v projektu *Vzdělávání a dovednosti pro trh práce II*, který je zaměřen na realizaci poradenských činností a rekvalifikací pro uchazeče a zájemce o zaměstnání s cílem zvýšit jejich šance při uplatnění na trhu práce. Další kurzy byly pořádány v rámci tzv. zvolených rekvalifikací a také s využitím regionálního individuálního projektu *Záruky pro mladé v Jihočeském kraji*. Nejčastěji poskytovanými rekvalifikačními kurzy byly kurzy se zaměřením na práci s počítačem (základy, obsluha i rozšíření znalostí – celkem 396 osob, a na specializované programy – celkem 98 osob), kurzy na řidičská oprávnění pro skupiny „C“, „C+E“, „D“ a „D+E“ – celkem 128 osob, dále kurzy zaměřené na práci v sociálních službách, kurzy svařování, profesní kvalifikace „Strážný“ a kurzy v gastronomii. Vzhledem k tomu, že na trhu práce je v současné době velká poptávka po řidičích, byly v roce 2017 realizovány i kurzy se zaměřením na získání profesního průkazu (44 osob). V roce 2017 uchazeči a zájemci požadovali ve větší míře řemeslné profesní rekvalifikace zejména v oblasti elektro, strojírenství a služeb. V roce 2017 dále pokračoval projekt realizovaný Úřadem práce ČR a jeho pobočkami *„Podpora odborného vzdělávání zaměstnanců II“*, který umožňuje zaměstnavatelům získat příspěvek na vzdělávání svých zaměstnanců. V Jihočeském kraji se do tohoto projektu v průběhu roku 2017 zapojilo celkem 123 zaměstnavatelů s 1 309 zaměstnanci v rámci 280 kurzů. Největší zájem byl o kurzy obsluhy strojírenských a stavebních programů (CAM a CAD), odborné jazykové kurzy a kurzy specializovaných IT programů.[2], [12], [13], [24]

Na základě znalosti dlouhodobého vývoje trhu práce v Jihočeském kraji a s ohledem na aktuální situaci v oblasti poptávky a nabídky na trhu práce lze tvrdit, že mezi hlavní příčiny nezaměstnanosti patří zejména:[19]

- nedostatečná dopravní obslužnost v Jihočeském kraji (zejména ve venkovských a hraničních oblastech okresů), z toho plynoucí obtížná dojížďka do zaměstnání (zejména na směnné nebo turnusové provozy)
- obtížné (resp. nemožné) sladění profesního života s životem rodinným (požadavek směnných provozů x péče o nezletilé dítě, popř. o jinou blízkou osobu - rodiče, příbuzné)
- nesoulad požadavků ze strany zaměstnavatelů a nabízených dovedností ze strany uchazečů o zaměstnání

Směrem do budoucna k nadcházejícímu příchodu průmyslu 4.0 se očekává vysoká poptávka zejména po systémových architektech, kteří budou kombinovat tradiční technické vzdělání se softwarovou excelencí a kreativitou, a dále po specialistech v oblasti robotiky.[13]

Očekávaný rozmach umělé inteligence v příštích letech a desetiletích naprosto přemění stávající trh práce. Její dopad nezasáhne jen práci s nízkou a střední kvalifikací, ale prakticky všechny typy zaměstnání, včetně profesí vyžadujících vysokou kvalifikaci s vysokým platovým ohodnocením. Vzhledem ke struktuře pracovní síly v ČR a ke způsobu zapojení ČR do globálních hodnotových řetězců lze očekávat, že ČR bude patřit mezi země, jejichž profesní struktura bude vystavena největší změně. Podle studie, kterou si objednala česká vláda[14], stroje již do pěti let zvládnou u 11 % všech profesí více než polovinu potřebných dovedností. Vysoké procento dovedností by bylo nahraditelných zejména u účetních, knihovníků, pracovníků za přepážkou, kontrolorů kvality a některých úředníků, tedy činností, kde nad kreativitou převažuje rutina.[14]

---

[12] ÚP Krajská pobočka České Budějovice, (2019)
[13] Predikce potřeb trhu práce v Jihočeském kraji 2015–2020, (2016)
[14] Výzkum potenciálu rozvoje umělé inteligence v České republice, Souhrnná zpráva (2018)

V souvislosti s dopady na trh práce doporučují autoři této studie soustředit se například na podporu pracovních příležitostí ve více postižených regionech, podporu mobility pracovníků, podporu systému celoživotního učení a vyššího odborného vzdělávání v oblasti technických a měkkých dovedností.[15]

EKONOMICKÝ MODEL DOPADŮ NA TRH PRÁCE

Model dopadů působení automatizace a umělé inteligence na trh práce v ČR zpracovaný Technologickým centrem AV ČR vychází z odhadu potenciálu pro automatizaci na základě posouzení úrovně schopností, které jsou vyžadovány pro výkon jednotlivých povolání, a časového horizontu, kdy požadované úrovně schopností budou dosahovat technologie. Model nepracuje s aktivitami realizovanými v jednotlivých povoláních, ale přímo s informacemi o schopnostech potřebných pro výkon toho kterého povolání. Výsledkem modelu je odhad dopadů na jednotlivé kategorie povolání a potažmo na trh práce v jednotlivých sektorech ekonomiky. Model přináší odhad technologického potenciálu nahraditelnosti lidských dovedností umělou inteligencí pro jednotlivé skupiny profesí a pro jednotlivé sektory české ekonomiky v časových horizontech 5, 15 a 30 let. [14]

Tabulka 10: Odhad časového horizontu technologické nahraditelnosti klíčových dovedností

do 5 let	do 6–15 let	do 16–30 let	nad 30 let
Optimalizace a plánování Rozpoznání známých kategorií Získávání informací Navigace Hrubá motorika	Jemná motorika Vytváření nových kategorií Prezentace výsledků Sensorika	Mobilita Interakce a koordinace ve skupině Tvorba přirozeného jazyka	Logika a schopnost řešení problémů Kreativita Porozumění přirozenému jazyku Sociální a emoční dovednosti

Zdroj: Technologické centrum AV ČR s využitím McKinsey Global Institute in Výzkum potenciálu rozvoje umělé inteligence v České republice, Souhrnná zpráva (2018)

Pro interpretaci výsledků z hlediska dopadů na trh práce je nicméně nutné zdůraznit, že tento model zohledňuje pouze jeden z faktorů, které určují potenciál pro automatizaci práce. V obecné rovině můžeme stanovit tři základní determinanty potenciálu pro automatizaci práce. Prvním je technická vyspělost technologií, které musí být schopny dosahovat minimálně takové úrovně dovedností, jaké dosahují lidé. Pro vykonávání těchto dovedností musí navíc existovat reálné řešení (aplikace) a tyto dovednosti musí být technologie schopny vykonávat spolehlivě. Druhým faktorem je nákladová efektivnost, která poměřuje náklady na uplatnění výrobní technologie a náklady práce. I v případě, že existuje reálné technické řešení pro uplatnění technologie v ekonomických činnostech, reálně lze očekávat, že budou nasazeny teprve tehdy, až náklady na jejich zavedení a provoz budou nižší než náklady práce. Třetím faktorem ovlivňujícím potenciál pro automatizaci práce je existence funkčního regulatorního rámce a připravenost společnosti akceptovat technologie v reálných ekonomických činnostech. Tento faktor souvisí především s otázkou bezpečnosti a odpovědnosti spojené se zavedením technologií a dále s etickými a morálními aspekty, které určují připravenost společnosti akceptovat technologie v ekonomických činnostech namísto lidí. Nezanedbatelnou roli zde hraje i dosažení dostatečné úrovně digitální gramotnosti v rámci celé společnosti.[14]

Tento model zohledňuje pouze první z výše uvedených faktorů determinujících potenciál pro automatizaci práce, tedy technologické vyspělosti/připravenosti. Z toho lze obecně usuzovat, že časový horizont pro reálné uplatnění technologií v ekonomických činnostech na místo lidské práce bude pravděpodobně delší než nastíněné horizonty.[14]

V krátkodobém horizontu do 5 let bude část dovedností nahraditelná technologiemi u 20 % zaměstnanců. Ve střednědobém období s časovým horizontem do 15 let lze na základě očekávaného technologického rozvoje v oblasti umělé inteligence předpokládat, že technologie budou schopny nahradit více než 50 % dovedností v téměř 70 % povolání. Nějakou část dovedností tak budou moci nahradit u 2,2 mil. zaměstnanců. Významný

[15] Vláda České republiky (2019)

podíl na tom bude mít zejména technologický rozvoj v oblasti sensoriky a jemné fyzické motoriky. Z tohoto důvodu lze ve střednědobém horizontu očekávat, že technologie budou schopny nahradit dovednosti potřebné v současnosti pro výkon některých řemeslníků a pracovníků v oblasti elektroniky a elektrotechniky. Významný podíl dovedností nahraditelných technologiemi lze v horizontu 6–15 let očekávat u povolání jako jsou úředníci, montážní dělníci, uklízeči nebo všeobecní administrativní pracovníci. V dlouhém období s časovým horizontem do 30 let pak lze očekávat, že technologie budou na takové úrovni, aby byly schopny nahradit více než 50 % dovedností v naprosté většině povolání.[14]

Z hlediska odvětvové struktury lze největší potenciál pro nahrazení dovedností v důsledku rozvoje umělé inteligence v krátkodobém horizontu do 5 let očekávat v ubytovacích, stravovacích a administrativních činnostech. Ve střednědobém horizontu do 15 let lze dále očekávat významný vliv rozvoje této technologie na dovednosti ve stavebnictví a zpracovatelském průmyslu a v dlouhodobém horizontu do 30 let bude nejvíce nahraditelných dovedností v zemědělství, těžbě, dopravě a skladování. Naopak nejnižší podíl nahraditelných dovedností lze očekávat v informačních a komunikačních činnostech a ve vzdělávání. Nejméně dovedností nahraditelných technologiemi lze v průběhu všech sledovaných horizontů očekávat u řídících pracovníků a specialistů.[14]

9.2 VNÍMÁNÍ SVÉHO VZDĚLÁNÍ ABSOLVENTY NĚKOLIK LET PO UKONČENÍ ŠKOLY

V rámci realizace projektu KAP nechal RT KAP ve školním roce 2018/2019 za účelem získání potřebných regionálně specifických dat zpracovat společností TREXIMA, spol. s r.o., dotazníkové šetření *Výzkum vývoje profesní orientace žáků středních škol v Jihočeském kraji*[16]. Do šetření se zapojilo přes 3,5 tis. žáků posledních ročníků středních škol zřizovaných Jihočeským krajem i ostatními zřizovateli.

HODNOCENÍ ŠKOLY

Žáci hodnotili aktuálně studovanou školu jednoduchou formou na příkladu klasické školní stupnice, kde hodnota 1 představuje nejlepší hodnocení a hodnota 5 nejhorší. Školy získaly celkovou průměrnou známku v hodnotě 2,5. Nejlépe hodnotí školu gymnazisté (2,2) a nejhůře učni průměrnou známkou 2,7.[16]

Kompletní hodnocení škol přehledně znázorňuje tabulka č. 11.

Tabulka 11: Hodnocení aktuálně studované školy

Typ oboru	Průměrné hodnocení školy
K – Úplné střední všeobecné vzdělání (na gymnáziu)	2,2
E – Nižší střední odborné vzdělání s výučním listem	2,3
L0 – Úplné střední odborné vzdělání s odborným výcvikem a maturitou	2,5
M – Úplné střední odborné vzdělání s maturitou (bez vyučení)	2,6
L5 – Úplné střední odborné vzdělání s vyučením i maturitou – nástavbové studium	2,6
H – Střední odborné vzdělání s výučním listem	2,7
Celkový průměr	**2,5**

zdroj: Výzkum vývoje profesní orientace žáků středních škol v Jihočeském kraji, (2019)

Lehce kritičtější byly zpravidla ženy, nicméně zjištěné rozdíly nebyly zásadní.

SOUČASNÁ PŘEDSTAVA O STUDIU STŘEDNÍ ŠKOLY

Téměř polovina respondentů (49,6 %) by si pro své studium vybrala znovu školu, kterou aktuálně studuje, nejčastěji takto odpovídali žáci gymnázií (63,6 %). Studium zcela jiného oboru by si zvolila více než třetina

[16] Výzkum vývoje profesní orientace žáků středních škol v Jihočeském kraji, (2019)

respondentů (34,3 %), jedná se především o žáky odborných maturitních oborů (37,3 %). Stejný obor studovaný na jiné škole by oproti dalším skupinám nejčastěji volili žáci učebních oborů (19,8 %).[16]

Graf 8: Současná představa o studiu SŠ

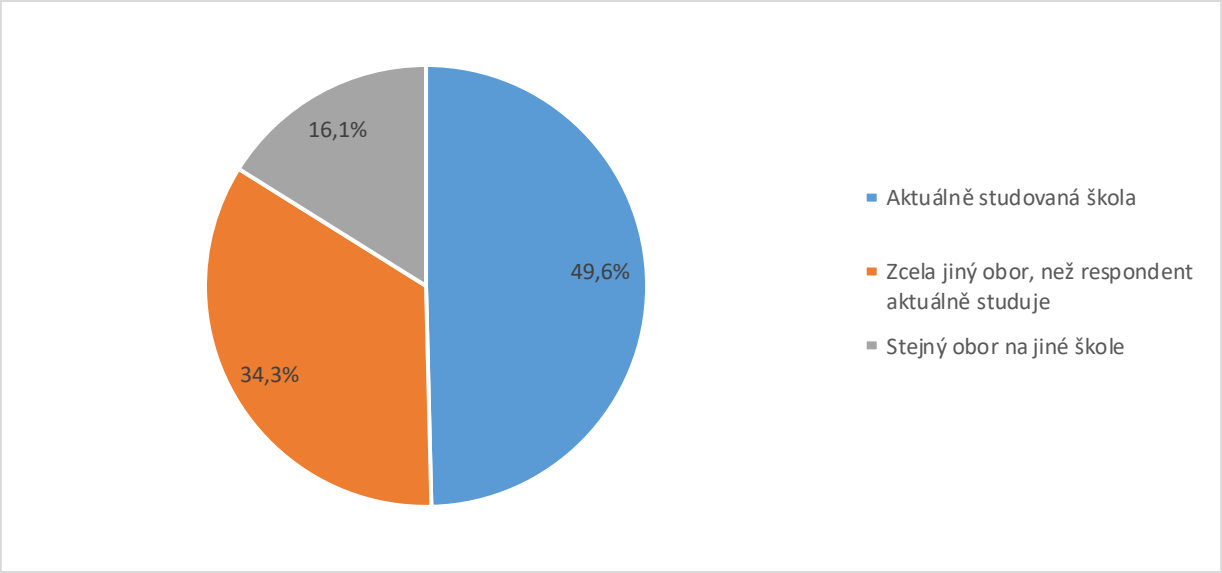

zdroj: Výzkum vývoje profesní orientace žáků středních škol v Jihočeském kraji, (2019)

Vzhledem k velkému podílu žáků, kteří by si již znovu nezvolili jimi studovaný obor, bude do budoucna nutné zaměřit se na zkvalitnění služeb kariérového poradenství na školách a zvýšení povědomí žáků o těchto službách. Tato problematika je již nyní řešena v rámci projektu Implementace Krajského akčního plánu Jihočeské kraje I.[1]

DŮVODY KLADNÉHO HODNOCENÍ ŠKOLY

Žáci nejčastěji hodnotí pozitivně dobrou dopravní dostupnost školy (především žáci učebních a odborných maturitních oborů) i přístup učitelů a jejich výukové metody (především gymnazisté). Celkem 4,1 % žáků nenalezlo žádný důvod pro kladné hodnocení školy.[16]

Graf 9: Důvody kladného hodnocení školy

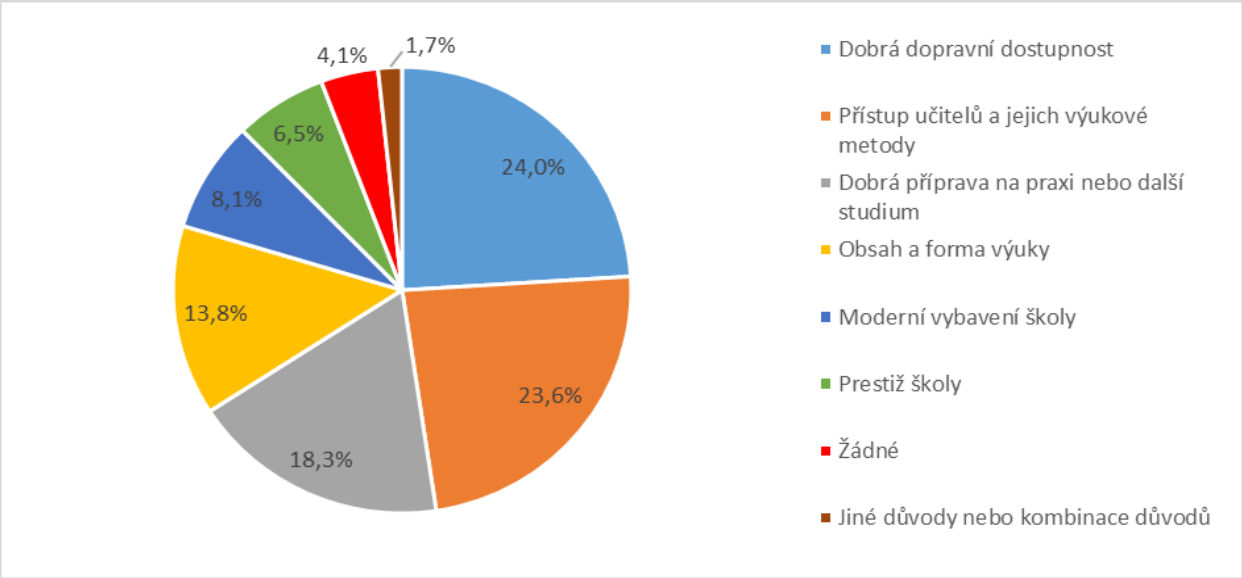

Zdroj: Výzkum vývoje profesní orientace žáků středních škol v Jihočeském kraji, (2019)

DŮVODY NEGATIVNÍHO HODNOCENÍ ŠKOLY

Nejčastěji jsou žáci nespokojeni s přístupem nebo výukovými metodami učitelů (30,2 %), následuje nedostatečná příprava na praxi nebo další studium (18,7 %). Celkem 5,7 % respondentů uvedlo, že jim na studované škole nic nevadí.[16]

Graf 10: Důvody negativního hodnocení školy

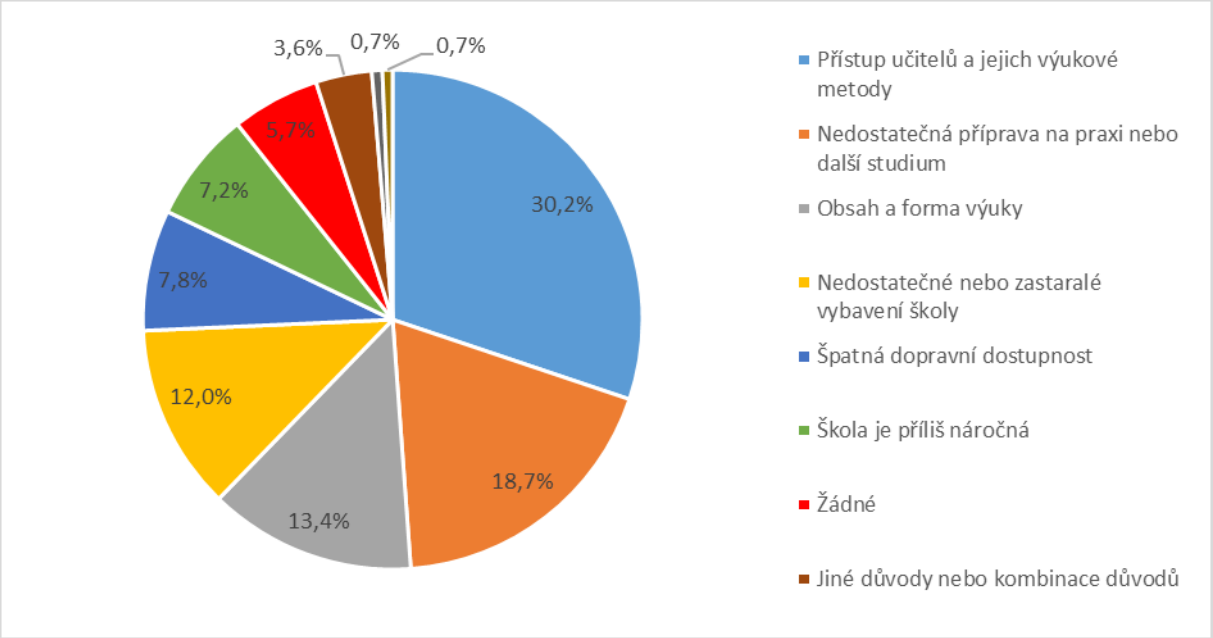

Zdroj: Výzkum vývoje profesní orientace žáků středních škol v Jihočeském kraji, (2019)

PERSPEKTIVNOST STUDOVANÉHO OBORU

V rámci hodnocení perspektivnosti oboru z hlediska budoucího uplatnění většina respondentů považuje studovaný obor za perspektivní (ano – 41,2 %, spíše ano – 34,4 %). Pouze menšina žáků (7,1 %) považuje studovaný obor za neperspektivní. Velmi pozitivně jsou z hlediska budoucí perspektivy vnímány především informatické obory, zdravotnické obory a stavební obory. Opačně pak obory polygrafie, publicistiky a ekologie a životního prostředí.[16]

Graf 11: Věková struktura učitelů VVP a OP zaměřených na vybrané skupiny předmětů

Žáci vnímají obor jako perspektivní

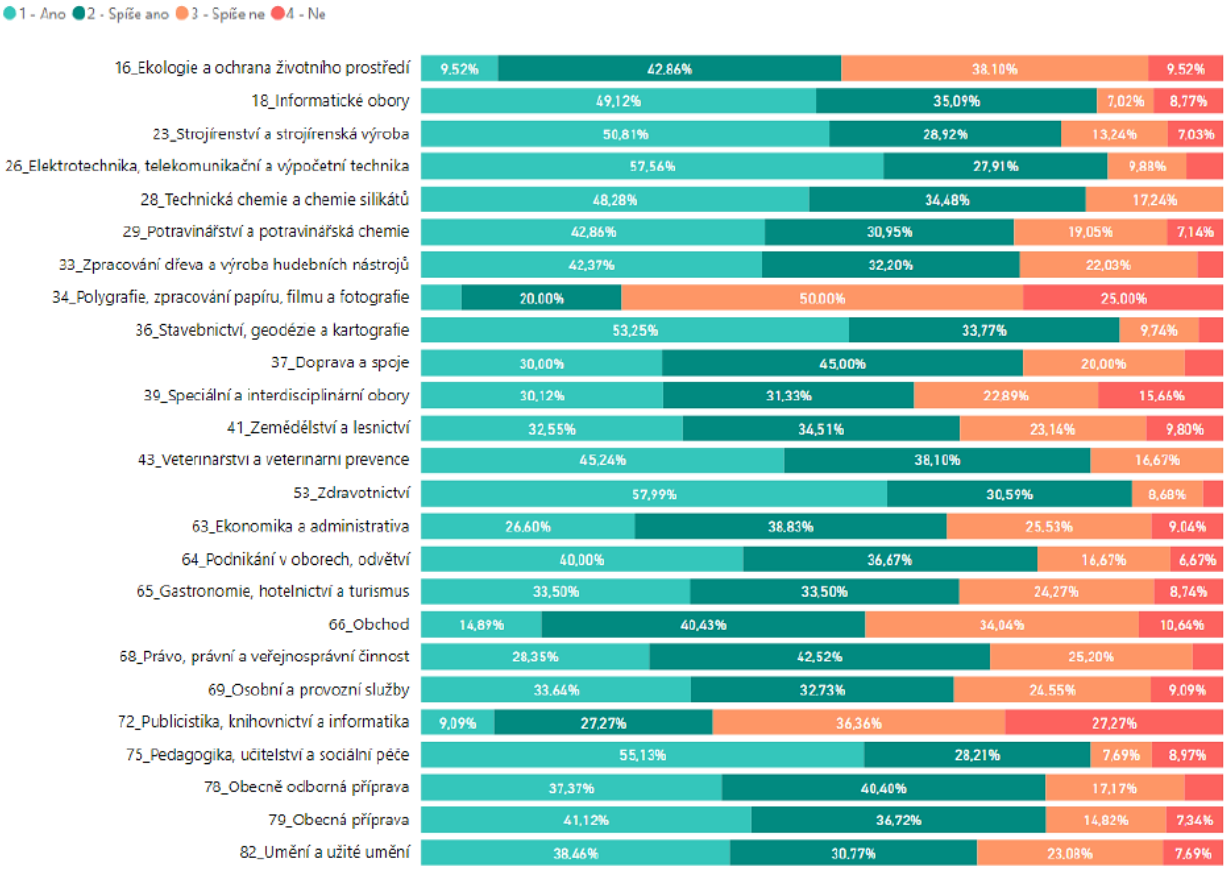

Zdroj: Výzkum vývoje profesní orientace žáků středních škol v Jihočeském kraji, (2019)

9.3 NEZAMĚNSTNANOST ABSOLVENTŮ ŠKOL A JEJICH UPLATNITELNOST NA TRHU PRÁCE

Absolventi škol jsou ve velké míře ohroženi nezaměstnaností. Dlouhodobá nezaměstnanost u této skupiny je nebezpečná zejména v tom, že pokud včas nedojde k vytvoření pracovních návyků, hrozí vedle nepříznivých ekonomických dopadů i významné negativní sociální účinky, především vznik závislosti na sociálních dávkách, kdy se nezaměstnaný stává klientem sociálního státu a tuto situaci chápe jako normální stav.[1]

Vůči ostatním uchazečům o zaměstnání jsou znevýhodněni nedostatkem praxe, chybějícími pracovními návyky a minimem zkušeností, proto je míra nezaměstnanosti absolventů škol vyšší než celková míra nezaměstnanosti. Na druhou stranu ve srovnání se staršími kategoriemi pracovníků mají absolventi i řadu předností, především pak vyšší flexibilitu, schopnost se učit, zpravidla lepší schopnost pracovat s výpočetní technikou a zvládnout cizí jazyk. Uplatnitelnost absolventů je obecně tím lepší, čím vyšší je jejich vzdělání.[1], [17]

Proti minulým rokům se však situace mění. Zatímco ještě v roce 2013 čerství absolventi bez praxe jen těžko hledali uplatnění na trhu práce, nyní o ně firmy stojí a zaměřují na ně své náborové aktivity. Podniky se mnohem více orientují na spolupráci se školami a aktivně tak vstupují do formování ideálního profilu absolventa, který by více odpovídal potřebám trhu práce, což se aktuálně projevuje na jejich klesající míře nezaměstnanosti (viz dále).[13]

Vývoj podílu nezaměstnaných osob v okresech JčK sledovaný k 31. 12. přibližuje následující tabulka. Jeho průměrné celokrajské hodnoty se v druhé polovině minulého desetiletí blížily 3 %, v následujících letech se kvůli

[17] Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihočeském kraji za školní rok 2014/2015, (2016)

dopadům celosvětové hospodářské krize takřka zdvojnásobily, ale od roku 2014 opět klesaly až směrem k historickým minimům.[12]

Tabulka 12: Podíl nezaměstnaných osob k 31. 12. na obyvatelstvu ve věku 15–64 let (v %)

okres	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
České Budějovice	2,7	4,5	4,8	4,5	5,1	5,8	5,1	4,0	3,3	2,5	1,9
Český Krumlov	5,5	8,2	9,0	7,8	8,8	9,7	8,6	7,4	6,6	4,8	3,6
Tábor	3,9	6,9	7,5	7,1	7,2	7,9	7,5	6,2	5,6	4,2	2,9
Písek	4,0	5,9	6,2	5,4	5,8	6,5	5,4	4,3	3,5	2,5	1,9
Jindřichův Hradec	3,2	6,0	6,1	5,5	6,2	7,4	5,9	4,7	3,7	2,5	2,0
Prachatice	3,5	5,2	5,5	5,2	5,8	6,1	5,1	4,4	3,9	3,0	2,3
Strakonice	4,6	6,7	7,9	6,9	7,5	8,2	7,1	5,8	4,9	3,2	2,8
Jihočeský kraj	**3,6**	**5,9**	**6,4**	**5,8**	**6,4**	**7,1**	**6,2**	**5,0**	**4,3**	**3,0**	**2,4**

Zdroj: ÚP, 2019

Nejnižší nezaměstnanosti dlouhodobě dosahují okresy České Budějovice, Písek a Jindřichův Hradec. Opačná situace je v okresech Strakonice a zejména Český Krumlov.

Průměrný podíl nezaměstnaných k 31. 12. 2018 v ČR, mimochodem zdaleka nejnižší v rámci celé EU, činil 2,2 %, odpovídá průměru Jihočeského kraje 2,4 %. Průměrná nezaměstnanost v EU v závěru roku 2018 činila 6,7 %, což je nejnižší zaznamenaná hodnota od začátku tohoto století.[18]

Historicky nejnižší míra nezaměstnanosti v Jihočeském kraji spojená se širokou nabídkou volných míst je z pohledu uchazečů o zaměstnání povzbudivou zprávou, ovšem z pohledu zaměstnavatelů se jedná o nepříznivý vývoj právě s ohledem na jejich aktuální potřebu hledat kvalifikované pracovníky, kteří ubývají nebo nejsou vůbec. Vzhledem k tomu, že podniky zpravidla poptávají konkrétní pracovní pozice, které jsou dlouhodobě nedostatkové, je nutno připustit, že v konkrétních poptávaných pozicích se nabídka s poptávkou nepotkává.[19], [13]

Nezaměstnanost absolventů je všeobecně ovlivňována celou řadou ekonomických, demografických a sociálních faktorů. Mezi ty, které lze zařadit do přímé spojitosti s trhem práce, patří celková ekonomická situace v zemi, celková nezaměstnanost, stav nabídky volných pracovních míst a poměr mezi poptávkou a nabídkou po pracovní síle.[1]

Hlavním důvodem snižování počtu absolventů v evidenci ÚP je zájem zaměstnavatelů zaměstnat tyto absolventy, protože se jim nepodařilo sehnat na trhu práce zkušené pracovníky, tudíž raději zaučí rovnou osoby vycházející ze škol či s krátkou praxí. Dalším důvodem je trvající zájem mladých lidí o další studium na vysokých školách a také skutečnost, že mladí lidé často využívají zjednodušeného přístupu na trhy práce států EU a zúčastňují se programů, stáží a studijních pobytů v členských státech EU.[19]

Z hlediska uplatnitelnosti absolventa na trhu práce je velkou výhodou, pokud žáci již v průběhu vzdělávacího procesu absolvují praxi ve firmách a získají tak praktické zkušenosti s reálným pracovním prostředím. Spolupráce škol a firem tak zvyšuje uplatnitelnost absolventů na trhu práce, jejich konkurenceschopnost a umožňuje žákům navázat kontakt s budoucím zaměstnavatelem a získávat odborné kompetence.[1]

Porovnání míry nezaměstnanosti čerstvých absolventů v Jihočeském kraji s průměrem ČR mezi roky 2014 až 2018 nabízí následující tabulka.

[18] Eurostat, 2018

[19] Zpráva o situaci na trhu práce v Jihočeském kraji, o realizaci APZ v roce 2018 a Strategie APZ pro rok 2019, ČSÚ České Budějovice (2019)

Tabulka 13: Vývoj míry nezaměstnanosti čerstvých absolventů v Jihočeském kraji (k 30. 4.) – denní studium

Kategorie vzdělání *údaje v %*	2014		2015		2016		2017		2018	
	Kraj	*ČR*	*Kraj*	*ČR*	*Kraj*	*ČR*	*Kraj*	*ČR*	*Kraj*	*ČR*
Střední vzdělání s výučním listem (E+H)	16,4	17,8	9,5	13,7	7,5	9,9	4,9	7,0	3,3	5,0
Gymnaziální vzdělání (K)	4,3	4,4	3,3	3,8	2,9	3,1	2,8	2,5	1,6	1,5
Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem a nástavbové vzdělání (L/0+L/5)	13,0	15,9	8,2	14,0	7,0	10,6	3,9	7,2	2,5	4,8
Střední odborné vzdělání s MZ (M)	11,1	11,6	7,6	9,6	5,9	7,5	3,6	5,2	3,2	3,7
Vyšší odborné vzdělání (N)	11,3	10,2	7,8	7,5	5,6	5,2	2,7	2,9	3,5	1,8

Zdroj: P-KAP (NÚV), 2019

Míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů v Jihočeském kraji byla již tradičně pod celostátním průměrem, a to jak v případě absolventů se středním vzděláním s výučním listem (JčK k 30. 4. 2018 – 3,3 %; ČR – 5,0 %), tak absolventů se středním vzděláním s maturitní zkouškou (JčK k 30. 4. 2018 – 3,2 %; ČR – 3,7 %). Nad celostátním průměrem byla míra nezaměstnanosti u absolventů vyšších odborných škol (JčK k 30. 4. 2018 – 3,5 %, ČR – 1,8 %).[19], [21]

Nezaměstnanost absolventů škol se sleduje jak u jednotlivých kategorií středního a vyššího odborného vzdělání, tak i podle skupin oborů vzdělání. U většiny skupin oborů platí, že absolventi s vyšší úrovní vzdělání vykazují nižší míru nezaměstnanosti.[19]

Nejvyšší míry nezaměstnanosti tradičně dosahovali absolventi se středním vzděláním s výučním listem, ovšem vzhledem k aktuálnímu hladu na trhu práce po uchazečích zejména s nižšími kvalifikacemi se tato situace v kraji vyrovnává, až obrací, neboť nezaměstnanost této skupiny čerstvých absolventů osciluje mezi hodnotami, jichž dosahují absolventi odborného vzdělání s maturitní zkouškou, a dokonce i vyššího odborného vzdělání, což bylo ještě před pár lety nemyslitelné; konkrétněji dále.[21]

Z tabulky níže vyplývá, že nezaměstnanost absolventů byla v Jihočeském kraji v roce 2018 nad republikovým průměrem markantně vyšší obecně v odvětvích Technická chemie a chemie silikátů. V případě kategorie Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem a nástavbové vzdělání (L/0+L/5) v Zemědělství a lesnictví. V kategorii M (Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou) v Potravinářství a potravinářské chemii. Nejvíce absolventů VOŠ (kategorii N) zůstává nezaměstnaných v oborech Zdravotnictví, Doprava a spoje, Stavebnictví, geodézie a kartografie. Nadprůměrná nezaměstnanost absolventů VOŠ ovšem byla v Jihočeském kraji zaznamenána u většiny oborů, což je paradoxní rozdíl od všech ostatních nižších kategorií vzdělání vzdor faktu, že v roce 2018 připadalo na jedno volné pracovní místo vhodné pro absolventy 0,1 uchazeče. Důvod tohoto stavu můžeme hledat ve velmi široké nabídce pracovních pozic na trhu práce poptávajících uchazeče s nízkou a nižší kvalifikací. Ovšem směrem k vyšším kvalifikacím se nabídka adekvátních pracovních pozic pro tyto uchazeče značně redukuje. Např. na jedno volné pracovní místo vyžadující středoškolské vzdělání bez maturity připadalo k 31. 12. 2018 0,9 uchazeče, ale na jedno místo s nutným vysokoškolským vzděláním připadali téměř tři uchazeči.[19], [21]

Naopak oproti celorepublikovým průměrům byla zaznamenána nižší nezaměstnanost, někdy i velice výrazně, u absolventů takřka všech ostatních oborů v rámci kategorií vzdělání E až M.

Viz tabulka na následující straně.

Tabulka 14: Přehled nezaměstnanosti „čerstvých“ absolventů škol v Jihočeském kraji k 30. 4. 2018

Skupiny oborů	Střední vzdělání s výučním listem (E+H)				Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem a nástavbové vzdělání (L/0+L/5)				Střední odborné vzdělání s MZ (M)				Vyšší odborné vzdělání (N)			
	Počet absolventů (2017)	Počet nezam. absolventů	mNZ absolventů v JčK (%)	mNZ absolventů v ČR (%)	Počet absolventů (2017)	Počet nezam. absolventů	mNZ absolventů v JčK (%)	mNZ absolventů v ČR (%)	Počet absolventů (2017)	Počet nezam. absolventů	mNZ absolventů v JčK (%)	mNZ absolventů v ČR (%)	Počet absolventů (2017)	Počet nezam. absolventů	mNZ absolventů v JčK (%)	mNZ absolventů v ČR (%)
Celkem	**1478**	**49**	**3,3**	**5,0**	**315**	**8**	**2,5**	**4,8**	**1864**	**60**	**3,2**	**3,7**	**202**	**7**	**3,5**	**1,8**
16 Ekologie a ochrana životního prostředí									21	1	4,8	6,5				16,7
18 Informační technologie									132	7	5,3	5,1				
21 Hornictví, hutnictví a slévárenství				4,5				0,0				0,0				
23 Strojírenství a strojírenská výroba	363	10	2,8	3,4	97		0,0	1,7	113	2	1,8	3,1	12		0,0	0,0
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	145	5	3,4	3,6	46	1	2,2	3,4	129	2	1,6	2,5	10		0,0	1,9
28 Technická chemie a chemie silikátů	10	1	10,0	7,0				0,0	12	1	8,3	4,4				0,0
29 Potravinářství a potravinářská chemie	100	3	3,0	5,1				0,0	18	2	11,1	5,6				0,0
31 Textilní výroba a oděvnictví				10,1				0,0				3,7				
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů				0,0								0,0				
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	58	3	5,2	4,2	3		0,0	7,8	16		0,0	4,3	14		0,0	0,0
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie				3,7	7		0,0	6,7				7,3				
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	103	4	3,9	6,6	2		0,0	3,6	126	4	3,2	3,1	8	1	12,5	2,3
37 Doprava a spoje	7		0,0	3,2				0,0	39	1	2,6	6,0	10	1	10,0	1,8
39 Speciální a interdisciplin. tech. obory	2		0,0	9,7	34	1	2,9	4,9	11		0,0	3,3				2,0
41 Zemědělství a lesnictví	232	5	2,2	4,3	6	1	16,7	4,1	197	8	4,1	5,0	4		0,0	0,0
43 Veterinářství a veterinární prevence									62	2	3,2	4,6				
53 Zdravotnictví	7		0,0	5,1				0,0	114	3	2,6	2,1	46	4	8,7	1,3
61 Filozofie, teologie																0,0
63 Ekonomika a administrativa									306	12	3,9	3,8	32		0,0	2,8
64 Podnikání v oborech, v odvětvích					61	3	4,9	6,4								3,0
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	221	9	4,1	6,2	21		0,0	4,8	109	2	1,8	4,5	30	1	3,3	2,0
66 Obchod	80	2	2,5	6,7	8		0,0	9,9				0,0				0,0
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost								0,0	75	1	1,3	4,4	16		0,0	3,3
69 Osobní a provozní služby	119	5	4,2	6,0	30	2	6,7	8,4				2,6				
72 Publicistika, knihovnictví a informatika									11		0,0	3,9				4,5
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	24	2	8,3	8,2					61		0,0	2,2	10		0,0	1,1
78 Obecně odborná příprava									225	6	2,7	2,5				

Skupiny oborů	Střední vzdělání s výučním listem (E+H)				Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem a nástavbové vzdělání (L/0+L/5)				Střední odborné vzdělání s MZ (M)				Vyšší odborné vzdělání (N)			
	Počet absolventů (2017)	Počet nezam. absolventů	mNZ absolventů v JčK (%)	mNZ absolventů v ČR (%)	Počet absolventů (2017)	Počet nezam. absolventů	mNZ absolventů v JčK (%)	mNZ absolventů v ČR (%)	Počet absolventů (2017)	Počet nezam. absolventů	mNZ absolventů v JčK (%)	mNZ absolventů v ČR (%)	Počet absolventů (2017)	Počet nezam. absolventů	mNZ absolventů v JčK (%)	mNZ absolventů v ČR (%)
82 Umění a užité umění	7		0,0	3,4				6,2	87	5	5,7	5,3	10		0,0	1,6
Gymnaziální vzdělání - K									1222	20	1,6	1,5				

Vysvětlivka: mNZ – míra nezaměstnanosti

Zdroj: P-KAP (NÚV), 2019

Z analýzy počtů a podílů absolventů středních škol v Jihočeském kraji v roce 2018 vyplývá, že největší podíl absolventů v kategoriích Střední vzdělání s výučním listem (E+H) a Střední vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem (L0) náleží oborům Strojírenství a strojírenská výroba; Gastronomie, hotelnictví a turismus a Zemědělství a lesnictví. V početně velmi řídce obsazené kategorii Středního vzdělání bez maturitní zkoušky i výučního listu (J, C, D) zcela dominuje Obecně odborná příprava, která má společně s Ekonomikou a administrativou vysoký podíl i v kategorii M - Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou. V další řídce zastoupené kategorii Nástavbového vzdělání (L/5) zaujímá více než tříčtvrtinový podíl Podnikání v oborech, v odvětvích. VOŠ (kategorie N) opustilo nejvíce absolventů v oborech Umění a užité umění a Zdravotnictví.[21]

Tabulka 15: Počty a podíly absolventů v roce 2018 v Jihočeském kraji – denní studium

Skupiny oborů	Střední vzdělání s výučním listem (E+H)		Střední s MZ a odborným výcvikem (L0)		Střední vzdělání bez MZ i výučního listu (J, C, D)		Střední odborné vzdělání s MZ (M)		Nástavbové vzdělání (L/5)		Vyšší odborné vzdělání (N)	
	počet	*podíl*	*počet*	*podíl*	*počet*	*podíl*	*počet*	*podíl*	*počet*	*podíl*	*počet*	*podíl*
16 Ekologie a ochrana životního prostředí	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	23	1,3 %	0	0,0 %	0	0,0 %
18 Informatické obory	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	109	5,9 %	0	0,0 %	0	0,0 %
21 Hornictví, hutnictví a slévárenství	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
23 Strojírenství a strojírenská výroba	377	26,4 %	89	44,5 %	0	0,0 %	142	7,7 %	3	2,6 %	13	8,3 %
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	105	7,3 %	30	15,0 %	0	0,0 %	108	5,9 %	4	3,4 %	14	8,9 %
28 Technická chemie a chemie silikátů	9	0,6 %	0	0,0 %	0	0,0 %	18	1,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
29 Potravinářství a potravinářská chemie	102	7,1 %	0	0,0 %	0	0,0 %	9	0,5 %	0	0,0 %	0	0,0 %
31 Textilní výroba a oděvnictví	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	49	3,4 %	0	0,0 %	0	0,0 %	12	0,7 %	4	3,4 %	8	5,1 %
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	0	0,0 %	17	8,5 %	0	0,0 %	15	0,8 %	0	0,0 %	0	0,0 %
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	109	7,6 %	0	0,0 %	0	0,0 %	110	6,0 %	3	2,6 %	14	8,9 %
37 Doprava a spoje	5	0,3 %	0	0,0 %	0	0,0 %	26	1,4 %	0	0,0 %	6	3,8 %
39 Speciální a interdisciplin. tech. obory	5	0,3 %	27	13,5 %	0	0,0 %	21	1,1 %	1	0,9 %	0	0,0 %

Skupiny oborů	Střední vzdělání s výučním listem (E+H)		Střední s MZ a odborným výcvikem (L0)		Střední vzdělání bez MZ i výučního listu (J, C, D)		Střední odborné vzdělání s MZ (M)		Nástavbové vzdělání (L/5)		Vyšší odborné vzdělání (N)	
	počet	*podíl*	*počet*	*podíl*	*počet*	*podíl*	*počet*	*podíl*	*počet*	*podíl*	*počet*	*podíl*
41 Zemědělství a lesnictví	222	15,5 %	0	0,0 %	0	0,0 %	171	9,3 %	3	2,6 %	6	3,8 %
43 Veterinářství a veterinární prevence	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	60	3,3 %	0	0,0 %	0	0,0 %
53 Zdravotnictví	18	1,3 %	0	0,0 %	0	0,0 %	155	8,5 %	0	0,0 %	23	14,6 %
61 Filozofie, teologie	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
63 Ekonomika a administrativa	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	257	14,0 %	0	0,0 %	8	5,1 %
64 Podnikání v oborech, v odvětvích	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	89	76,7 %	0	0,0 %
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	215	15,0 %	11	5,5 %	0	0,0 %	120	6,5 %	9	7,8 %	17	10,8 %
66 Obchod	64	4,5 %	18	9,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	92	5,0 %	0	0,0 %	17	10,8 %
69 Osobní a provozní služby	131	9,2 %	7	3,5 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
72 Publicistika, knihovnictví a informatika	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	12	0,7 %	0	0,0 %	0	0,0 %
74 Tělesná kultura, tělovýchova a sport	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	10	0,7 %	0	0,0 %	2	4,9 %	64	3,5 %	0	0,0 %	4	2,5 %
78 Obecně odborná příprava	0	0,0 %	0	0,0 %	39	95,1 %	223	12,2 %	0	0,0 %	0	0,0 %
82 Umění a užité umění	9	0,6 %	1	0,5 %	0	0,0 %	86	4,7 %	0	0,0 %	27	17,2 %
Celkem	**1430**	**100 %**	**200**	**100 %**	**41**	**100 %**	**1833**	**100 %**	**116**	**100 %**	**157**	**100 %**

Zdroj: P-KAP (NÚV), 2019

Téměř 90 % z 3 777 absolventů získalo vzdělání v oborech středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (M) a s výučním listem (E+H). Podíl ostatních skupin je marginální.

Graf 12: Podíl absolventů jednotlivých kategorií oborů v Jihočeském kraji v roce 2018

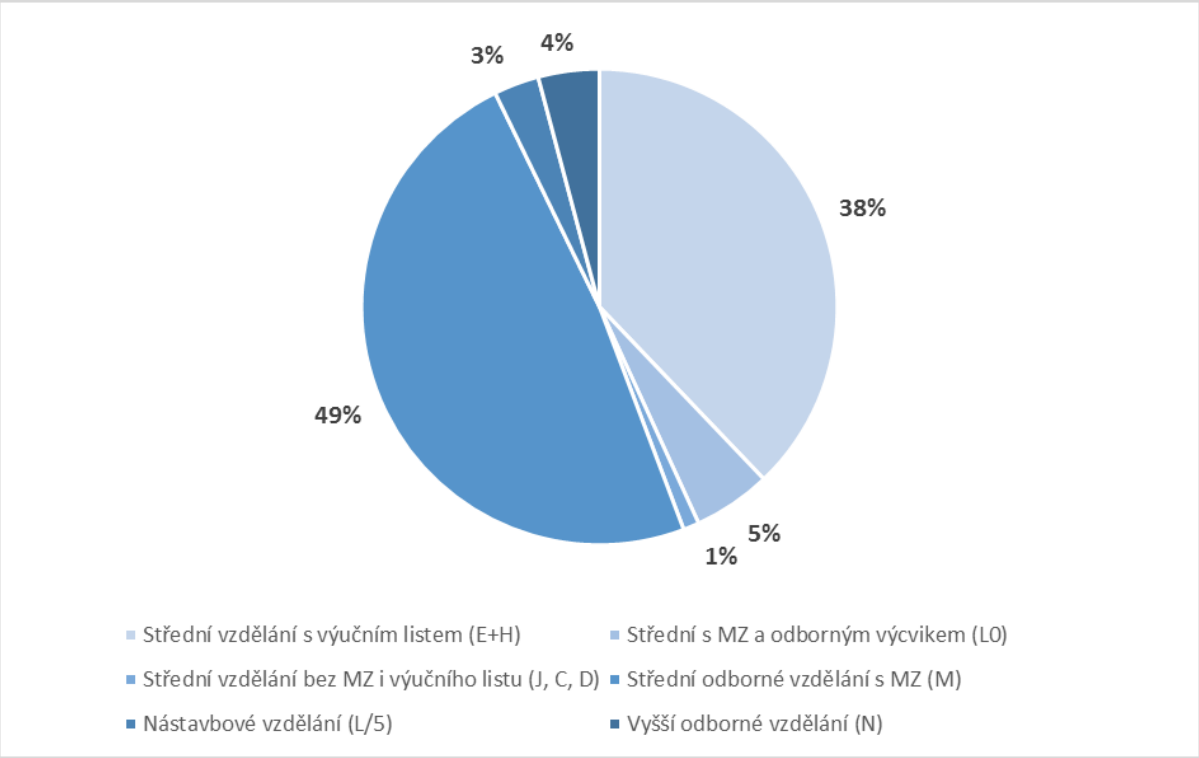

Z vysokého procenta žáků SŠ přijatých na VŠ je ale zároveň velký podíl těch, kteří nejsou schopni vysokoškolské studium zdárně absolvovat a postupně jsou nuceni VŠ opustit. Ke studiu se stále hlásí více než 80 % absolventů oborů středních škol ukončených maturitní zkouškou, v JčK je více než 70 % těchto absolventů ke studiu přijato. Pokud se zaměříme jen na gymnazisty, zjistíme, že jich na VŠ pokračuje téměř 90 %. Co se týká absolventů jiných oborů, pak jich pokračuje na VŠ 52 %.[20] Na vysoké školy tak častěji vstupují i absolventi, kteří studium v prvních dvou letech mnohdy vzdají. Vysoký podíl odchodů ze studia však nemusí svědčit pouze o nižší úrovni uchazečů, ale může vypovídat také o skutečnosti, že stávající programy vysokých škol nenaplnily očekávání uchazečů. Jak potvrzuje analýza Národního ústavu pro vzdělávání (NÚV), nejúspěšnější jsou při studiu gymnazisté, nejméně úspěšní naopak absolventi nástavbových oborů středních odborných učilišť.[1]

9.4 SPOLUPRÁCE ZAMĚSTNAVATELŮ SE ŠKOLAMI V KRAJI

Předpokladem pro to, aby žáci získávali odpovídající pracovní kompetence uplatnitelné na trhu práce, je především promítnutí požadavků zaměstnavatelů do vzdělávacích programů. K tomu lze využít již existujícího systému sektorových rad formulujících požadavky na profesní kvalifikace NSK a zapracovat je i do počátečního odborného vzdělávání. Konkrétním nástrojem, kterým lze do budoucna zajistit dostatek kvalifikovaných odborníků, jsou např. sektorové dohody. Na základě sociálního partnerství a ve spolupráci s regionálními aktéry jsou definována stěžejní témata ovlivňující rozvoj lidských zdrojů a nabídku a poptávku na trhu práce. Tato témata jsou použita k vytvoření a uzavření příslušných sektorových dohod ve dvou úrovních – národní a regionální.[1]

Východiskem regionálních sektorových dohod je souhrn potřeb na trhu práce v daném hospodářském sektoru, a to především v krátkodobém časovém horizontu. Regionální sektorová dohoda jasně vymezuje prostředky pro naplnění těchto potřeb, role a závazky jednotlivých aktérů a harmonogram aktivit vedoucích k naplnění stanovených cílů. To vše za předpokladu samostatného řešení klíčových aktérů regionu – zaměstnavatelů, odborů, institucí, škol.[1]

V JčK byly podepsány tři sektorové dohody: [1]

- Sektorová dohoda pro obor strojírenství na období 2011–2020 (2012)

- Sektorová dohoda pro obor keramika na období 2011–2020 v České republice se zaměřením na regiony: Karlovarský kraj, Plzeňský kraj, Jihočeský kraj (2012)

- Regionální sektorová dohoda pro Jihočeský kraj v oblasti elektrotechniky a energetiky (2015)

Většina z dominantních zaměstnavatelů v Jihočeském kraji aktivně spolupracuje se SŠ či má alespoň snahu takováto partnerství do budoucna navázat. Jedná se primárně o podniky s poptávkou po uchazečích s technickým vzděláním, kde jsou firmy ochotny se podílet na praktické výchově těchto studentů (i formou stipendia) a po ukončení studia čerstvým absolventům nabídnout možnost stálého zaměstnání (mj. BRISK Tábor a.s., ČEVAK a.s., E.ON Česká republika, s. r. o., Groz-Beckert Czech s.r.o., MOTOR JIKOV Group a.s.).[1]

Na druhou stranu ovšem téměř polovina firem, které se zúčastnily dotazníkového šetření JHK, neposkytuje odborné praxe ani výcvik, což se týká zejména malých podniků. Samozřejmě to má své důvody. Nejčastější bariérou, se kterou se potýká většina firem, je organizační a časová náročnost pro firmu. Tento problém uvedlo ve své odpovědi celkem 47 % respondentů. Problémy činí i absence školy s požadovaným oborem (44 %) či nezájem ze strany studentů (41 %). Dalším velice často zmiňovaným problémem je nedostatečné personální a materiální zajištění ve firmě, která jen s obtížemi hledá pracovníka, kterého by mohla uvolnit na pozici instruktora praktického vyučování (37 %).[13]

Na druhé straně ale na obdobné důvody narážejí i jihočeské střední školy, tedy na nezájem firem o spolupráci či nemožnost zorganizování spolupráce za daných podmínek, popřípadě právě malá dostupnost vhodných firem pro daný obor a zaměření jsou hlavními překážkami stojícími na základě výsledků dotazníkového šetření projektu

[20] Strategie rozvoje školství Jihočeského kraje v horizontu do roku 2020, (2011)

P-KAP Národního ústavu pro vzdělávání uskutečněného ve 4. čtvrtletí 2018 v navázání spolupráce s podnikatelskou sférou.[21]

Z tohoto dotazníkového šetření vyplynuly jako zcela dominantní činnosti, na nichž se střední školy v JčK v rámci spolupráce se zaměstnavateli aktivně podílejí, přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce a odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů. Aktivita středních škol ve spolupráci se zaměstnavateli je v Jihočeském kraji, jak ukazuje následující graf, v porovnání s celorepublikovými výsledky nadprůměrná v rámci všech zjišťovaných činností.[21]

Graf 7: Činnosti, na nichž se střední školy v Jihočeském kraji v rámci spolupráce se zaměstnavateli aktivně podílejí (2018)

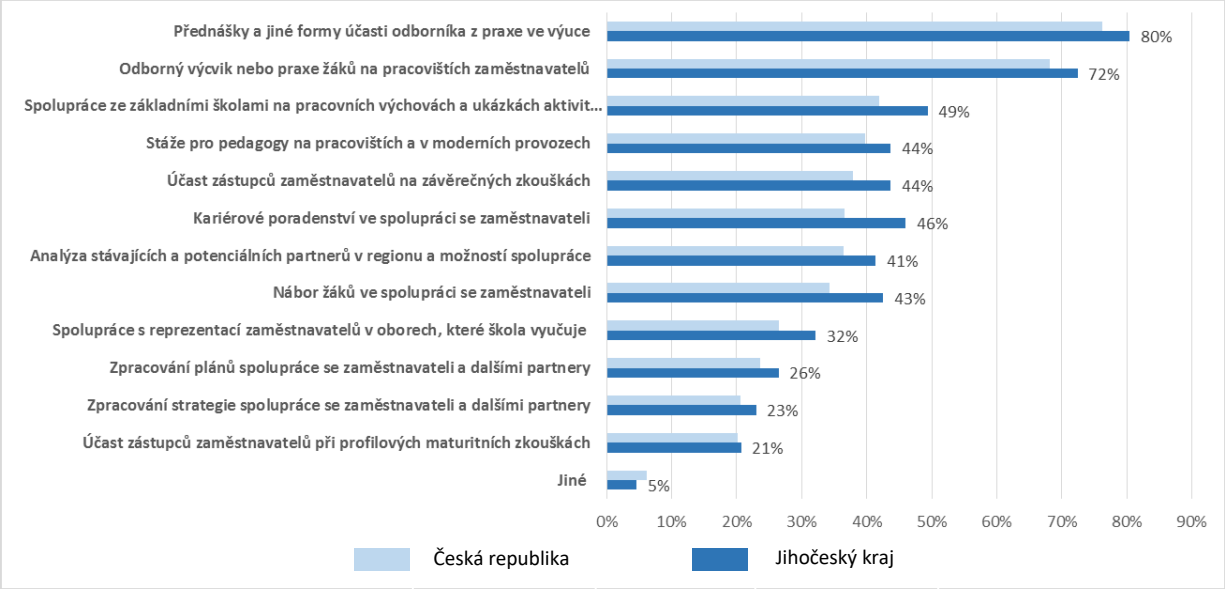

Zdroj: NÚV, (2019)

Z provedených průzkumů je patrné, že školy, stejně jako zaměstnavatelé, neumí nebo nejsou plně schopny samy vzájemnou spolupráci efektivně navazovat. Jako nejčastější návrhy pro zlepšení stávajícího stavu uvádějí zaměstnavatelé spolupráci na ŠVP, vyšší podíl praxe ve firmách, ale také zároveň zajištění dostatečné odborné úrovně odborníků, kteří se na vzdělání těchto žáků podílejí. Největší prostor pro zlepšení vidí střední školy v opatřeních, jakými jsou zejména stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech, přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce, rozvoj odbornosti vyučujících odborných předmětů a odborného výcviku či vytváření partnerských smluv škola/firma/žák/rodiče. Neméně důležitým faktorem pro SŠ zůstává zajištění potřebných finančních prostředků na organizaci, pomůcky a dopravu na stáže u zaměstnavatelů.[13], [21]

Otázek podnícení motivace a zájmu žáků a studentů technických oborů o další studium a získávání tolik nezbytných a firmami vysoce ceněných pracovních zkušeností se dotýká i *Akční plán na podporu technického vzdělávání pro roky 2017– 2020*.[22]

Nedostatečný rozsah praktické přípravy u zaměstnavatelů si na základě dotazníkového šetření *Výzkum vývoje profesní orientace žáků středních škol v Jihočeském kraji ve školním roce 2018/2019* uvědomují i samotní žáci, v němž téměř 40 % dotázaných vyjádřilo potřebu k navýšení této části výuky. Tuto potřebu nadprůměrně identifikují zvláště respondenti technických oborů (51,8 %). Z této skupiny potřebu po navýšení praktické výuky u zaměstnavatelů nejvíce žádají žáci oboru Technická chemie a chemie silikátů (86,2 %, kde dokonce téměř 60 % z dotázaných identifikuje tuto potřebu jako naléhavou), Informatických oborů (64 %) a Elektrotechniky, komunikačních a výpočetních technologií (60,5 %).[16]

---

[21] P-KAP (NÚV), (2019)
[22] Akční plán na podporu technického vzdělávání pro roky 2017–2020, (2017)

Jak již vyplynulo z předchozích kapitol, stěžejním nedostatkem čerstvých absolventů učilišť, středních a vysokých škol je odborný výcvik a odborná praxe získaná během studia. Nyní se nabízí otázka, jak zmíněné bariéry odstranit nebo jim předejít tak, aby byla praxe během studia pro žáky a studenty zajištěna v dostatečné míře a byly získány odborné znalosti adekvátní danému studijnímu oboru.[13]

ASISTENČNÍ CENTRUM IMPULS PRO KARIÉRU A PRAXI

V rámci projektu IKAP Jihočeský kraj ve spolupráci s JHK vytvořil Asistenční centrum Impuls pro kariéru a praxi. Hlavním cílem tohoto projektu je **naplnění potřeb** a **odstranění nedostatků ve vzdělávání**, které byly popsány v Krajském akčním plánu rozvoje vzdělávání v Jihočeském kraji I a příslušných analýzách a strategiích.[23]

Činnost Asistenčního centra je soustředěna do 3 hlavních oblastí:[23]

Pomoc s nastartováním úspěšné kariéry

- pomoc s výběrem školy
- pořádání workshopů a besed se zaměstnavateli
- nabídka praxí ve firmách
- natáčení videí představujících jednotlivé profese
- poradenství

Usnadnění práce kariérových poradců

- poskytnutí screeningového nástroje (Salmondo)
- organizace vzdělávacích seminářů a workshopů
- monitoring trhu práce
- vytvoření prostoru pro sdílení zkušeností
- hledání praxí pro studenty

Pomoc zaměstnavatelům s hledáním mladých talentů

- podpora náborových aktivit na školách
- pořádání burz práce se školami
- organizace workshopů a exkurzí pro školy
- nabídka bezplatné inzerce volných pozic
- vytváření prostoru pro setkání

Z projektu, jehož dopad se rovněž týká průřezových témat KAP / MAP, rovněž výrazně těží i žáci ZŠ. Všem žákům ZŠ v JčK je zdarma k dispozici screeningový kariérní nástroj Salmondo. Tento nástroj byl ke konci září 2019 používán takřka stovkou základních škol a v jeho aplikaci bylo vyplněno téměř 4 000 testů. Dále bylo ke konci září uskutečněno přes 400 workshopů pro žáky a pedagogy, bylo proškoleno 351 výchovných poradců a téměř 70 zaměstnavatelů v databázi nabízí praxe, pozice i spolupráci.[23]

PODPORA POLYTECHNICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

Další část IKAP se týká oblasti polytechniky. Tato klíčová aktivita je založena na intenzivní spolupráci 15 partnerských středních škol a spolupracujících základních škol Jihočeského kraje, došlo tak k propojení celého vzdělávacího systému v kraji. Cílem klíčové aktivity je zvýšení a prohloubení kompetencí u pedagogů, které vede ke zkvalitnění přípravy na výuku polytechnických předmětů. Dále pak aktivně pracují s cílovou skupinou žáků a studentů v oblasti polytechniky za pomoci moderních metod vzdělávání a motivuje tím žáky ke zvýšenému

[23] Asistenční centrum Impuls pro kariéru a praxi, (2019)

zájmu o polytechnické vzdělávání. Rozvíjena je široká paleta předmětů a vědních oborů, jako je fyzika, matematika, chemie, biologie, geologie, geografie, environmentální výchova či technické vzdělávání.[24]

V rámci projektu probíhají tyto formy vzdělávacích aktivit: [24]

- projektové dny – pravidelné návštěvy žáků ZŠ na SŠ, kde jsou využívány prostory SŠ pro výuku
- bloky kroužků – pravidelné kroužky technických a přírodovědných oborů, které navštěvují žáci ZŠ a SŠ
- workshopy – v návaznosti na projektové dny a kroužky realizovány 3–7denní pobyty žáků v kraji či v rámci ČR spojené s návštěvami SŠ, exkurzemi ve firmách, AV, VŠ, případně za účasti odborníka z renomované firmy

AKČNÍ PLÁN NA PODPORU TECHNICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ PRO ROKY 2017–2020

Dalším dokumentem řešícím tuto oblast je **Akční plán na podporu technického vzdělávání pro roky 2017–2020**. Navazuje na Akční plán na podporu technického vzdělávání pro rok 2016, který byl považován za pilotní, a pokračuje v nastaveném plánu aktivit v současné nebo modifikované podobě a rozšiřuje jejich výčet a časovou platnost.[22]

Široká podpora technického vzdělávání v Jihočeském kraji přináší výsledky v podobě stále rostoucího zájmu o studium technických oborů, což dokladuje i stoupající počet žáků ve strojírenských oborech středních škol, ačkoliv celkový počet žáků středních škol v souladu s demografickou křivkou v posledních letech stále klesal.[22]

DOTAČNÍ PROGRAMY JIHOČESKÉHO KRAJE

Podpora žáků a studentů Jihočeského kraje

(Dříve Stipendijní motivační program pro žáky středních škol ve vybraných učebních oborech) Všeobecným cílem je motivace žáků posledních ročníků základních škol k zahájení studia a následnému získání středního vzdělání s výučním listem v dlouhodobě málopočetných a trhem práce poptávaných učebních oborech vzdělání a snížení nákladů na studium pro vybrané žáky středních škol a studenty vysokých škol.[1]

OPATŘENÍ č. 1 je původní grantový program pro žáky v technických příp. službových oborech, určený pro střední školy zřizované Jihočeským krajem, které nabízejí podporované obory vzdělání.[1]

Specifickými cíli jsou:

- zvýšení počtu žáků nastupujících do prvních ročníků podporovaných oborů a udržení oborů pro trh práce

- zvýšení počtu úspěšných absolventů podporovaných oborů

Podpora technického vzdělávání

Dotační program celkově přispívá k medializaci a propagaci technického vzdělávání směrem k veřejnosti.[1]

OPATŘENÍ č. 2: Podpora spolupráce škol a firem v technicky zaměřených oborech, motivace pracovníků firem participujících na zlepšení praktického vyučování, zajištění stáží učitelů praktického vyučování ve firmách.[1]

Jihočeský kraj dále podporuje absolventy v nejvíce poptávaných oborech poskytnutím stipendia prostřednictvím grantového programu *Stipendijní motivační program pro žáky středních škol ve vybraných učebních oborech*. Cílem grantu je nejen zvýšení zájmu o dané učební obory, ale také motivace žáků ke zlepšení docházky, minimalizaci neomluvené absence, zlepšení studijních výsledků a zabránění předčasnému ukončení vzdělávání. Program je určen pro žáky nastupující do prvních ročníků oborů strojní mechanik, nástrojař, obráběč kovů, autolakýrník, pekař, malíř a lakýrník, klempíř, tesař, zedník, pokrývač, řezník-uzenář, elektromechanik pro zařízení a přístroje, čalouník, slévač a výrobce textilií. Podpora bude pokračovat ve školním roce 2020/2021.[1]

---

[24] IKAP, (2019)

10 PODPORA POLYTECHNICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

Polytechnické vzdělávání je v současné době jedním z akcentovaných témat Evropské unie, vlády ČR a je jednou z podporovaných priorit Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Polytechnické vzdělávání je jako priorita uvedeno v národních strategických dokumentech i dalších navazujících dokumentech.[9]

Polytechnické vzdělávání reaguje na nedostatek pracovních sil zejména v technických povoláních, usiluje o přípravu kvalitně vzdělané, flexibilní a odborně připravené pracovní síly, jejíž vzdělávání odpovídá struktuře a požadavkům trhu práce.[9]

Polytechnické vzdělávání je nutno chápat jako vzdělávání integrující přírodovědné, technické a environmentální vzdělávání. Je definováno jako vzdělávání poskytující vědomosti o vědeckých principech a odvětvích výroby, znalosti z technických a jiných oborů a všeobecně technické dovednosti. Přispívá nejen k rozšiřování poznatků, ale především k vytváření pracovních dovedností a návyků, které jsou využívány v běžném a později i pracovním životě. To je vázáno na technické myšlení jako aplikaci vědomostí, dovedností a zkušeností v členění na praktické, vizuální, intuitivní a koncepční myšlení.[9]

Cílem polytechnického vzdělávání je rozvíjet znalosti o technickém prostředí a pomáhat vytvářet a fixovat správné pracovní postupy a návyky, rozvoj spolupráce, vzájemnou komunikaci a volní vlastnosti a podporovat touhu tvořit a práci zdárně dokončit. Polytechnické vzdělávání má posilovat zájem nejen o technické obory, ale i o obory přírodovědné a environmentální. [9]

10.1 VELIKOST ZÁJMU ŽÁKŮ O TECHNICKÉ A PŘÍRODOVĚDNÉ OBORY A ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ

Všeobecnými motivátory ke studiu technických oborů pak jsou: perspektivnost uplatnění, nižší konkurence v technických oborech než v humanitních (platí i o uplatnění), některé technické obory jsou vnímány jako jistota zaměstnání do budoucna a větší důraz na praxi. [1]

Naopak mezi bariéry výběru technických oborů patří, že žáci ani rodiče příliš nevědí, co si pod jednotlivými technickými obory představit, rychlý vývoj techniky, který způsobuje rychlou ztrátu hodnoty technického vzdělání, pokud zaměstnanec na chvíli přestane pracovat v oboru (typicky ženy na rodičovské dovolené), technické školy nejsou považovány za prestižní a navíc jsou to školy náročné. Žák rovněž musí mít technický talent, případně musí být zručný.[1]

V dotazníkovém šetření *Výzkum vývoje profesní orientace žáků středních škol v Jihočeském kraji ve školním roce 2018/2019* byla nejčastěji preferována povolání z oblasti techniky, průmyslu a stavebnictví, ve které si preferované povolání zvolila téměř pětina respondentů (18,9 %), o Zdravotnictví a sociální péči projevilo zájem 15,9 % dotázaných, o Zemědělství, veterinářství a životní prostředí 8,3 % a Informační a komunikační technologie 5,9 % (podrobněji v kapitole 11). [16]

DOTAČNÍ PROGRAMY JIHOČESKÉHO KRAJE

Podpora technického vzdělávání

Dotační program celkově přispívá k medializaci a propagaci technického vzdělávání směrem k veřejnosti.[1]

OPATŘENÍ č. 1: Podpora soutěžních přehlídek technického vzdělávání, technické publikace pro absolventy ZŠ a další aktivity směřující k popularizaci technických oborů.[1]

OPATŘENÍ č. 3: Podpora zájmů žáků o technické vzdělávání formou realizace zájmových kroužků středních škol.[1]

11 ROZVOJ KARIÉROVÉHO PORADENSTVÍ

Kariérové poradenství je pomáhající disciplína aplikovaných sociálních věd, která se především v západních zemích rozvíjí déle než sto let. Je proto velmi důležité zdůrazňovat, že intuitivní porozumění obsahu tohoto sousloví nestačí pro dostatečně dobrou představu o povaze aktivit, které jsou takto označovány.[9]

Existují tři resorty, které obvykle rozvíjejí kariérové poradenství, čímž ho de facto vnitřně člení. Kromě školství, kde se jedná o problematiku uplatnitelnosti absolventů na trhu práce a mezigenerační reprodukci vzdělanostních nerovností, kariérové poradenství využívají i sektory zaměstnanosti, především pro aktivizaci dlouhodobě nezaměstnaných, integraci cizinců nebo osob se sníženou možností uplatnění na trh práce, a zdravotnictví, kde se zájem soustřeďuje na návraty na trh práce po zdravotních obtížích, případě pomoc při hledání vhodného místa pro osoby se sníženou pracovní schopností vlivem úrazu či jiného zdravotního problému. [9]

Hlavním důvodem pro rozvoj kariérového poradenství jsou zvyšující se nároky na jednotlivce nabízejícího své schopnosti na trhu práce, na němž je stále těžší se zorientovat. Jde o službu, ke které by měl být rovný přístup na základě dobrovolnosti klienta a která za optimálních podmínek vede k úsporám jak pro klienta, který činí informovaná rozhodnutí o vlastní profesní budoucnosti, tak pro stát, kde služba působí jako prevence dlouhodobé nezaměstnanosti. Od rozvoje kariérového poradenství ve středním školství si lze slibovat snížení nezaměstnanosti absolventů, snižování počtu předčasných odchodů ze vzdělávání a naopak vyšší množství žáků, kteří se budou vzdělávat i po úspěšném absolvování aktuálního vzdělávání.

11.1 OBORY NEJVÍCE POPTÁVANÉ ŽÁKY/RODIČI

PROFESNÍ ORIENTACE

Respondenti v dotazníkovém šetření *Výzkum vývoje profesní orientace žáků středních škol v Jihočeském kraji ve školním roce 2018/2019* vybírali ze seznamu 307 povolání typických pro tuzemský trh práce. Jednotlivá povolání jsou zařazena do 11 oborových skupin (oblastí). Povolání v seznamu pro výběr respondentem jsou řazena sestupně podle kvalifikační úrovně (EQF) daného povolání na škále 2–8.[16]

Nejčastěji byla preferována povolání z oblasti techniky, průmyslu a stavebnictví, ve které si preferované povolání zvolila téměř pětina respondentů (18,9 %). Nejméně preferována jsou povolání z oblasti veřejné správy, která preferuje pouze 1,5 % respondentů.[16]

Tabulka 16: Preferované oblasti uplatnění

Preferovaná oblast uplatnění	Podíl v %
Technika, průmysl a stavebnictví	18,9 %
Zdravotnictví a sociální péče	15,9 %
Vzdělávání a výzkum	12,8 %
Služby, obchod, doprava a cestovní ruch	12,0 %
Bezpečnost, právo a ozbrojené složky	9,9 %
Zemědělství, veterinářství a životní prostředí	8,3 %
Umění a média	7,1 %
Informační a komunikační technologie	5,9 %
Management a administrativa	5,7 %
Bankovnictví, pojišťovnictví a další finanční služby	2,1 %
Veřejná správa, úřady	1,5 %

Zdroj: Výzkum vývoje profesní orientace žáků středních škol v Jihočeském kraji ve školním roce 2018/2019, (2019)

PREFEROVANÁ POVOLÁNÍ

Celkově nejčastěji uvedeným povoláním byl psycholog, jehož vybralo celkem (2,88 %) respondentů. Gymnazisté nejvíce preferují povolání lékař (8,68 %), žáci odborných maturitních oborů povolání všeobecná sestra (4,30 %) a žáci učebních oborů povolání zemědělec farmář (6,15 %). Téměř pětina respondentů dále uvedla, že v jimi vybraných povoláních (oborech) pracuje alespoň jeden z rodičů.[16]

Nejvíce preferovaná povolání a rozdělení četnosti výběru podle typu studia pro nejčastěji volená povolání ukazuje následující graf.

Graf 10: Nejvíce preferovaná povolání a rozdělení četnosti výběru podle typu studia (abs. čísla)

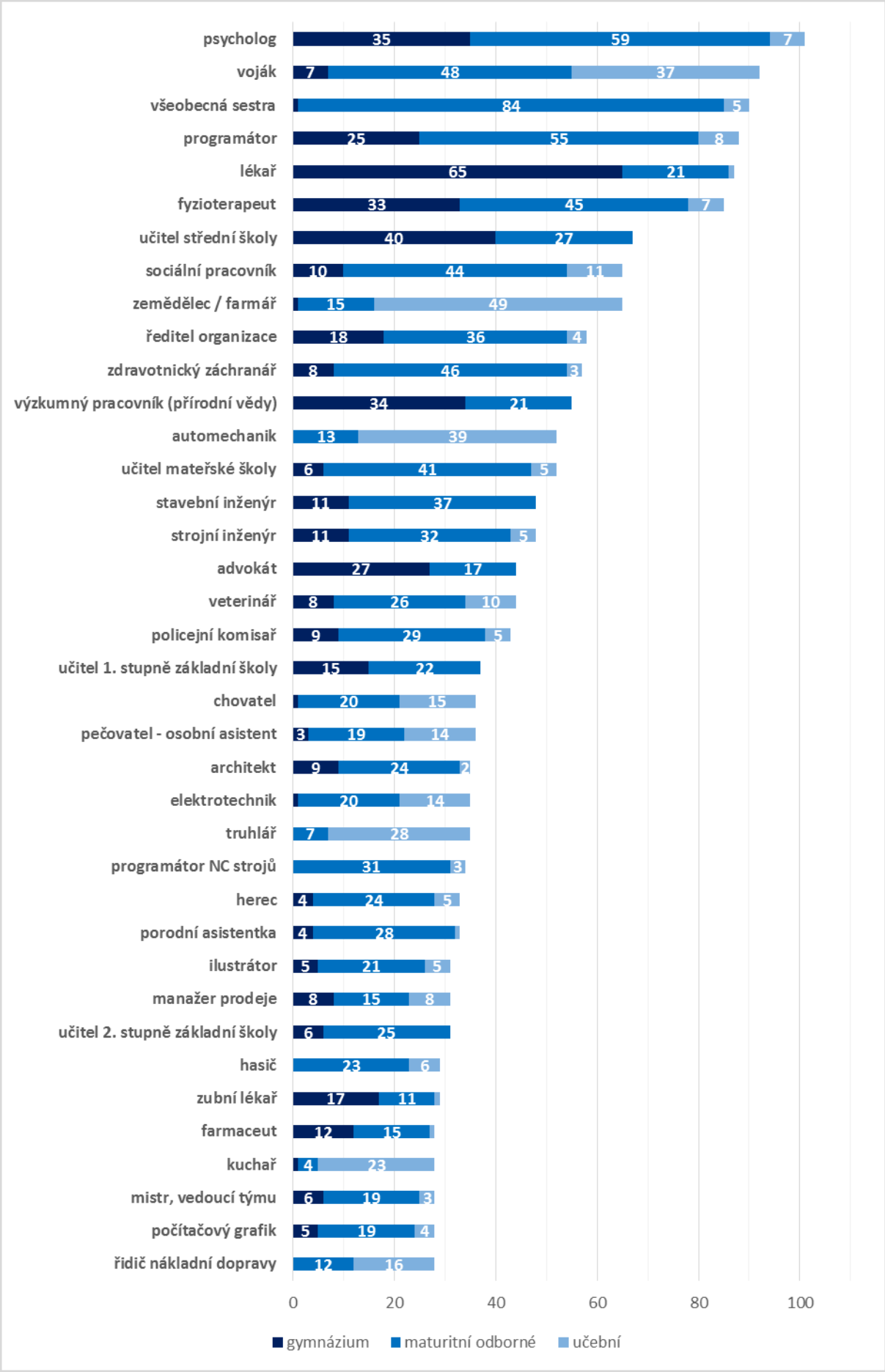

Zdroj: Výzkum vývoje profesní orientace žáků středních škol v Jihočeském kraji ve školním roce 2018/2019, (2019)

V Jihočeském kraji patřily ve školním roce 2018/2019 mezi nejvyhledávanější skupiny oborů (vč. VOŠ) kromě všeobecných gymnázií Strojírenství a strojírenská výroba (821 žáků prvních ročníků, tj. 14,2 %), Zemědělství a lesnictví (562; 9,7 %), Gastronomie, hotelnictví a turismus (532; 9,2 %), Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (440; 7,6 %), Zdravotnictví (364; 6,3 %), Ekonomika a administrativa (358; 6,2 %) a Stavebnictví, geodézie a kartografie (314; 5,4 %). Nejnižší zájem byl z otevřených oborů projeven o skupiny oborů Textilní výroba a oděvnictví (5; 0,1 %), Publicistika, knihovnictví a informatika (27; 0,5 %), Polygrafie, zpracování papíru, filmu a fotografie (29; 0,5 %).[21]

PREFEROVANÁ POVOLÁNÍ PODLE KVALIFIKAČNÍ ÚROVNĚ (EQF)

Jednotlivá povolání mají přiřazenou odpovídající kvalifikační úroveň (EQF) na škále (8 – nejvyšší stupeň; 2 – nejnižší stupeň).[16]

Nejvíce preferována jsou povolání na kvalifikační úrovni 7 (odpovídá vysokoškolskému magisterskému vzdělání), vybralo je 38,6 % respondentů. Tato skupina povolání byla nejpreferovanější volbou žáků gymnázií (64,6 %), stejně tak i žáků odborných maturitních oborů (38,9 %). Ovšem i nezanedbatelný podíl žáků učebních oborů zvolil povolání tohoto stupně či jiného vysokoškolského (dohromady téměř pětina). Musíme připustit, že dosažení této úrovně vzdělání bude pro mnoho z těchto respondentů s vysokou pravděpodobností jen velmi obtížné. Zároveň je tento výsledek v ostrém nepoměru k získaným odpovědím na otázku, zda respondenti po ukončení studia SŠ plánují pokračovat ve studiu na VŠ/VOŠ. Na tuto otázku totiž kladně neodpověděl žádný žák učebních oborů (viz dále). Druhou nejčastěji preferovanou skupinou jsou povolání na kvalifikační úrovni 4 (odpovídá vzdělání s maturitou), které vybralo celkem 23,1 % respondentů. Nadprůměrně je volí především žáci učebních oborů (29,4 %), kteří zároveň nejčastěji (48,4 %) volí povolání na kvalifikační úrovni 3 (odpovídá vzdělání s výučním listem).[16]

Tabulka 17: Kvalifikační úroveň preferovaného povolání (EQF) / typ studia respondenta

Kvalifikační úroveň preferovaného povolání (EQF) / typ studia respondenta	Gymnázium	Maturitní odborné	Učební	Celkem
8 - VŠ (Dr.)	6,3 %	1,3 %	0,1 %	**2,1 %**
7 - VŠ (Mgr.)	64,6 %	38,9 %	13,7 %	**38,6 %**
6 - VŠ (Bc.)	15,9 %	22,3 %	6,0 %	**17,2 %**
5 - *	2,1 %	3,0 %	1,8 %	**2,5 %**
4 - SŠ s MZ	10,0 %	25,5 %	29,4 %	**23,1 %**
3 - SŠ s VL (3 roky)	1,1 %	8,8 %	48,4 %	**16,2 %**
2 - ZŠ, SŠ bez VL/s VL (2 roky)		0,3 %	0,6 %	**0,3 %**

Zdroj: Výzkum vývoje profesní orientace žáků středních škol v Jihočeském kraji ve školním roce 2018/2019, (2019)
* V České republice jsou k EQF 5 přiřazeny pouze profesní kvalifikace (nevede k němu formální vzdělávání).

POVOLÁNÍ BEZ PREFERENCE

Všech 307 volitelných povolání bylo alespoň jedním respondentem zahrnuto do širšího výběru. Celkem 56 povolání neoznačil žádný respondent jako preferované. Jedná se zejména o povolání, která v Jihočeském kraji nemají tradici (technik gumárenské a plastikářské výroby, rytec drahých kamenů), vhodné podmínky (horník, báňský/hutní technik) či o nich lze usuzovat, že žáci si pod jejich názvy nedokáží představit konkrétní náplň (expedient, kryptograf). Bez preference ale zůstala i taková povolání jako pekař, kominík či sýrař.[16]

Zdůvodnění výběru a preference povolání

Většina respondentů (80,1 %) uvedla, že ani jeden z rodičů nepracuje v jimi vybraných povoláních (oborech). Lze tedy předpokládat, že další volba povolání žáků posledních ročníků je ve většině případů jen mírně ovlivněna povoláním či odborným zaměřením rodičů. Nejvyšší míru ovlivnění volby povolání zaměstnáním rodičů lze identifikovat u žáků učebních oborů (25,9 %).[16]

Důvody preference vybraného oboru uplatnění

Respondenti mohli svůj výběr povolání zdůvodnit označením jednoho ze čtyř navržených kritérií. Více než dvě třetiny respondentů (68,4 %) přitom zdůvodnily svůj výběr dlouhodobým zájmem o jimi uvedené obory. Zvolený obor na základě vyhovujících pracovních podmínek či snadného nalezení práce si v obou těchto případech zvolilo přibližně 15 % respondentů. Nejméně častým důvodem je snadné přijetí na VŠ nebo VOŠ (pouze 1,7 %).[16]

PLÁNY A PŘEDSTAVA RESPONDENTŮ O DALŠÍM SMĚŘOVÁNÍ PO UKONČENÍ AKTUÁLNÍHO STUDIA

Obecná představa

Téměř polovina žáků plánuje do budoucna některou z forem dalšího studia v kombinaci s prací. Nejméně žáků (22,1 %) chce nastoupit rovnou do práce, aniž by pokračovali v dalším studiu. Po ukončení studované školy chce rovnou do práce (bez dalšího studia) nastoupit polovina žáků učebních oborů a pouze šestina žáků odborných maturitních oborů.[16]

Tabulka 18: Plány respondentů po ukončení aktuálního studia

Plány po ukončení aktuálního studia	Gymnázium	Maturitní	Učební	Celkem
Denní studium VŠ (VOŠ) + přivýdělek (ve studovaném oboru)	55,0 %	41,4 %		**34,9 %**
Práce (bez dalšího studia)	2,4 %	17,0 %	53,1 %	**22,1 %**
Denní studium VŠ (VOŠ)	29,1 %	18,4 %		**16,5 %**
Práce + dálkové studium VŠ (VOŠ)	2,3 %	12,7 %		**7,6 %**
"Jednoleté" studium jazyků	2,8 %	7,1 %	4,6 %	**5,6 %**
Dlouhodobé studium	8,4 %	3,3 %		**3,7 %**
Denní studium maturitní nástavby			14,8 %	**3,4 %**
Denní studium maturitní nástavby + přivýdělek (ve studovaném oboru)			12,3 %	**2,8 %**
Práce + dálkové studium maturitní nástavby			10,7 %	**2,4 %**
Studium maturitní nástavby a následně VŠ (VOŠ)			4,5 %	**1,0 %**

Zdroj: Výzkum vývoje profesní orientace žáků středních škol v Jihočeském kraji ve školním roce 2018/19, (2019)

Priorita při výběru práce

Nejčastěji uvedeným hlavním důvodem při výběru práce byla možnost sladění práce a osobního života (25,3 %). Tato priorita dominuje především mezi gymnazisty (34,8 %) a žáky odborných maturitních oborů (26,5 %). Více než pětina respondentů (21,7 %) upřednostňuje vysoký výdělek. Ve skupině žáků učebních oborů se jedná o hlavní prioritu, kterou vybrala čtvrtina respondentů (25,6 %). Gymnazisté oproti dalším skupinám více preferují možnost kariérního růstu (17,0 %) a dalšího vzdělávání a osobního rozvoje (13,9 %). Dobrá dopravní dostupnost do zaměstnání je důležitá pro více než šestinu učňů (17,7 %), pro další skupiny respondentů má přitom relativně zanedbatelný význam. Téměř žádnou roli při výběru pracovního uplatnění s naprosto marginálním podílem nehraje poskytování příspěvků na sport a zábavu (26 respondentů) a zajištění dopravy do zaměstnání (pouze 9 respondentů).[16]

Tabulka 19: Priorita při výběru práce

Priorita – výběr práce	Gymnázium	Maturitní	Učební	Celkem
Možnost sladění práce a osobního života	34,8 %	26,5 %	13,4 %	**25,3 %**
Vysoký výdělek	14,7 %	22,9 %	25,6 %	**21,7 %**
Kariérní růst	17,0 %	13,1 %	11,4 %	**13,5 %**
Možnost dalšího vzdělávání a osobního rozvoje	13,9 %	12,6 %	7,8 %	**11,8 %**
Dobrá dopravní dostupnost	2,3 %	6,2 %	17,7 %	**8,0 %**
Prestiž a dobré jméno zaměstnavatele	6,3 %	4,8 %	6,3 %	**5,4 %**
Možnost pracovat z domu (home office)	3,7 %	3,8 %	2,6 %	**3,5 %**
Zahraniční služební cesty	2,3 %	2,7 %	3,0 %	**2,7 %**
Placená práce přesčas	0,4 %	1,9 %	6,0 %	**2,5 %**
Jiné důvody nebo kombinace důvodů	1,5 %	1,8 %	1,5 %	**1,7 %**

Priorita – výběr práce	Gymnázium	Maturitní	Učební	Celkem
Zajímavá a smysluplná práce	2,1 %	1,7 %	0,5 %	**1,5 %**
Dovolená navíc	0,7 %	1,2 %	2,1 %	**1,3 %**
Příspěvky na sport a zábavu	0,3 %	0,7 %	1,3 %	**0,7 %**
Zajištění dopravy do zaměstnání	0,1 %	0,1 %	0,8 %	**0,3 %**

Zdroj: Výzkum vývoje profesní orientace žáků středních škol v Jihočeském kraji ve školním roce 2018/2019, (2019)

11.2 NEJVÝZNAMNĚJŠÍ PROFESE V KRAJI A VÝVOJ JEJICH ZAMĚSTNANOSTI V ČASE

V roce 2018 ČSÚ v Jihočeském kraji evidoval 317,0 tis. pracujících, z nichž byly konkrétně dle specifikace CZ-NACE nejvýznamnější, čili nejvíce zastoupené, profese v odvětvích: Zpracovatelský průmysl (28,2 %), Velkoobchod a maloobchod; Opravy a údržba motorových vozidel (11,2 %), Stavebnictví (9,0 %), Veřejná správa a obrana; Povinné sociální zabezpečení (7,4 %), Zdravotní a sociální péče (6,6 %) a Vzdělávání s podílem 6,4 %. Porovnání těchto hodnot v Jihočeském kraji s Českou republikou uvádí tabulka níže. [17], [17]

Tabulka 20: Zaměstnaní v NH podle odvětví CZ-NACE (VŠPS) v Jihočeském kraji (průměr roku 2017)

Odvětví	Jihočeský kraj			Česká republika		
údaje v %	*Celkem*	*Muži*	*Ženy*	*Celkem*	*Muži*	*Ženy*
Zemědělství, lesnictví a rybářství (A)	**4,9**	**6,0**	**3,4**	**2,8**	**3,6**	**1,8**
Těžba a dobývání (B)	**0,2**			**0,6**	1,0	0,1
Zpracovatelský průmysl (C)	**28,2**	32,9	22,1	**27,9**	33,0	21,4
Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla (D)	**1,3**	2,1	0,4	**1,0**	1,3	0,6
Zásob. vodou; činnosti souvis. s odpady (E)	**1,1**	1,7	0,4	**1,1**	1,4	0,6
Stavebnictví (F)	**9,0**	14,5	1,8	**7,5**	12,3	1,5
Průmysl (vč. stavebnictví) (B až F)	**39,8**	**51,4**	**24,9**	**38,1**	**49,0**	**24,2**
Velkoobchod a maloob.; opr. mot. vozidel (G)	**11,2**	7,8	15,6	**11,5**	9,5	14,0
Doprava a skladování (H)	**6,6**	8,8	3,6	**6,3**	8,3	3,8
Ubytování, stravování a pohostinství (I)	**3,9**	2,4	5,8	**3,3**	2,7	4,1
Informační a komunikační činnosti (J)	**1,7**	2,6	0,4	**2,9**	3,9	1,6
Peněžnictví a pojišťovnictví (K)	**1,9**	1,3	2,7	**2,2**	1,6	2,9
Činnosti v oblasti nemovitostí (L)	**0,3**		0,6	**0,8**	0,7	1,0
Profesní, vědecké a technické činnosti (M)	**3,7**	3,4	4,1	**5,1**	4,6	5,8
Administrativní a podpůrné činnosti (N)	**2,2**	2,4	1,9	**2,5**	2,4	2,6
Veřejná správa a obrana; pov. soc. zabezp. (O)	**7,4**	7,7	7,0	**6,5**	5,9	7,4
Vzdělávání (P)	**6,4**	1,7	12,4	**6,6**	2,7	11,5
Zdravotní a sociální péče (Q)	**6,6**	2,2	12,4	**7,2**	2,5	13,1
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti (R)	**1,0**	0,9	1,1	**1,8**	1,5	2,2
Ostatní činnosti (S)	**1,7**	0,8	2,8	**1,7**	0,9	2,7
Služby (G až U)	**55,3**	**42,7**	**71,7**	**59,1**	**47,4**	**74,0**

Zdroj: P-KAP (NÚV), 2019

V posledních letech v Jihočeském kraji narůstá celkový počet pracujících. Zastoupení jednotlivých odvětví ve srovnání dat z let 2014 a 2017 můžeme označit za vyrovnané. Největší změny v zastoupení jednotlivých odvětví CZ-NACE byly zaznamenány u skupiny Doprava (+1,3 p. b.). Největší pokles podílu zastoupení identifikujeme u Ubytování, stravování a pohostinství (-1,0 p. b.), které tak odmazalo téměř veškerý přírůstek získaný mezi léty 2012 a 2014 činící +1,2 p. b. Celkově lze pozorovat pozvolný nárůst v zastoupení službových aktivit a pokles primerních aktivit Zemědělství, lesnictví a rybářství.[21]

V JčK jsou nadprůměrně zastoupena odvětví Zemědělství, lesnictví a rybářství; Ubytování, stravování a pohostinství; Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu, což je dáno geografickými podmínkami kraje, které s sebou nesou jak značnou turistickou atraktivitu, tak i rozdrobenou sídelní strukturu, ale rovněž přítomností ETE. Dalším nadprůměrně zastoupeným odvětvím je stavebnictví a Veřejná správa a obrana; povinné soc. zabezpečení. Zcela dominantní úlohu jak v kraji, tak v celé republice sehrává zpracovatelský průmysl. Kraj na druhou stranu za republikovým podílem zastoupení výrazně zaostává v terciérních i kvarterních odvětvích Peněžnictví a pojišťovnictví a Informační a komunikační činnosti. Tyto rozdíly se ale v posledních letech již pozvolna vyrovnávají. Z důvodu malého nerostného bohatství Jihočeský kraj pochopitelně zaostává rovněž v Těžbě a dobývání.[21]

VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURA

Specifikem Jihočeského kraje je nadprůměrný počet zaměstnanců se středoškolským vzděláním na úkor zejména nižšího počtu zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním.[21]

Tabulka 21: Průměrná úroveň vzdělání zaměstnanců v Jihočeském kraji v roce 2017 (v %)

Vzdělání	Jihočeský kraj			Česká republika		
	Celkem	*Muži*	*Ženy*	*Celkem*	*Muži*	*Ženy*
Základní vzdělání	**4,1**	3,5	4,9	**4,3**	3,8	4,9
Střední bez maturity	**37,2**	43,3	29,2	**33,9**	39,6	26,6
Střední s maturitou	**39,0**	35,7	43,2	**37,3**	33,7	41,7
Vysokoškolské	**19,8**	17,5	22,6	**24,6**	22,9	26,7

Zdroj: NÚV, 2019

Nejmenší podíl v zastoupení mezi zaměstnanci má v kraji základní vzdělání s neustále klesajícím podílem 4,1 % pracujících, střední vzdělání bez maturity má celkem 37,2 % pracovníků. I u něj se ukazuje klesající tendence v poměru jeho zastoupení. Středním vzděláním s maturitním vysvědčením disponuje prakticky stejný podíl zaměstnanců, tedy 39,0 %. Vysokoškoláci se na zaměstnanosti v JčK podílejí necelými dvaceti procenty. Poměr zastoupení obou posledně jmenovaných kategorií se zvyšuje.

Z hlediska podílu osob se středoškolským vzděláním ukončeným závěrečnou nebo maturitní zkouškou či nástavbovým vzděláním se v roce 2016 Česká republika umístila na prvním místě mezi zeměmi EU s podílem 70,9 %. Průměr EU v této oblasti činí 45 %. Naopak vzhledem k podílu vysokoškolsky vzdělaných obyvatel vykazuje ČR vzhledem k EU dlouhodobě podprůměrné hodnoty, a to navzdory stoupajícímu trendu podílu zastoupení této složky obyvatelstva, který se od roku 2005 takřka zdvojnásobil. Beztak ale zaostává za průměrem EU, který v roce 2017 činil 31,4 %, ČR tak patří s 24,6 % v rámci EU28 až 23. místo. Stejným směrem se ovšem ubírá i celá EU, v níž se podíl absolventů univerzit, vysokých škol a dalších srovnatelných vzdělávacích institucí na populaci rovněž neustále zvyšuje. Před deseti lety činil 23,5 procenta, tedy téměř o osm procentních bodů méně než v roce 2017.[25], [26]

Podle Eurostatu žije nejvíce lidí s vysokoškolským vzděláním v Praze (45,6 %), nejméně pak v regionu Severozápad (14,3 %), který zahrnuje Karlovarský a Ústecký kraj.[26]

Rozložení pracovní síly v Jihočeském kraji (ke konci roku 2018 čítala 317,0 tis. zaměstnanců, tedy téměř o 11 tis. více než v době sběru dat pro Analýzu v rámci KAP I v roce 2015) do hospodářských sektorů prezentuje následující tabulka. Dominantním sektorem je, jako v celé České republice, terciér – sektor služeb, s 53,3% podílem. Druhým nejvíce zastoupeným sektorem je sekundér, jenž kromě průmyslu zahrnuje ještě rozvod elektřiny a tepla společně se stavebnictvím, který v kraji reprezentuje 40,6% podíl pracujících. Nejméně zastoupeným sektorem je primér zahrnující zemědělství, rybolov, lesnictví a těžbu, který se na hospodářské struktuře podílí 6,0 %.[19]

---

[25] Statistika a my, časopis Českého statistického úřadu (06/2018)
[26] Euro.cz, (2018)

Tabulka 22: Podíl zaměstnanosti v sektorech národního hospodářství v JčK v roce 2015

Sektory (v tis. zaměstnanců)	**Celkem**	**Muži**	**Ženy**
Zemědělství	**16,7**	12,0	4,6
Průmysl	**129,7**	90,9	38,7
Služby	**170,6**	75,1	95,5

Zdroj: Zpráva o situaci na trhu práce v Jihočeském kraji, o realizaci APZ v roce 2018 a Strategie APZ pro rok 2019, ČSÚ České Budějovice, 2019

Z porovnání zastoupení jednotlivých hospodářských sektorů v JčK s celorepublikovým průměrem za rok 2018 vyplývá díky regionálním specifikům výrazné, takřka dvojnásobě vyšší zastoupení primárního sektoru i lehce vyšší podíl sekundéru a zároveň výrazně nižší zastoupení terciérního sektoru. Ze změn mezi roky 2015 a 2018 je patrný neustálý pozvolný posun hospodářství Jihočeské kraje směrem k terciérnímu sektoru. Ovšem podíl priméru během sledovaného období poklesl o relativně výrazných téměř 14 %, když se jeho podíl snížil o 0,8 p. b. z 6,0 % na 5,2 %. [19], [27]

Graf 11: Podíl zaměstnaných v jednotlivých sektorech národního hospodářství v JčK a ČR v roce 2018

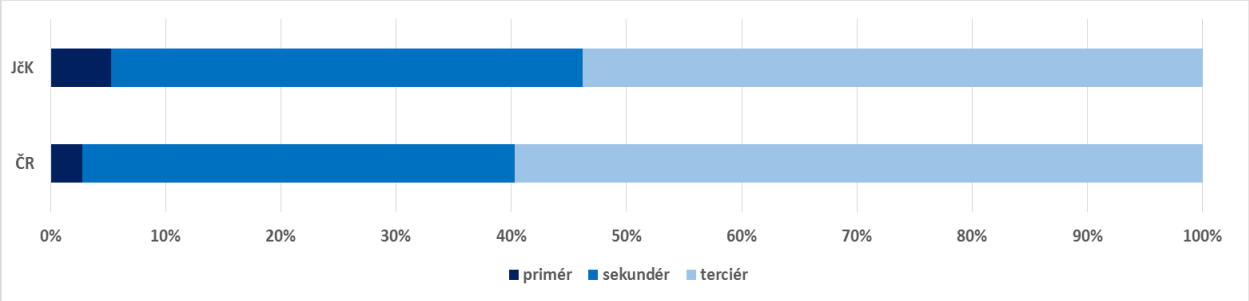

Zdroj: ČSÚ-VŠPS, 2018 a Zpráva o situaci na trhu práce v Jihočeském kraji, o realizaci APZ v roce 2018 a Strategie APZ pro rok 2019, ČSÚ České Budějovice, 2019

11.3 KVALITA A DOSTUPNOST SLUŽEB KARIÉROVÉHO PORADENSTVÍ NA ZŠ A SŠ

Kariérové poradenství je poradenstvím v oblasti profesní a vzdělávací volby. Tato činnost může být vykonávána jako samostatná profese kariérového poradce nebo může být zahrnuta v rámci poradenské činnosti výchovného poradce, speciálního pedagoga, školního psychologa, učitele atp.

OVLIVNĚNÍ PŘI VOLBĚ STUDOVANÉ STŘEDNÍ ŠKOLY A OBORU

Žáci posledních ročníků ve *Výzkumu vývoje profesní orientace žáků středních škol v Jihočeském kraji ve školním roce 2018/2019* uváděli primární důvody pro rozhodnutí o volbě studované střední školy a oboru. Nejčastěji (41,4 %) volili střední školu a studovaný obor z důvodu dlouhodobého zájmu o tuto oblast, jednalo se především o žáky učebních oborů (47 %). Rozhodnutí téměř pětiny žáků (18,9 %) ovlivnil názor rodičů nebo širší rodiny, nejčastěji se jednalo o žáky gymnázií (24,4 %).[16]

Detailně jsou veškeré podíly jednotlivých odpovědí zpracovány v grafu na následující straně.

[27] ČSÚ – VŠPS (2019)

Graf 12: Hlavní důvod rozhodnutí studovat danou SŠ a obor

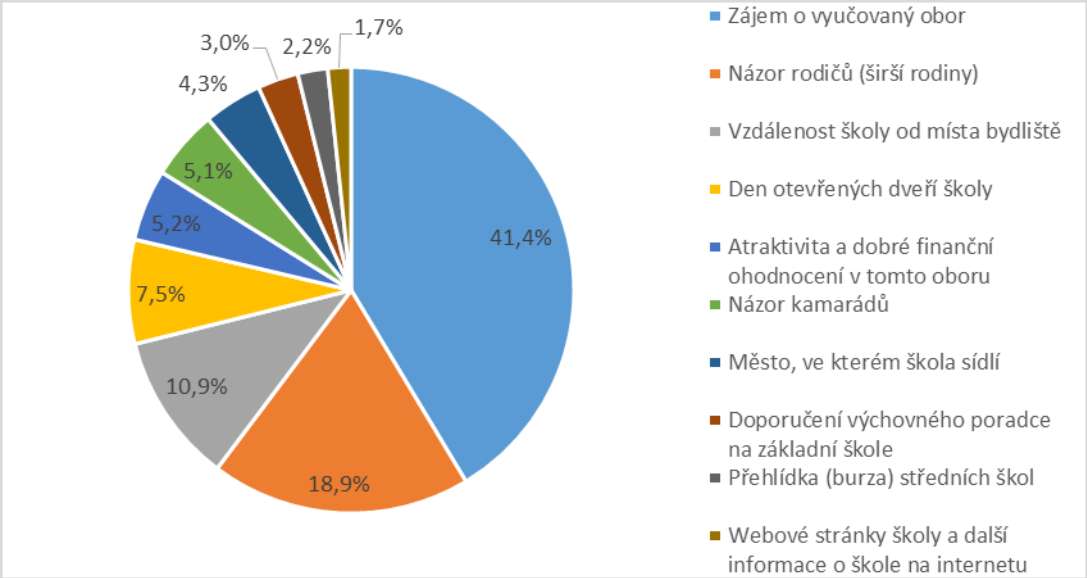

Zdroj: Výzkum vývoje profesní orientace žáků středních škol v Jihočeském kraji ve školním roce 2018/2019, (2019)

Z hlediska oborového zaměření studia sehrál názor rodiny velmi významnou roli u žáků v oborech z oblasti Doprava a spoje (43,3 %). Naopak zcela zanedbatelný vliv měla rodina na volbu školy u žáků uměleckých oborů (6,4 %), u nichž jednoznačně dominuje dlouhodobý zájem o vyučovaný obor. Dále dle názoru respondentů nejvyšší atraktivity spojené s dobrým finančním ohodnocením poskytuje obor Strojírenství a strojírenská výroba. Den otevřených dveří nejvíce přesvědčil studenty oborů Publicistika, knihovnictví a informatika, který sice vzhledem k šíři souboru tohoto šetření studuje jen naprosto nepatrný počet dotázaných (11), nicméně opravdu vysoká hodnota 42,9 % asi čtyřnásobně převyšuje průměrný výkon těchto náborově-prezentačních akcí. Obory Ekonomika a administrativa si zvolilo nejvíce respondentů na základě vhodné vzdálenosti školy od místa bydliště. Jak již bylo uvedeno výše, dominantním faktorem pro volbu oboru je dlouhodobý zájem o něj, což bylo nejmarkantněji identifikováno u studentů oboru Umění a užité umění, nejméně naopak u oboru Ekonomika a administrativa.[16]

Výše podílů nejčastějších motivů pro volbu studované oborové skupiny, resp. střední školy shrnuje graf na následující straně.

Graf 13: Největší vliv při rozhodování o volbě studované SŠ a oboru

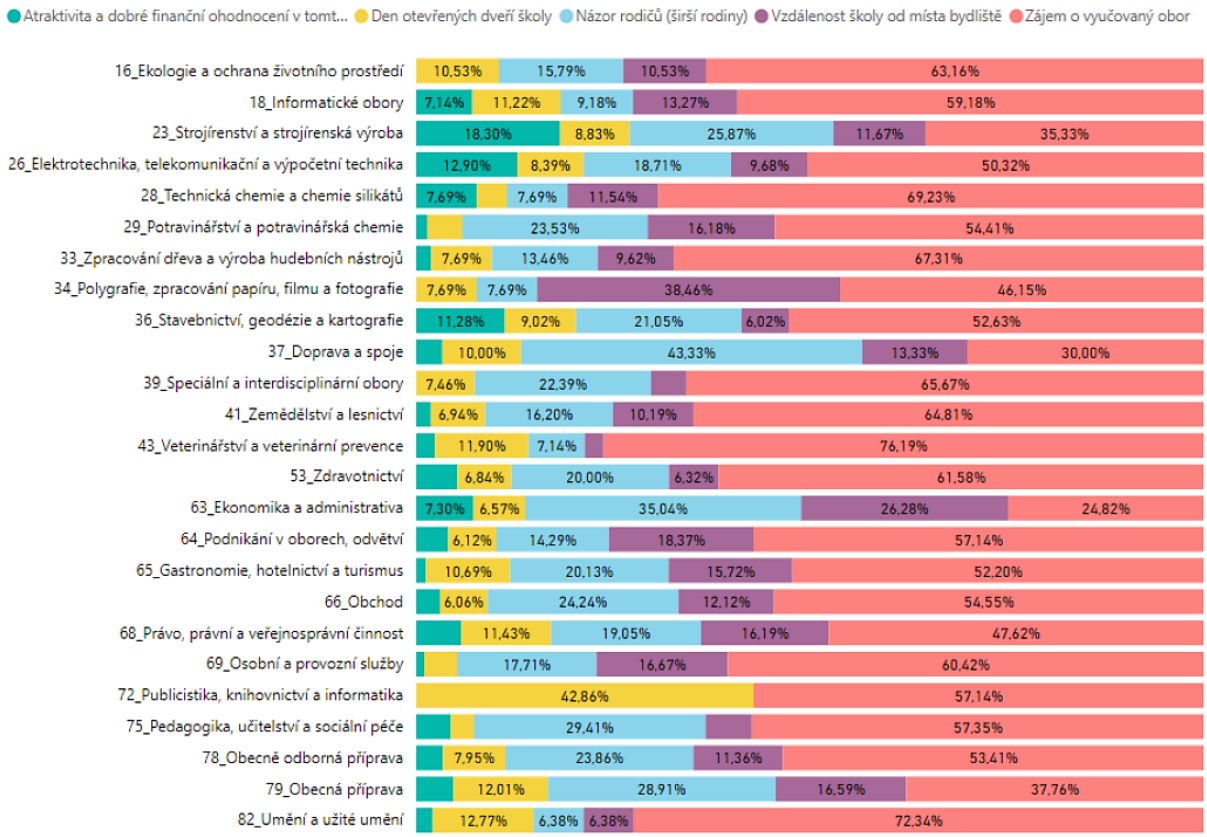

Zdroj: Výzkum vývoje profesní orientace žáků středních škol v Jihočeském kraji ve školním roce 2018/2019, (2019)

ŽÁK PŘI ROZHODOVÁNÍ O VOLBĚ POVOLÁNÍ ČI DALŠÍHO STUDIA NEJVÍCE POSTRÁDÁ

V rámci další otázky mohli žáci upřesnit, co nejvíce postrádají při rozhodování o volbě povolání či dalšího studia. Vybrat mohli z přednastavených odpovědí či formou volného textu doplnit vlastní formulaci odpovědi. Z vyhodnocení této otázky je zřejmé, že dostupné informace související s volbou studia a povolání nejsou dostatečné, na což poukazuje třetina respondentů (34,7 %). S kvalitou získaných informací není spokojena více než čtvrtina žáků (26,2 %). Nedostatek informací nejčastěji uvádějí žáci odborných maturitních oborů (36,7 %). Žáci gymnázií proti jiným skupinám postrádají podporu školy (17,5 %) a kvalifikované poradce (10,3 %). Žáci učebních oborů uvádějí relativně často chybějící podporu rodičů (12,6 %). Celkem 7,3 % respondentů je zcela spokojeno se stávajícím stavem a nic jim v tomto ohledu nechybí, nejčastěji se jedná o gymnazisty (9,4 %).[16]

Graf 14: žáci při rozhodování o volbě povolání či dalšího studia nejvíce postrádají

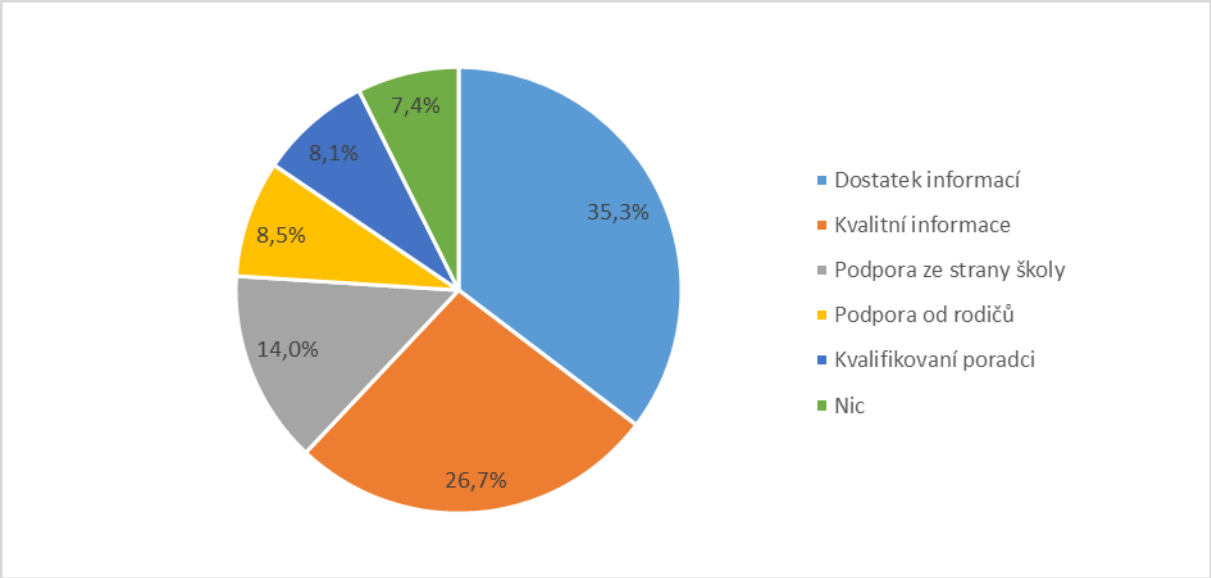

Zdroj: Výzkum vývoje profesní orientace žáků středních škol v Jihočeském kraji ve školním roce 2018/19, (2019)

ZNALOST PORADCE PRO VOLBU POVOLÁNÍ NA STUDOVANÉ ŠKOLE

Nadpoloviční většina všech respondentů (53,7 %) zná poradce pro volbu povolání na jimi studované škole, jedná se především o žáky gymnázií (72,6 %). Naopak téměř dvě třetiny žáků učebních oborů (62,5 %) neví, kdo je kariérovým poradcem na jejich škole. V maturitních oborech je situace v této otázce vyrovnaná.[16]

Téma kariérového poradenství vč. podpory práce kariérových poradců je řešena v projektu Asistenční centrum Impuls pro kariéru a praxi realizovaném v rámci IKAP (viz kapitola 9.4).

12 ROZVOJ ŠKOL JAKO CENTER DALŠÍHO PROFESNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

12.1 VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH A ROLE ODBORNÝCH ŠKOL

Koncept celoživotního učení byl poprvé vyjádřen v Memorandu o celoživotním učení (EK, 2001), kdy se pojmem celoživotní učení rozumí „veškeré účelné formalizované i neformální činnosti související s učením, které se průběžně realizují s cílem dosáhnout zdokonalení znalostí, dovedností a odborných předpokladů". Celoživotní učení v tomto kontextu obsahuje veškeré vzdělávací aktivity jedince, které mají za cíl rozvoj kompetencí, které umožňují jak jeho osobnostní rozvoj a růst, tak i jeho profesní, občanské a zájmové uplatnění.[9]

Vzdělávání v dospělosti hraje důležitou roli v profesním a společenském uplatnění člověka. Změny ve společnosti a ekonomice, které se projevují i na trhu práce, vyžadují na pracovní síle neustále se vzdělávat, doplňovat a měnit kvalifikaci během celého profesního života. Přesto je poptávka i účast v dalším vzdělávání v ČR i v JčK poměrně nízká. Dospělí jen omezeně využívají možnosti formálního vzdělávání ve školách, více je rozšířeno neformální vzdělávání poskytované různými vzdělávacími institucemi nebo podniky. Bariérou pro vzdělávání v dospělosti je nejčastěji finanční a časová náročnost. K dalšímu vzdělávání patří i sebevzdělání obyvatel, tzv. informální vzdělávání.[2]

Účast dospělých na celoživotním vzdělávání v České republice od roku 2012 soustavně klesala až do roku 2016, kdy se podíl dospělých zvýšil, a to na 9,6 % v roce 2017. Česká republika se tak přiblížila průměru Evropské unie, která stabilně dosahuje necelých 11 %. Na druhé straně ovšem systém celoživotního vzdělávání v České republice využívá především populace s vyšším vzděláním (17,6 % osob s dokončeným vysokoškolským vzděláním) a pouze 3,1 % osob, které nedosáhly ani středního vzdělání. V dalším období bude nutné zvyšovat motivaci dospělých k celoživotním vzdělávacím aktivitám.[1]

Poslední částí celoživotního učení je informální učení, které označuje učební činnosti jedince zcela mimo vzdělávací instituce (vlastní studium, učení v rodině či výkonem činnosti), nemusí být cílevědomé ani uvědomované, leč i tak vede k získání znalostí a dovedností.[1]

Na zabezpečení dalšího vzdělávání se v kraji podílejí jak soukromé, tak veřejné vzdělávací instituce. S poklesem počtu žáků se SŠ zapojují do pořádání různých kurzů pro dospělé, zejména v rámci své doplňkové činnosti. V oblasti dalšího vzdělávání navazují školy na kurzy a profesní kvalifikace vytvořené v projektu UNIV (uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení), tyto kurzy dále rozšiřují a vytvářejí i kurzy nové dle poptávky trhu práce. Nejčastěji jsou využívány rekvalifikační kurzy a kurzy profesní kvalifikace ve službových oborech, např. Prodavač, Příprava pokrmů a minutek, Kuchař, Číšník, průvodcovské zkoušky, ale i v technických oborech, např. svářečské zkoušky, Obsluha CNC obráběcích strojů, nebo v zemědělských oborech, např. Kurz ochrany rostlin I., II. a III. stupeň, Zkoušky pro myslivecké hospodáře. Některé střední školy se staly autorizovanými osobami pro ověřování profesních kvalifikací ve smyslu zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), ve znění pozdějších předpisů. Celostátně platný registr profesních kvalifikací je na webu Národní soustavy kvalifikací.[2]

Oblast dalšího vzdělávání je podporována z fondů Evropské unie, v programovacím období 2014–2020 prostřednictvím „Operačního programu Zaměstnanost“, jehož řídícím orgánem je Ministerstvo práce a sociálních věcí. Ve školním roce 2017/2018 školy realizovaly projekty v tomto Operačním programu, např. Vyšší odborná škola, Střední škola, Centrum odborné přípravy, Sezimovo Ústí, Budějovická 421 realizovala tři projekty: Cesta za prací, Zkuste to jinak a Cesta k práci. Cílem je prostřednictvím uceleného systému vzdělávacích a poradenských služeb zvýšit míru zaměstnanosti osob z cílové skupiny, kterou tvoří osoby v evidenci Úřadu práce déle než 5 měsíců, osoby genderově znevýhodněné nebo mladí do 25 let. Podporou cílové skupině je motivační kurz, poradenství, rekvalifikace, zprostředkování zaměstnání, u mladých příprava na vstup na trh práce a prevence předčasných odchodů ze vzdělávání.[2]

V letech 2017–2019 proběhl v Jihočeském kraji Týden vzdělávání dospělých ve spolupráci s Asociací institucí vzdělávání dospělých. V jeho rámci byly pořádány semináře, kulaté stoly a dny otevřených dveří. Cílem týdne vzdělávání je představení nabídky a možností vzdělávání a zvýšení motivace veřejnosti k dalšímu vzdělávání.

V rámci neformálního vzdělávání hrají významnou roli rekvalifikace, které jsou určeny nezaměstnaným i zaměstnaným osobám k udržení stávajícího či získání nového zaměstnání. Jejich průběh za rok 2017 je shrnut v bodě 9.1 výše.

Na základě dotazníkového šetření mezi SŠ a VOŠ provedeného projektem P-KAP v závěru roku 2018 od roku 2016 výrazně poklesl zájem i participace jihočeských SŠ i VOŠ v oblasti rekvalifikací, a to zejména kvůli náročné administrativě a zpracování dokumentace spojené s výběrovými řízeními[21] i aktuální situaci na trhu práce. Rekvalifikace navíc poskytuje řada jiných organizací, tudíž je jejich trh již relativně naplněný a školám nenabízí tolik příležitostí.

Střední školy JčK jsou do této oblasti dále zapojeny prostřednictvím tzv. sektorových rad, jejímiž členy jsou společně se zaměstnavateli. Sektorové rady se podílejí na tvorbě dokumentů a dalších výstupů NSK, formulují parametry profesních kvalifikací na základě požadavků zaměstnavatelů a ty poté promítají do svých vzdělávacích programů. Školy, které získají autorizaci, jsou oprávněny ověřovat způsobem vymezeným v příslušném hodnoticím standardu dosažené odborné způsobilosti fyzické osoby. Řada škol v JčK se již stala autorizovanými osobami, další své žádosti o autorizaci připravují.

PROJEKTY UNIV

Projekty UNIV 1 až 3, které probíhaly mezi roky 2005 až 2015, pomohly středním školám naučit se vzdělávat dospělé a vytvořit si v tomto směru potřebné know-how. Školy samotné teď mohou získaný kredit na trhu vzdělávání dospělých dlouhodobě samostatně využívat.[28]

Seznam SŠ a VOŠ zapojených do projektů ÚNIV:

1. Střední odborná škola veterinární, mechanizační a zahradnická a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, České Budějovice, Rudolfovská 92
2. Střední škola a Vyšší odborná škola cestovního ruchu, České Budějovice, Senovážné náměstí 12
3. Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9
4. Střední škola polytechnická, České Budějovice, Nerudova 59
5. Vyšší odborná škola, Střední průmyslová škola automobilní a technická, České Budějovice, Skuherského 3
6. Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Jindřichův Hradec, Jáchymova 478
7. Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Milevsko, Čs. armády 777
8. Střední průmyslová škola a Vyšší odborná škola, Písek, Karla Čapka 402
9. Vyšší odborná škola lesnická a Střední lesnická škola Bedřicha Schwarzenberga, Písek, Lesnická 55
10. Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Písek, Komenského 86
11. Střední škola technická a obchodní, Dačice, Strojírenská 304
12. Střední odborné učiliště, Lišov, tř. 5. května 3
13. Obchodní akademie, Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Třeboň, Vrchlického 567
14. Střední škola rybářská a vodohospodářská Jakuba Krčína, Třeboň, Táboritská 688
15. Vyšší odborná škola a Střední zemědělská škola, Tábor, Náměstí T. G. Masaryka 788
16. Střední průmyslová škola strojní a stavební, Tábor, Komenského 1670
17. Vyšší odborná škola, Střední škola, Centrum odborné přípravy, Sezimovo Ústí, Budějovická 421
18. Střední odborná škola strojní a elektrotechnická, Velešín, U Hřiště 527
19. Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola, Volyně, Resslova 440
20. Střední škola a Základní škola, Vimperk, Nerudova 267

[28] UNIV, (2019)

21. Vyšší odborná škola, Střední průmyslová škola a Střední odborná škola řemesel a služeb, Strakonice, Zvolenská 934
22. Vyšší odborná škola sociální a Střední pedagogická škola, Prachatice, Zahradní 249
23. Střední škola, Trhové Sviny, Školní 709

13 NEPOVINNÁ TÉMATA

Včlenění kapitoly Nepovinná témata do analýzy vychází jednak ze skutečnosti, že nepovinná témata byla zařazena do metodického dokumentu Postupy KAP a jako taková jsou nedílnou součástí procesu krajského akčního plánování, a jednak z faktu, že jsou školami i dalšími aktéry ve vzdělávání vnímána jako velmi důležitá pro rozvoj škol. V analýze jsou zahrnuta témata, která určuje metodický dokument Postupy KAP, tedy rozvoj výuky cizích jazyků, ICT kompetence, podpora čtenářské a matematické gramotnosti.

13.1 JAZYKOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ

Jazykové vzdělávání dlouhodobě reflektuje současnou nezbytnost aktivní znalosti cizích jazyků, neboť přispívá k účinnější komunikaci v mezinárodním měřítku i k naplnění osobních potřeb žáků, kterým usnadňuje přístup k informacím a k intenzivnějším osobním kontaktům. Znalost cizího jazyka zvyšuje mobilitu žáka a jeho rychlejší orientaci. V současné době je ve výuce cizích jazyků kladen důraz na zvyšování komunikativní úrovně, aby žáci mohli v tomto jazyce účinně komunikovat o běžných tématech, mohli navazovat společenské a osobní vztahy a naučili se chápat a respektovat kultury a zvyky jiných lidí.[9]

Současný globálně a digitálně propojený svět přináší neustále se zvyšující požadavky na úroveň jazykových dovedností absolventů škol, a to jak ze strany zaměstnavatelů, tak vzdělávacích institucí poskytujících další stupně vzdělání. Nezvyšují se pouze požadavky na lepší úroveň všech základních jazykových dovedností (mluvený projev, čtení, psaní, poslech), ale především na nadstavbové komunikativní neboli interaktivní a mediační dovednosti, které zajišťují bezproblémovou komunikaci, a tudíž úspěšné začlenění a orientaci v multikulturním evropském i světovém kontextu. Jazykové vzdělávání má za úkol umožnit tedy nejen komunikaci a znalost cizojazyčného prostředí, ale zároveň musí budoucí mluvčí naučit orientovat se v cizojazyčných zdrojích a kontextech a zároveň s takto nabytými informacemi dále pracovat. Objevuje se zde také stále se zvyšující důraz na vícejazyčnost (plurilingvismus), která rozšiřuje komunikační možnosti každého jednotlivce, a zvyšuje tak jeho uplatnitelnost na trhu práce.[9]

Mobilita pracovních sil pak přináší zvýšené nároky na znalost všeobecného i odborného jazyka a schopnost jeho využití v praxi. Současně jde o to připravit budoucí pracovníky na neustálý proces změny, aby se dokázali flexibilně přizpůsobit novým výzvám, potřebám, ale i příležitostem, které se nabízejí. V souvislosti s cizími jazyky jde tedy o vytvoření sady pracovních strategií a nástrojů, které umožňují efektivní uchopování nových potřebných poznatků v rámci pracovního procesu.[9]

Rozvoj výuky cizích jazyků je nedílnou součástí procesu vzdělávání a významně souvisí s možností uplatnitelnosti absolventů na trhu práce.

Školy měly možnost využít pro rozvoj výuky cizích jazyků šablony zaměřené na DVPP v této oblasti: jednalo se o šablony III/2.1–5 a VOŠ IV/2.1–5 ve variantě c) cizí jazyky. V první vlně tak v JčK učinilo 46 SŠ a VOŠ.

13.2 ICT KOMPETENCE

Nepovinná oblast intervence ICT kompetence (možné je i digitální kompetence) je obsahově poměrně široká. V dnešní době se s informačními a komunikačními technologiemi potkáváme takřka na každém kroku. Ve všech oblastech se stále více objevuje požadavek kritického myšlení, nových dovedností a neustálého vzdělávání v oblasti ICT.[9]

Obsah vzdělávání musí reagovat na nárůst informací, na rychlý vývoj digitálních technologií. Cesta ke zvýšení digitální gramotnosti vede přes integraci ICT do výuky všech vyučovacích předmětů. Celý proces je o to složitější, že každý nastupující ročník žáků je stále více vybaven znalostmi a dovednostmi v oblasti práce s technologiemi a pedagogové jsou nuceni na tuto skutečnost reagovat. ICT jsou nástroj a prostředek pro vzdělávání, pro komunikaci a pro profesní uplatnění.[9]

Na základě výše uvedených změn vznikla také ve školství nutnost transformace forem a metod výuky, což klade další a další nároky nejen na pedagogy, ale i na celý manažerský proces vedení a řízení výchovně vzdělávacího procesu v každé jednotlivé škole.[9]

I v této oblasti mohly školám pomoci některé šablony. Tentokrát se jednalo o šablony zaměřené na DVPP pro SŠ III/2.1–5 a VOŠ IV/2.1–5 ve variantě k) ICT, které využilo celkem 44 škol. V tématu ICT mohly školy rovněž využít šablonu Zapojení ICT technika do výuky III/3.1 určenou pro SŠ, resp. IV/3.1 pro VOŠ, rozhodlo se pro ně 11 škol.[1]

Oblast digitalizace je rovněž řešena Výzvou MŠMT č. 02_18_067 Implementace strategie digitálního vzdělávání II. V pozici žadatele ji využily tyto krajem zřizované školy:

- Gymnázium J. V. Jirsíka, České Budějovice, Fráni Šrámka 23
- Vyšší odborná škola, Střední průmyslová škola automobilní a technická, České Budějovice, Skuherského 3
- Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, České Budějovice, Husova 3

13.3 ČTENÁŘSKÁ A MATEMATICKÁ GRAMOTNOST

I když se strategické vzdělávací dokumenty čtenářskou a matematickou gramotností zabývají převážně pro oblast základního vzdělávání, zvyšování kompetencí v těchto gramotnostech je vnímáno jako velmi potřebné i na úrovni středního vzdělávání. Z výsledků mezinárodních výzkumů (dílčí národní zprávy šetření PISA, TIMMS), ale i tematických šetření ČŠI (viz dále) vyplývá, že úroveň čtenářské a matematické gramotnosti je dlouhodobým problémem českého školství. Jelikož se však jedná o dovednosti, které jsou předpokladem budoucí úspěšnosti uplatnění mladých lidí, ať již při dalším studiu nebo v pracovním i osobním životě, jejich rozvoj je vnímán jako důležitý na všech stupních školství. Proto na ně musí být kladen zvláštní důraz, neboť u českých žáků dochází na základě výsledků výše zmíněných šetření v této oblasti ke stagnaci či mírnému zhoršování.[4]

ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST

Představuje porozumění, využívání, posuzování a angažování se v psaných textech za účelem dosažení cílů jedince, rozšíření jeho znalostí a potenciálu a aktivní účasti ve společnosti.[9]

Slovo „porozumění“ odkazuje přímo na „porozumění psanému textu“, které je uznávanou složkou čtení. Slovo „využívání“ se vztahuje k pojmům jako uplatnění a účinek, tj. že na základě přečteného textu žák dokáže nějak jednat. „Posuzování“ je zde přidáno k „porozumění“ a „využívání“, aby bylo zdůrazněno, že čtení má interaktivní povahu: čtenář při práci s textem čerpá z vlastních myšlenek a zkušeností. Spojení „angažování se“ zahrnuje motivaci číst, rovněž ale soubor osobnostních charakteristik jako zájem a potěšení z četby, umění vybírat si, co člověk přečte, zapojení se do společenské roviny čtení, jakož i různorodé a pravidelné čtenářské aktivity. Výraz „psané texty“ zahrnuje všechny ucelené texty, v nichž se využívá jazyk ve své grafické podobě: ručně psané, tištěné nebo elektronicky zobrazené.[9]

Patří sem však i vizuální útvary, které v sobě v nějaké formě obsahují psaný jazyk (např. titulek). Mohou jimi být různé diagramy, obrázky, mapy, tabulky, grafy nebo kreslené příběhy.[9]

Čtení a čtenářská gramotnost patří mezi nezbytné předpoklady k rozvíjení klíčových kompetencí, zejména kompetence k učení, a jsou stále více využívány jako nástroj k dosažení dalších cílů, které jsou klíčem k úspěchu v pracovním i osobním životě. Čtenářství pomáhá také osobnostnímu rozvoji a morálnímu (sebe)zdokonalování lidí. Rozvoj čtenářské gramotnosti by měl být jedním z hlavních cílů celého vzdělávacího procesu.[29]

Tematické šetření ČŠI

Při srovnání výsledků šetření uskutečněného ve školním roce 2017/2018 se zjištěními z minulého šetření ČŠI v oblasti čtenářské gramotnosti (školní rok 2015/2016) je patrné, že v mnoha ohledech zůstal stav setrvalý. Dominují především základní dovednosti bez dostatečného podílu kritického uvažování nad informacemi v textu i nízká míra jejich zobecňování. Přetrvává také spíše negativní postoj žáků ke čtení. Opět se potvrdilo, že dívky dosahují o něco vyšší úrovně čtenářské gramotnosti než chlapci, přičemž celkové výsledky byly jak u základních, tak u středních škol znovu pod očekávanou úrovní. Z výsledků rovněž plyne, že žáci SŠ se v testech čtenářské gramotnosti potýkají s těmi oblastmi, které vyžadují pokročilejší čtenářské dovednosti a rozvinuté kritické

[29] Čtenářská gramotnost ve výuce – metodická příručka, (2011)

myšlení. Nejhorší výsledek zaznamenali v části otázek vyžadujících posouzení pravdivosti tvrzení, kde průměrná úspěšnost činila pouhých 26 %.[30], [31]

Testováni byli žáci 9. tříd ZŠ a 2. ročníků SŠ. Průměrná úspěšnost na ZŠ dosáhla pouze 45 %, což bylo o 15 p. b. pod očekávanou hladinou. Také průměrná úspěšnost žáků 2. ročníku SŠ byla nedostačujících 56 %. Slabého výsledku dosáhlo 19 % středoškoláků, 44 % vyřešilo více než tři pětiny otázek a jen 6 % mělo výborný výsledek. V Jihočeském kraji ZŠ dosáhly s úspěšností asi 46 % v mezikrajském srovnání na 5. místo, SŠ se umístily s přibližně 57 % na 7. místě.[30]

Šablony zaměřené na DVPP pro SŠ III/2.1–5 a VOŠ IV/2.1–5 ve variantě a) čtenářská gramotnost celkem využilo 32 škol.

MATEMATICKÁ GRAMOTNOST

Rozšířená definice matematické gramotnosti od ČŠI spočívá v:[9]

- potřebě jedince opakovaně zažívat radost z úspěšně vyřešené úlohy, pochopení nového pojmu, vztahu, argumentu nebo situace a v důvěře ve vlastní schopnosti
- porozumění různým typům matematického textu (symbolický, slovní, obrázek, graf, tabulka) a v aktivním používání či dotváření různých matematických jazyků
- schopnosti získávat a třídit zkušenosti pomocí vlastní manipulativní a spekulativní (badatelské) činnosti (nejčastěji metodou pokus-omyl)
- zobecňování získaných zkušeností a objevování zákonitostí
- tvoření modelů a protipříkladů a dovednosti vhodně argumentovat
- schopnosti účinně pracovat s chybou jako podnětem k hlubšímu pochopení zkoumané problematiky.
- schopnosti individuálně i v diskusi (především se spolužáky) analyzovat procesy, pojmy, vztahy a situace v oblasti matematiky
- schopnosti používat matematické pojmy a dovednosti, vytvářet systém v budování pojmů a souvislostí mezi nimi
- schopnosti pohotově používat početních dovedností (je potřeba odlišit bezduché drilování od pamětného učení s porozuměním, kdy by měli žáci mít určitou zásobu znalostí, které automaticky využívají v dalších matematických tématech)

Matematická gramotnost je schopnost jedince poznat a pochopit roli, kterou hraje matematika ve světě, dělat dobře podložené úsudky a proniknout do matematiky tak, aby splňovala jeho životní potřeby jako tvořivého, zainteresovaného a přemýšlivého občana.[32] Dobré zvládnutí této základní gramotnosti je nezbytné pro dosahování klíčových kompetencí a dalších cílů vzdělávání pro pracovní i osobní úspěch.

Šablony zaměřené na DVPP pro SŠ III/2.1–5 a VOŠ IV/2.1–5 ve variantě b) matematická gramotnost využilo celkem 33 ŠŠ a VOŠ.

Tematické šetření ČŠI

Ze šetření ČŠI porovnávajícího žáky 9. tříd ZŠ a 2. ročníků SŠ ve školním roce 2017/2018 vzešly vcelku povzbudivé výsledky, a to zejména pro kategorii SŠ, a obzvláště i ve vztahu k Jihočeskému kraji. Průměrná úspěšnost v testu matematické gramotnosti byla u žáků SŠ 75 %. Jihočeský kraj se umístil na 3. místě s úspěšností blížící se 80 %.

---

[30] Rozvoj čtenářské gramotnosti na základních a středních školách ve školním roce 2017/2018, Tematická zpráva ČŠI (2019)

[31] Prezentace Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy České republiky – Výroční zpráva České školní inspekce za školní rok 2017/2018, PhDr. Ondřej Andrys, MAE, MBA – náměstek ústředního školního inspektora, (2019)

[32] Koucký, J., Kovařovic, J., Palečková, J. a Tomášek, V., (2004)

Podle očekávání byli žáci gymnázií (průměrná úspěšnost 84 %) úspěšnější (o 13 p. b.) než žáci ostatních středoškolských oborů. Nicméně ani žáci dalších oborů si nevedli špatně, výjimkou byli žáci nematuritních oborů středních škol (52 %). Pro srovnání ještě doplníme, že ZŠ dosáhly vcelku pozitivně vnímané průměrné úspěšnosti 69 %, ovšem jihočeské ZŠ se v mezikrajském srovnání s úspěšností asi 66 % umístily až na 12. místě.[33]

Pedagog 21. století

V rámci Nepovinných témat byl ve spolupráci Jihočeského kraje a jím zřizované organizace Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a středisko služeb školám, České Budějovice, Nemanická 7 (ZVaS) v projektu IKAP realizován projektový návrh Pedagog 21. století. Jeho klíčové aktivity řeší deficity v oblasti měkkých dovedností pedagogů. Dále má tento projekt za cíl zvýšit kompetence vedoucích pracovníků a středního managementu. Současně reaguje i na potřebu vytvoření funkčního systému podpory pedagogických pracovníků při zavádění inkluzivního vzdělávání a podpůrných opatření do praxe škol a školských zařízení s podporou žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Projekt se rovněž zaměřuje na spolupráci pedagogů daných aprobací na ZŠ a SŠ v oblast metodiky i na aktivity zaměřené na podporu matematické a čtenářské gramotnosti u žáků se slabšími školními výsledky. V rámci aktivity jsou realizovány tyto podaktivity:[24]

- Metodická setkávání – rozvoj měkkých dovedností u pedagogů a navázání vzájemné spolupráce s pedagogy jiných škol;
- Vedení škol – vzdělávání v měkkých dovednostech (např. krizový management, propagace atd.);
- Uvádějící učitelé – rozvoj kompetencí uvádějících učitelů v oblasti pedagogického vedení;
- Provoz Centra pedagogické podpory (CPP) pedagogických pracovníků škol a školských zařízení při zavádění inkluzivního vzdělávání a podpůrných opatření do praxe;
- Učíme se navzájem – tvorba a ověření aktivit zaměřených na matematickou a čtenářskou gramotnost.

[33] Rozvoj matematické gramotnosti na základních a středních školách ve školním roce 2017/2018, Tematická zpráva ČŠI (2019)

14 FINÁLNÍ SOUHRN VÝSLEDKŮ ANALÝZY POTŘEB V ÚZEMÍ

Na závěr Analýzy potřeb v území, která následně bude jedním ze vstupů pro tvorbu dokumentu Prioritizace potřeb a také poslouží pro sestavení vlastního KAP, stručně shrnujeme její výsledky a závěry napříč kapitolami v podobě souboru logických linek. Některé konkrétní problémy, příčiny a žádoucí změny/cíle (potřeby) jsou níže uvedeny v podobě seznamu dle jednotlivých témat. Toto rozdělení vychází ze základní logiky Metodického listu č. 1 Analýza potřeb v území a je vyjádřeno následujícím schématem:

- PROBLÉM
    - PŘÍČINA
        - ➢ ŽÁDOUCÍ ZMĚNA/CÍL

Níže v abecedním pořadí následují podkapitoly dle jednotlivých povinných a nepovinných oblastí intervence.

14.1 PODPORA INKLUZE

- Nedostatečná podpora učitelů běžné ZŠ nebo SŠ při práci s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami či s žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí
    - Nepřipravená inkluze
    - Nedostatek času PP, roztříštěná metodická podpora, chybí motivace PP
        - ➢ Zajištění konzultací a poradenství PP běžných škol pracovníky CPP – především individuální podpora, posílení kompetencí PP v oblasti inkluzivního vzdělávání s konkrétním dopadem na vzdělávací proces

- Nevyhovující podmínky k podpoře rozvoje kompetencí pedagogických pracovníků základních a středních škol v oblasti společného vzdělávání
    - Nedostatky v komunikaci školy a poradenského pracoviště, nedostatek času PP na sdílení zkušeností v dané problematice
        - ➢ Sdílení zkušeností při zavádění inkluzivního vzdělání a o práci s dětmi ze znevýhodněného prostředí prostřednictvím setkávání speciálních pedagogů a PP

- Nárůst počtu žáků, kteří předčasně opouštějí školní docházku při přechodu ze ZŠ na SŠ
    - Nefunkční rodiny, nedostatečná výchovná práce, špatné příklady v rodinách
    - Nízká motivace žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí
        - ➢ Individuální podpora žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí při přechodu ze ZŠ na SŠ. Lepší motivace žáka. Navázání spolupráce s neziskovými organizacemi, které mohou přechod ze ZŠ na SŠ usnadnit

- Někdy nezvládnutí přechodu žáků ze ZŠ na SŠ
    - Strach žáků z přechodu do nového prostředí. Malá podpora ze strany rodiny
        - ➢ Navázání spolupráce mezi pedagogy ze ZŠ a SŠ, podpora žáka při přechodu do nového prostředí

- Narušené či nezdravé vztahy v pedagogickém sboru (mezi pedagogy navzájem, s vedením, sboru jako celku), které se přenášejí do jednotlivých tříd

- Minimální práce se vztahy na pracovišti (vedení škol tomu nevěnuje pozornost). Feminizace školství (nedostatek polarity, mužského pohledu na věc)
    - Využití supervizí ve školství. Velmi užitečným přínosem supervize je chápání problémů jako interpersonálních (ne intrapsychických). Jsou to vztahy, ostatní lidé v systému, kteří formují náš pohled na svět i na nás samé. Konverzace v chráněném prostoru supervize nám pomáhá pěstovat vztahy na pracovišti, uvědomit si dopad názorů ostatních na mě a i mých názorů na okolí

- Relativně malá schopnost sebereflexe práce pedagoga
    - Uspěchaná, hektická doba, ve které (nejen) pedagogové žijí, která jim prakticky nedovoluje zastavit se a reflektovat svou práci
        - Využití supervizí ve školství. Často zde hraje ústřední roli čas. Cosi stále kvapem činíme a to nám nedovolí se na chvilku zastavit, přestat činit a o našem činění přemýšlet. Supervize nám tento prostor pomáhá vytvořit a čas pro tuto specifickou činnost přemýšlení o činnosti definuje jako cenný (mimo jiné také tím, že je to služba relativně drahá)

- Nezavedený, neznámý a nepoužívaný nástroj supervize ve školství (proti sociálnímu a zdravotnickému sektoru)
    - Vysoká cena a nedostatek supervizorů specializovaných na školskou oblast
        - Vyškolení nových supervizorů zaměřených na pedagogickou oblast, finanční podpora cílenými projekty

- Individualismus pedagogů, malá efektivita v oblasti spolupráce, nepochopení a nedocenění práce druhého. Nízká motivace všech zainteresovaných (ředitel, pedagogové, výchovní poradci atd.)
    - Pedagog je na svou školskou éru připravován na fakultách systémem „téměř dokonalé bytosti“, která nesmí ukazovat své slabiny. Strach ukázat kolegovi, že mi něco nejde – nefunguje ve třídě
        - Využití supervizí ve školství. Supervizí zprůhledňujme své postoje, názory a myšlenky. Do hlav si navzájem nevidíme, zato máme obdivuhodný talent vytvářet si domněnky o tom, co se komu v hlavě děje a vytvářet si divoké interpretace toho, proč co kdo udělal (zpravidla v těchto fantaziích hrajeme zrovna my hlavní roli, ač jsme tomu druhému v drtivé většině případů naprosto ukradení). Když zpřístupníme, ozřejmíme naše myšlenky, naše chování, naše pocity … věci se rozuzlovávají, rozjitřené emoce se utišují …

- Nárůst výskytu rizikového chování včetně záškoláctví, šikany a kyberšikany, rasismu …
    - Nefunkční rodiny, nedostatečná mravní a citová výchova v rodinách, špatné příklady dospělých, média a další
    - Nedostatečné zavedení inkluze jako myšlenkového proudu ve školství – nepřijetí ze strany pedagogů
    - Malá spolupráce mezi asistenty a pedagogy. Nízká kvalifikační úroveň asistentů
        - Efektivní certifikovaná primární prevence se zaměřením především na vztahy mezi žáky (prevence výskytu šikany, kyberšikany) a prevenci rizikového chování
        - Zavedení supervizního prostoru a času, kde se dá o problému otevřeně hovořit ve smyslu podpory jednotlivců, kteří přicházejí s dobrou praxí – ukazovat, že „to jde“
        - Zavedení supervizního prostoru a času, kde lze vedení přinášet skupinové podněty ke změně (oproti jednotlivým stížnostem)

- Pedagogové, pokud sami nechtějí, se dále nevzdělávají (absence povinného celoživotního vzdělávání) a dále se tak nerozvíjejí
    - (Subjektivně) omezená nabídka kvalitních kurzů, nutnost suplovat hodiny, kdy se pedagog vzdělává. Chybějící podpora ze strany vedení
        - Absolvovat časem a praxí ověřené komplexní kurzy, které ideálně zapojují celé sborovny včetně vedení (jako je projekt Minimalizace šikany). Ochota hledat cesty, jak kurzy organizovat v čase prázdnin poukazováním na jejich praktickou roli a důležitost

- Nedostatečné nasazení projektové výuky na středních školách
    - Nedostatek aktivních metodiků, malá spolupráce škol, nízká reflexe, často chybí koncepce
        - Zavedení projektové výuky do místních podmínek škol, sdílení poznatků a rozvoj spolupráce motivovaných učitelů

14.2 PODPORA KOMPETENCÍ K PODNIKAVOSTI, INICIATIVĚ A KREATIVITĚ

- Školy nevěnují dostatečnou pozornost začlenění finanční gramotnosti a podnikavosti do výuky
    - Finanční gramotnost není samostatnou vzdělávací oblastí, je součástí například vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět. Propojení RVP a ŠVP v této oblasti je často velice formální
        - Zpracování metodiky výuky finanční gramotnosti na každé škole
        - Vytvoření revidovaného ŠVP, který bude reflektovat definované mezipředmětové vazby při výuce finanční gramotnosti

- Nedostatečné kompetence učitelů k výuce finanční gramotnosti a podnikavost
    - Učitelé nejsou aprobovaní pro výuku finanční gramotnosti, vyučují finanční gramotnost jako součást jednotlivých předmětů. Výuka je nesystematická
    - Pedagogické fakulty začaly vzdělávat studenty v oblasti finanční gramotnosti až v současné době. Učitelé působící na školách nemají dostatečné vzdělání v oblasti finanční gramotnosti
    - Chybějící didaktika finanční gramotnosti
        - Vytvoření pozice koordinátora (garanta) finanční gramotnosti a podnikavosti na školách, který bude aktivizovat a zvyšovat úroveň výuky finanční gramotnosti na školách
        - Zvýšení znalostí učitelů v oblasti finanční gramotnosti a podnikavosti vlivem spolupráce koordinátora finanční gramotnosti s externími lektory a systémem workshopů pro učitele
        - Zavedení nových aktivizujících metod do výuky finanční gramotnosti a podnikavosti založených na kreativitě žáků s využitím projektové výuky a IT technologií

- Nedostatečné znalosti žáků v oblasti finanční gramotnosti a podnikavosti
    - Nedostatečná pozornost věnovaná ze strany škol výuce finanční gramotnosti
        - Stanovení cílů při rozpracování Standardů finanční gramotnosti pro jednotlivé ročníky včetně využití mezipředmětových vazeb, které povede ke zvýšení znalostí žáků v oblasti finanční gramotnosti a podnikavosti

- Nedostatečná motivovanosti žáků
    - Učitelé nevyužívají aktivity k podněcování zájmu žáků o oblast finanční gramotnosti a podnikavosti
        - Zvýšení zájmu zapojením do soutěží se zaměřením na finanční gramotnost, podnikavost a především kreativitu
        - Zvýšení zájmu učitelů o aktuální impulsy pro rozvoj finanční gramotnosti, podnikavosti a kreativity žáků

- Nepropojenost základních a středních škol v oblasti finanční gramotnosti
    - Výuka finanční gramotnosti a podnikavosti je především na základních školách nedostatečná
        - Propojení učitelů základních a středních škol věnujících se rozvoji finanční gramotnosti, podnikavosti a kreativitě

- Nedostatečná podpora veřejnosti k výchově k finanční gramotnosti a podnikavosti
    - Veřejnost spojuje finanční gramotnost pouze s několika aktuálními termíny (např. exekuce), finanční gramotnost není chápána v celé její šíři
        - Podnikaví žáci v projektových dnech motivují svoje okolí k hlubšímu chápání a pochopení finanční gramotnosti a podnikavosti

14.3 PODPORA ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ VČETNĚ SPOLUPRÁCE ŠKOL A ZAMĚSTNAVATELŮ

- Nedostatečné kompetence absolventů při vstupu na pracovní trh
    - Malá nabídka firemních praxí pro některé obory, omezená možnost žáků středních škol získat zkušenosti a poznatky z prostředí zaměstnavatelů nad rámec odborného výcviku či praxe
    - Nesoulad obsahu učiva s realitou trhu práce. Nedostatečné propojení učitelů odborných předmětů s odborníky z praxe
        - Rozšíření nabídky firem ochotných zapojit se do odborného vzdělávání, vytvoření nabídky workshopů ve firmách
        - Zajištění pravidelných setkávání učitelů odborných předmětů s odborníky z praxe

- Nedostatek kvalifikovaných pracovníků/absolventů vybraných perspektivních oborů
    - Nízká motivace žáků k setrvání ve studiu zvoleného oboru. Předčasné ukončení studia či odchod za prací bez získané kvalifikace
    - Nedostatečná propagace oborů ve spolupráci se zaměstnavateli. Nízké povědomí rodičů, žáků a výchovných poradců o možnostech uplatnění absolventů v jednotlivých oborech
        - Zvýšení zájmu žáků o vybraný obor. Zlepšení jejich povědomí o uplatnitelnosti v daném oboru formou workshopů u zaměstnavatelů. Podpora mladých lidi v zahájení podnikání – Odborné vzdělávání jako cesta k podnikání
        - Prohlubování spolupráce základních a středních škol se zaměstnavateli, podpora motivace zaměstnavatelů ke spolupráci formou společenského ocenění

- Nízké propojení učitelů odborných předmětů s firemní praxí
    - Organizační a finanční překážky při navazování spolupráce s odborníky nejen z lokálních firem

- Nízké zapojení firem do formování obsahu odborných předmětů
    - Setkávání učitelů odborných předmětů s odborníky z firem za účelem předávání zkušeností z praxe, vzájemný přenos dobré praxe mezi školami
    - Pravidelná setkávání zástupců škol a odborníků z firem a dalších subjektů

- Školy nemají informace o potřebách zaměstnavatelů
    - Nejsou nastaveny mechanizmy pro pravidelná setkávání odborníků z firem s učiteli odborných předmětů
    - Školy často spolupracují jen s podniky ve svém nejbližším okolí a již nemají kapacity na rozvoj další spolupráce s dalšími špičkovými podniky mimo region
        - Vytvoření oborových platforem/rad za účelem přenosu informací o žádoucích kompetencích absolventů SŠ s cílem formovat obsahovou náplň jednotlivých oborů vzdělávání
        - Podpora odborných workshopů pro učitele odborných předmětů SŠ spolu se špičkovými odborníky z firem za účelem přenosu dobré praxe spolu se vzděláváním v oblastech předávání znalostí o trendech v jednotlivých odvětvích

- Firmy nevědí, jak ovlivnit profil absolventů SŠ
    - Mezi školami a zaměstnavateli existuje komunikační bariéra způsobená sledováním rozdílných cílů
        - Je nutné, aby se komunikace škol a firem neomezovala jen na bilaterální jednání o podmínkách spolupráce, ale aby docházelo k širší diskusi a porozumění rozdílných potřeb

- Nedostatečná podpora předávání a sdílení informací a zkušeností mezi učiteli odborných předmětů a odborníky z praxe
    - Rychlý vývoj trendů zejména u technický oborů
        - Vytvoření systému spolupráce v odborném a zájmovém vzdělávání mezi odborníky, např. v oblastech ICT, přírodní vědy, polytechnické výchovy, humanitní i exaktní vědy, a to formou pravidelných setkávání učitelů, pedagogů a odborníků z praxe, odborných seminářů, návštěv u odborných firem

- Absence systému, platformy pro možnost sdílení poznatků z praxe mezi odborníky a učiteli
    - S nástupem informačních technologií a rychlého rozvoje jednotlivých oborů se stává kvalitní systémové předávání informací velmi důležité
        - Vytvoření systému, platformy pro možnost sdílení poznatků z praxe učitelů odborných předmětů, učitelů odborného výcviku, pedagogů volného času

14.4 PODPORA POLYTECHNICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

- Nedostatek technicky a řemeslně vzdělaných a připravených absolventů pro profesní uplatnění
    - Nedostatečný zájem o technické učební obory
        - Podchycení talentů a práce s nimi na středních školách
        - Zvýšení zájmu formou práce se žáky nad rámec výuky

        - Koncepční spolupráce ZŠ, SŠ a DDM (např. vytvoření mobilních polytechnických hnízd a praktických pracovišť řemeslných dovedností)
        - Nastavení spolupráce ZŠ a SŠ se zaměstnavateli
    - Nedostatečný zájem zaměstnavatelů o uzavření smluv se studenty a žáky a sponzorování žáků a studentů
        - Podpora ze strany hospodářské komory
    - Nedostatečná motivace žáků k zaměstnání ve firmách, jejíž příčinou je neznalost prostředí
        - Již v průběhu studia aktivovat motivace žáků k uplatnění ve firmách (forma praxí, exkurzí, brigád); finanční motivace
    - Malá spolupráce s hospodářskou komorou
        - Prostřednictvím hospodářské komory navazovat spolupráci s firmami
    - Malá informovanost (rodiče, žáci, zaměstnavatelé) o polytechnickém vzdělávání a technických oborech středního vzdělání
        - Zlepšení povědomí o technickém vzdělávání a možnostech uplatnění absolventů u veřejnosti – soutěže, výstavy, dny otevřených dveří, projektové dny
        - Spolupráce se zaměstnavateli při propagaci technických oborů vzdělávání
        - Spolupodílení se zaměstnavatelů na praktické výuce žáků
    - Nedostatečné materiální a personální zabezpečení výuky na středních školách
        - Zavedení nových technologií a technického vybavení do SŠ v souladu s vývojem ve firmách včetně nových výukových materiálů
        - Zvýšení kompetencí pedagogů prostřednictvím odborného vzdělávání a exkurzí (stáží) do firem

- Mylné názory, nedostatečné znalosti rodičů o technických učebních oborech a hlavně o budoucím uplatnění absolventů
    - Nedostatečná spolupráce s rodiči – jejich nezájem
        - Propagace technických učebních oborů s výučním listem a s maturitou ze strany škol, zaměstnavatelů, hospodářské komory
        - Zvýšení informovanosti rodičů žáků ZŠ – průběžně s nimi pracovat od 6. ročníku

- Nedostatek technicky vzdělaných pedagogů
    - Nedostatečné finanční ohodnocení, motivace
        - Vzájemná spolupráce mezi školami podobného typu – výměna pedagogů ve výukovém procesu
    - Předčasné odchody ze školství
        - Odborná školení pedagogů
    - Stárnutí PP, nedostatek vyučujících odborných předmětů
    - Výhodnější pracovní a finanční podmínky v podnikatelské sféře

14.5 ROZVOJ KARIÉROVÉHO PORADENSTVÍ

- Nízká dostupnost a rozsah poskytování kariérového poradenství na školách
    - Pozice kariérového poradce není zakotvena v systému školství, oblast KP zajišťuje výchovný poradce s minimem časové dotace pro oblast KP
    - Školy nemají nastaven systém kariérového poradenství – nedostatečná metodická podpora kariérového poradenství na školách
    - Malá nabídka kariérových nástrojů pro práci poradců na školách
        - Situace je pouze částečně řešena šablonami OP VVV, avšak je nutné řešení legislativního ukotvení KP a nastavení systémových opatření
        - Zajištění funkčního systému podpory rozvoje KP na školách a poskytování dostatečné metodické podpory nejen samotným poradcům, ale i vedení školy
        - Zajištění dostupnosti kvalitních a cenově dostupných kariérových nástrojů formou ucelené nabídky na portálu impulsprokarieru.cz

- Nedostatečné kompetence kariérových (výchovných) poradců, kteří se věnují KP na školách a chybějící podpora při dalším profesním rozvoji
    - Budoucí učitelé, absolventi pedagogických fakult, nejsou systematicky připravováni na pozici kariérového poradce
    - Pozici kariérového poradce zastává v mnoha případech výchovný poradce, který nemá dostatečné kapacity ani kompetence k poskytování kariérového poradenství. Tito kariéroví (výchovní) poradci jsou často závislí pouze na získané praxi během své učitelské profese
        - Vytvoření podmínek pro diskusi na odborné úrovni zahrnující účast všech relevantních subjektů, včetně zástupců pedagogických fakult
        - Podpora rozvoje kompetencí kariérových/výchovných poradců formou vzájemné výměny zkušeností, ale i přímou podporou v podobě tematických setkávání/workshopů u zaměstnavatelů a poskytnutí kariérových nástrojů a doporučených postupů (metodická podpora)

- Poskytování kariérového poradenství na školách v různém rozsahu a kvalitě
    - Rámec pro poskytování KP na školách není dostatečně návodný a neposkytuje školám podporu. Nejsou sdíleny příklady dobré praxe mezi školami
    - Do procesu kariérového poradenství nejsou zapojeni další pedagogičtí pracovníci škol a vedení školy; chybí tak mezipředmětová spolupráce přesto, že v jednotlivých případech dochází i v jiných předmětech k rozvíjení kompetencí žáků v oblasti poznávání světa práce a dalších prvků KP
        - Poskytnutí metodické podpory kariérovým poradcům, a to nejen v podobě metodiky, ale i formou poradenství přímo ve škole
        - Formou diskuse podnícení motivace vedení jednotlivých škol k vyšší míře participace na nastavení systému KP ve škole, včetně systémového zapojení dalších pedagogů do tohoto procesu

- Předčasné opuštění vzdělávání z důvodu nevhodně zvoleného oboru
    - Žáci nemají dostatek informací, aby se mohli rozhodovat o své budoucí vzdělávací a profesní dráze

- Nedostatečná informovanost o možnosti využití KP na školách. Nízké povědomí žáků i rodičů o možnosti využití doplňkových kariérových nástrojů
    - Formou spolupráce se zaměstnavateli zajištění přístupu k informacím o jednotlivých profesích jak pro kariérové (výchovné) poradce, tak pro samotné žáky. Poskytnutí srozumitelných informací o nabídce vzdělávání na středních školách včetně informací o možném uplatnění
    - Formou informační kampaně zajištění pozitivní motivace žáků i rodičů, aby se obraceli na kariérové poradce a aktivně se zapojili do procesu rozhodování o volbě povolání, zajištění motivace poradce k aktivnímu nabízení této služby

14.6 ROZVOJ ŠKOL JAKO CENTER CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

- Nedostatečná aktivita škol JčK v oblasti povinné intervence CŽU (Celoživotní učení)
    - Nízká informovanost škol JčK o významu a možnostech CŽU a preference jiných oblastí činnosti škol. S výjimkou projektu UNIV, který byl ukončen před 5 lety, dlouhodobě chybí informační a motivační podpora škol v dané oblasti. Chybí jak osvětová, tak informační, vzdělávací a poradenská činnost
        - Podpora navýšení počtu škol JčK, které pracují jako Centra celoživotního učení

- Dlouhodobá absence finanční podpory v oblasti dalšího vzdělávání (vzdělávání dospělých, CŽU...)
    - Z provedené SWOT analýzy ŠAP vyplývá problém, že doposud se školám nedostalo žádné finanční podpory v oblasti DV jako u dalších povinných i nepovinných intervencí (např. ČG, MG, JG, ICT). V současné době je DV finančně podporováno pouze z OP Z, zatímco ostatní povinné intervence jsou podporovány z OP VVV. Školy tedy realizují především ty intervence, které jsou finančně podpořeny. OP Z se zaměřuje na DV hlavně prostřednictvím ÚP, ty se ale nezabývají vzděláváním dospělých v takovém směru a v tak velkém rozsahu, jak jej poskytuji školy, které mají jak odborný, tak vzdělávací a hlavně materiálně-technický potenciál. Školy kromě rekvalifikačních kurzů, na které se zaměřuje ÚP, mohou realizovat profesní kvalifikace, zájmové a hobby vzdělávání, mezigenerační vzdělávaní a vzdělávání seniorů, další odborné vzdělávání, ale i dnes žádané občanské vzdělávání. Jde o gramotnost cizojazyčnou, environmentální, matematickou, technickou a přírodovědní, informační/mediální a digitální (basic skills) nebo vzdělávání v oblasti rozvoje osobnostních kompetencí, vedoucí k osobnostnímu rozvoji, pro sociální komunikaci a pro podnikání – dle výběru školy
        - Hledání možnosti, jak školy finančně podpořit v oblasti povinné intervence CŽU

- Zvyšující se podíl žáků, kteří neuspějí u závěrečných zkoušek na SŠ, případně ke zkouškám nepřijdou vůbec
    - Jde nejenom o celospolečenský jev v ČR, ale vyskytuje se i v jiných evropských státech. U nás je jednou z možných příčin například stávající forma financování školství nebo doposud slabá podpora žáků v oblasti prevence předčasných odchodů ze studia, ale jsou i další příčiny
        - Zvýšení míry zapojení škol do procesů DV v profesní oblasti s ohledem na větší profesní možnosti žáků a neúspěšných maturantů, kteří předčasně ze škol odcházejí. Autorizace a realizace profesních kvalifikací nabízí možnost jak situaci vzniklou předčasným odchodem ze školy alespoň částečně zmírnit. Aktivity v oblasti CŽU vedoucí k profesní kvalifikaci podle NSK, případně k dosažení kvalifikace a stupně vzdělání, ověřování a uznávání výsledků předchozího učení podle zákona č. 179/2006 Sb., nabízí možnost řešení absolventům, kteří odešli ze studia bez řádně ukončeného vzdělání a v budoucnu se rozhodli toto pochybení napravit

- Malá nebo velmi malá informovanost veřejnosti a hlavně zaměstnavatelů o procesu uznávání výsledků předchozího učení
    - Příčiny popsané výše; pouze několik málo škol v kraji vyvíjí činnost v oblasti CŽU. Veřejnost ani zaměstnavatelé tak nevědí o možnostech, které centra CŽU poskytují, a o přínosech pro zaměstnance nebo pro zájemce o zaměstnání
        - Navýšení počtu škol JčK, které pracují jako Centra celoživotního učení. Zvýšení zájmu škol JčK, zaměstnavatelů i potencionálních zájemců o další vzdělávání a vyšší informovanost o významu a činnostech škol, které pracují jako Centra celoživotního učení

14.7 NEPOVINNÁ TÉMATA

- Chybějící jednotný systém hodnocení výstupů základního vzdělávání v návaznosti na povinné výstupy dle RVP ZV a Standardy pro základní vzdělávání
    - Špatné systémové nastavení
        - Možnost posouzení dosažení kvality výstupů žáků v předem definovaných oblastech vzdělávání atd.

- Chybějící možnost předání informací o kvalitě hodnocení žáků jednotlivých základních škol v kraji
    - Dosavadní hodnocení žáků je určeno pouze subjektivním požadavkem učitele/školy, kterou žák ukončuje
        - Eliminace předčasných odchodů žáků ze vzdělávání zapříčiněných nezvládnutím požadavků nové školy
        - Vytvoření modelu hodnocení, který umožní pedagogické i laické veřejnosti srovnat školní hodnocení s objektivními požadavky daného typu střední škol

- Rozcházejí se způsoby a cíle vzdělávání v základních školách s požadavky přijímacího řízení na střední školy i dalšího vzdělávání na střední škole
    - Nedostatečný tlak na změnu přístupu učitelů ke změně, nedostatečná motivace
        - Poskytnutí podpory a nastavení požadavků na změnu vzdělávání a hodnocení na základních a středních školách

- Syndrom vyhoření, únava, časté konfliktní situace a jejich obtížné řešení ve vztahu k žákům, rodičům, kolegům…, rutinní přístup namísto kreativity ve výuce, deziluze, společenské nedocenění i vlastní malá stavovská hrdost
    - Podcenění tzv. měkkých dovedností pedagogů, nedostatečná podpora pedagogů ze strany společnosti, ale též nedostatečná pomoc z vlastních řad – chybí systematické kurzy psychohygieny, sebereflexe, kreativity, asertivity, řešení konfliktních situací… pro všechny skupiny pedagogických pracovníků
        - Poskytnutí podpory v oblasti měkkých dovedností (nejlépe zážitkovou formou) pedagogům SŠ a ZŠ, ředitelům a zástupcům ředitelů
        - Předcházení výše uvedeným problémům, které postihují příslušníky všech skupin pedagogů

- Malá spolupráce mezi pedagogy jedné aprobace (typu aprobace, odvětví) z různých škol, mezi ZŠ a SŠ
    - Nedostačující nebo chybějící metodická oborová setkávání pedagogů stejných či podobných aprobací, periodické informace o odborných novinkách či nových metodických přístupech, spolupráce a návaznost mezi ZŠ a SŠ – informace o změnách v RVP
        - Poskytnutí oborové a metodické podpory, nastavení systematického dalšího vzdělávání a motivace k němu

- Malá spolupráce mezi vedeními různých škol jako profesní skupiny, chybí periodická setkávání, která by navazovala na funkční studium (mnozí členové školského managementu absolvovali před 25 roky), sdílení zkušeností při řešení obdobných problémů
    - Nedostačující nebo chybějící možnost setkávání školského managementu pro možnost sdílení zkušeností
        - Poskytnutí podpory profesní skupině školského managementu

- Neexistuje jednotná strategie podpory čtenářské, matematické gramotnosti
    - Nedostatečný tlak na změnu přístupu učitelů ke změně, nedostatečná motivace
        - Poskytnutí podpory a nastavení požadavků na změnu vzdělávání a hodnocení na základních a středních školách

- Špatný postoj společnosti ke vzdělávání, škole a školní práci
    - Obecné nálady ve společnosti – akcentování přístupu „snadno a rychle“, důraz na povrchnost, nechuť překonávat překážky, vyhýbání se problémům
        - Prostřednictvím mediální kampaně podpora nastavení pozitivních příkladů, prostřednictvím vhodně zvolených influencerů ovlivnění postojů jednotlivých skupin ke vzdělávání, výchově, škole

- Přezíravý či negativní postoj části rodičů a veřejnosti
    - Zobecnění vlastních dávných názorů a zkušeností, špatný mediální obraz školy
        - Posun názorů, ovlivnění vhodnou kampaní, mediálními prostředky, docílení postoje ke škole jako partnerovi při výchově a vzdělávání dětí

- Neochota na sobě pracovat ze strany žáků, neaktivní přístup
    - Výchovný styl chránící dítě před jakýmkoliv stresem (i přiměřeně užitečným) ze strany rodičů, přílišný důraz na hravost a zábavnost, nepochopení, že i dobrá práce přináší uspokojení
        - Přijetí myšlenky, že podobně jako ve sportu bez tréninku není výsledek, funguje tak i školní práce, ovlivnění postoje dětí/žáků spoluprací s youtubery a dalšími influencery

- Špatný vliv části médií, zdůrazňování a nafukování marginálních nedostatků, paušální klišé: školství je špatné
    - Snaha publikovat (někdy i samoúčelně vytvářet) aféry
        - Posun přístupu, poskytnutí prostoru vhodně vytipovaným mediálním tvářím/hlasům, odbourávání klišé (pokud školství reflektuje potřeby a má snahu se měnit a vyvíjet, není špatné)

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

[1] OŠMT, (2019). Odbor školství mládeže a tělovýchovy, Krajský úřad JčK

[2] Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihočeském kraji za školní rok 2018/2019. OŠMT KÚ JčK, (2019)

[3] Věková struktura pedagogů středních škol v Jihočeském kraji, Regionální rozvojová agentura jižních Čech, a. s., (2018)

[4] Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2019–2023. (2019)

[5] Mimořádné šetření ke stavu zajištění výuky učiteli v MŠ, ZŠ, SŠ a VOŠ, MŠMT (2019)

[6] Hlavní závěry analýzy implementace společného vzdělávání v období 1. 9. 2016 – 31. 10. 2017, MŠMT (2018). Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/46497/

[7] Evropský referenční rámec (příloha Doporučení Evropského parlamentu a Rady o klíčových schopnostech pro celoživotní učení), P-KAP, (2018)

[8] Vongreyová, J., (2013). Kreativita a podnikavost ve vzdělávání z pohledu kariérového poradenství, NÚV Praha, 2013

[9] Metodická podpora P-KAP, Pojetí tematické oblasti v projektu P-KAP (2017)

[10] Infoabsolvent. (2016). Důležitost kompetencí podle pracovních agentur. Dostupné z: http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/4-2-06/Dulezitost-kompetenci-podle-pracovnich-agentur

[11] Regionální profil – shrnutí podmínek a faktorů ovlivňujících trh práce v kraji – Jihočeský kraj; JSRLZ (2018)

[12] ÚP Krajská pobočka České Budějovice, (2019). Přehled nabízených kurzů. Dostupné z www: http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/rekvalifikace/vysoutezene_kurzy_-_do_30.8.2019.xlsx

[13] Predikce potřeb trhu práce v Jihočeském kraji 2015–2020. (2016). Jihočeská hospodářská komora a Jihočeská společnost pro rozvoj lidských zdrojů, České Budějovice, 2016, 28 str.

[14] Výzkum potenciálu rozvoje umělé inteligence v České republice, Souhrnná zpráva, (2018). Dostupné z www: https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-souhrnna-zprava-2018.pdf

[15] Vláda České republiky, (2019), Umělá inteligence je klíčová pro inovativní ekonomiku. Vláda chystá národní strategii. Dostupné z: https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/umela-inteligence-je-klicova-pro-inovativni-ekonomiku--vlada-chysta-narodni-strategii-171576/

[16] Výzkum vývoje profesní orientace žáků středních škol v Jihočeském kraji, (2019), Trexima, spol. s r. o.

[17] Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihočeském kraji za školní rok 2014/2015. (2016). Dostupné z: http://www.kraj-jihocesky.cz/file.php?par[id_r]=127215&par[view]=0

[18] Eurostat, (2018). Dostupné z www: https://ec.europa.eu/eurostat/home?

[19] Zpráva o situaci na trhu práce v Jihočeském kraji, o realizaci APZ v roce 2018 a Strategie APZ pro rok 2019, ČSÚ České Budějovice (2019)

[20] Strategie rozvoje školství Jihočeského kraje v horizontu do roku 2020. (2011). OŠMT, Krajský úřad JčK

[21] P-KAP (NÚV), (2019)

[22] Akční plán na podporu technického vzdělávání na roky 2017–2020, JHK, JSRLZ, KÚ JčK a ÚP. Dostupné z www: https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwjojKmY8pLhAhVQKFAKHS55BbAQFjAAegQIAhAC

[23] Asistenční centrum Impuls pro kariéru a praxi, (2019). Dostupné z www: https://www.impulsprokarieru.cz/

[24] IKAP (2019). IKAP – Podpora polytechnického vzdělávání. Dostupné z www: https://ikap.kraj-jihocesky.cz/cs/node/7

[25] Statistika a my, časopis Českého statistického úřadu (2018). ročník 8, číslo 06, Chudí nejsme, ale rádi si zahřešíme, str. 31

[26] Euro.cz (2018). V Česku je málo vysokoškoláků, jsme na chvostu unijní statistiky. Dostupné z www: https://www.euro.cz/udalosti/v-cesku-je-malo-vysokoskolaku-jsme-na-chvostu-unijni-statistiky-1424366

[27] ČSÚ – VŠPS (2019). Výběrové šetření pracovních sil – 1. čtvrtletí 2018. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-2-ctvrtleti-2018

[28] UNIV, (2019). Zapojené školy. Dostupné z www: https://univ.cz/kontakty/zapojene-skoly

[29] Čtenářská gramotnost ve výuce, (2011). Metodická příručka. NÚV, divize VÚP. Dostupné z: http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2011/11/ctenarskagramotnost_final.pdf

[30] Rozvoj čtenářské gramotnosti na základních a středních školách ve školním roce 2017/2018, Tematická zpráva ČŠI, (2019)

[31] Prezentace Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy České republiky – Výroční zpráva České školní inspekce za školní rok 2017/2018, PhDr. Ondřej Andrys, MAE, MBA – náměstek ústředního školního inspektora, (2019)

[32] Koucký, J., Kovařovic, J., Palečková, J. a Tomášek, V. (2004). Učení pro život. Praha, MŠMT ČR, ÚIV a SVP PedF UK

[33] Rozvoj matematické gramotnosti na základních a středních školách ve školním roce 2017/2018, Tematická zpráva ČŠI, (2019)

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

abs.	absolutní
APZ	aktivní politika zaměstnanosti
a. s.	akciová společnost
atp.	a tak podobně
AV ČR	Akademie věd České republiky
CAD	computer-aided design (počítačem podporované projektování)
CAM	computer-aided machining / manufacturing (počítačem podporované obrábění)
CLIL	Content and Language Integrated Learning (obsahově a jazykově integrované vyučování) – výuka nejazykového předmětu s využitím cizího jazyka jako prostředku komunikace a pro sdílení vzdělávacího obsahu
CLLD	Community-led Local Development (komunitně vedený místní rozvoj)
CNC	Computer Numeric Control (číslicové řízení počítačem) - nejčastěji u obráběcích strojů
CPP	Centrum pedagogické podpory
CZ-NACE	klasifikace ekonomických činností
CŽU	celoživotní učení
ČG	čtenářská gramotnost
ČJ	český jazyk
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČŠI	Česká školní inspekce
DDM	dům dětí a mládeže
DOD	den otevřených dveří
DV	další vzdělávání
DZ ČR	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky
DV	další vzdělávání
DVPP	další vzdělávání pedagogických pracovníků
EHP	Evropský hospodářský prostor
EK	Evropská komise
EQF	European Qualifications Framework (Evropský rámec kvalifikací) je jednotná stupnice 8 úrovní, do nichž lze zařadit všechny kvalifikace, vznikl s cílem zlepšit srozumitelnost kvalifikací napříč Evropou
ESF	Evropský sociální fond
ETE	Jaderná elektrárna Temelín
EU	Evropská unie
EU28	28 členských států Evropské unie (k 31. 1. 2020)
EVVO	Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
FM	finanční mechanismus
GG	Globální grant
IPo	individuální projekt ostatní

IPRÚ	Integrovaný plán rozvoje území
IROP	Integrovaný regionální operační program
ICT	Information and Communication Technology (informační a komunikační technologie)
IKAP	projekt Implementace Krajského akčního plánu
IOP	Integrovaný operační program
IQ	inteligenční kvocient
IT	Information Technology (informační technologie)
ITI	Integrated Territorial Investments (Integrované územní investice)
JčK	Jihočeský kraj
JG	jazyková gramotnost
JHK	Jihočeská hospodářská komora
JSRLZ	Jihočeská společnost pro rozvoj lidských zdrojů
KAP	Krajský akční plán rozvoje vzdělávání
Kč	Koruna česká
KP	kariérové poradenství
k. s.	komanditní společnost
LVVZ	lyžařský výchovně výcvikový zájezd
MAS	Místní akční skupina
MAP	Místní akční plán rozvoje vzdělávání
MG	matematická gramotnost
MŠ	mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZ	maturitní zkouška
n. p.	národní podnik
NSK	národní soustava kvalifikací
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
NÚV	Národní ústav pro vzdělávání
odst.	odstavec
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OP	odborné předměty
OP VK	Operační program vzdělání pro konkurenceschopnost (probíhal v programovém období 2007–2013)
OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
OP Z	Operační program zaměstnanost
OP ŽP	Operační program životní prostředí
ORP	obec s rozšířenou působností
OŠMT	Odbor školství, mládeže a tělovýchovy, Krajský úřad jihočeského kraje
p. b.	procentní bod

PedF UK	Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy
PIAAC	Programme for International Assessment of Adult Competencies. Mezinárodní výzkum dospělých organizovaný OECD s cílem zjistit, jak jsou občané v jednotlivých zemích připraveni na život v moderní společnosti. Je zaměřen na hodnocení úrovně základních dovedností potřebných pro úspěch v běžném životě i na pracovním trhu. Zkoumá činnosti, jimž se lidé věnují v každodenním životě (čtení, vyhledávání údajů, využívání počítačů a technologií), pracovní zkušenosti, průběh počátečního i dalšího vzdělávání.
PISA	Programme for International Student Assessment - mezinárodní šetření v oblasti měření výsledků vzdělávání
P-KAP	projekt Podpora krajského akčního plánování
PO	příspěvková organizace
PP	pedagogický pracovník
PPP	pedagogicko-psychologická poradna
PR	public relations (vztahy s veřejností)
PrŠ	praktická škola
PTV	polytechnické vzdělávání
RAK	Regionální agrární komora Jihočeského kraje
RLZ	rozvoj lidských zdrojů
ROP	regionální operační program
RSK	Regionální stálá konference
RT	realizační tým
RVP	rámcový vzdělávací program
RVP ZV	rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
Sb.	sbírka
SOČ	střední odborná činnost
SOŠ	střední odborná škola
SOU	střední odborné učiliště
SPC	Speciálně pedagogické centrum
spol.	společnost
SPŠ	střední průmyslová škola
SR	státní rozpočet
s.r.o.	společnost s ručením omezeným
sv.	svatý
SVP	speciální vzdělávací potřeby
SVP PedF UK	Středisko vzdělávací politiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy
SŠ	střední škola
ŠAP	Školní akční plán
ŠVP	školní vzdělávací program
ŠZ	školské zařízení
TIMSS	Trends in International Mathematics and Science Study - mezinárodní šetření zjišťující úroveň znalostí a dovedností žáků 4. a/nebo 8. ročníku ZŠ v matematice a v přírodovědných předmětech

tj.	to jest
tzn.	to znamená
ÚIV	Ústav pro informace ve vzdělávání
UNIV	Projekt Uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení v sítích škol poskytujících vzdělávací služby pro dospělé realizovaný v Jihočeském kraji letech 2006 až 2008 v rámci 25 středních škol
ÚP	Úřad práce
vč.	včetně
VOŠ	vyšší odborná škola
VŠ	vysoká škola
VŠPS	Výběrové šetření pracovních sil
VÚP	Výzkumný ústav pedagogický
v.v.i.	vědecká výzkumná instituce
VVP	všeobecně vzdělávací předměty
VZ	výroční zpráva
ZŠ	základní škola